
A
458

* A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA *

MIKROFILMTÁR

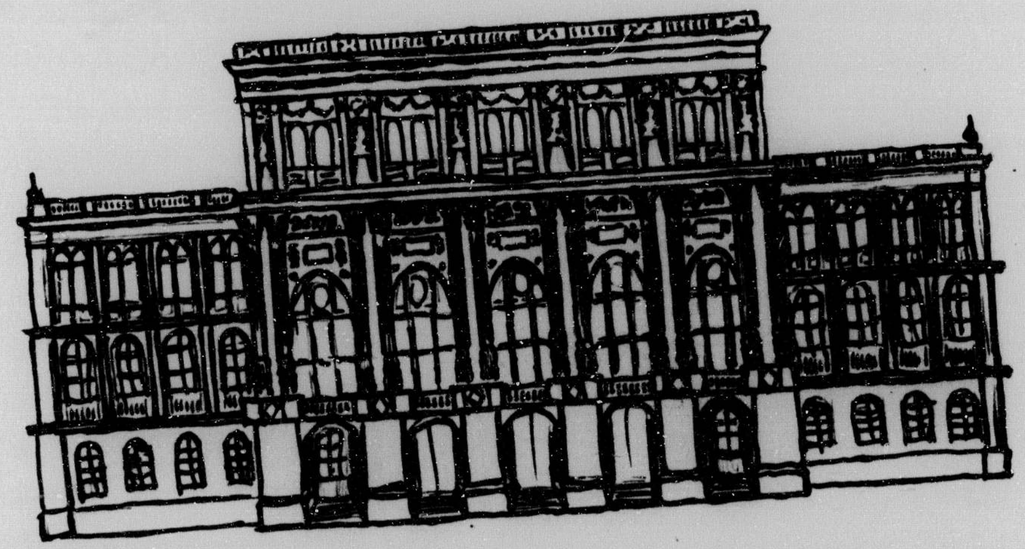

BUDAPEST

* BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE *

1959

FOTO:
Sz. E.

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4.°

67.

TOLDY FERENC

LEVÉLTÁRCÁJA

XII. „G"

M. Zrodalov

[I–II

[Levelezés.]

Toldy F. levéltárizája.

XII. Kötet.

Gáthy János	1 levele.	
" István	11 "	
Gavrikovics János	1 "	
Gazda Antal	1 "	
Gebhart Ferenc	1 "	
Geduly Lajos	superint. 1 levele.	
Gegő Elek	10 levele.	
Geibel Herman	1 "	
de Gerando Agost	3 "	
Geringer a. helytartó	3 "	
Gerő Ákos	2 "	
Gévay Antal	8 "	
Gondol Dániel	11 "	
" Gedeon	1 "	
Gorove István (kéjűbb minister)	1 "	
Gozony József	1 "	
Gömöry Károly	1 "	
Görgay István	1 "	
Glatz Gyula	6 "	
Graven Lipót	1 "	[illegible]
Greffel Ferenc	4 "	
Gregun Ákos	19 "	[illegible]
Greiner L.	1 "	

Gripa Ákos 1 levele.

Grünwald E. 1 " I, II. köt. 1. összeg. 2 lev.

Gryneusz Alajos 1 "

Guggenbühl 1 "

Gerliszt 1 "

Guzmics Izidor 22 " I, II köt. 2. összeg. 24 l

Györik György 1 "

György Sándor 1 " I, II köt. 1. összeg. 2 lev.

Gyulai Pál 3 " I, II köt. 18. összeg. 21. lev

Gyurikovics Ferencz 3 "

" György 1 "

" István 2 "

Gyurman Adolf 1 "

37. levélirótól 159 levél.

Régi jelzés: 207. szám.

Gripa Ákos 1 levele.

Grünwald E. 1 " I, II. köt. 1. összeg. 2 lev.

Gryneusz Alajos 1 "

Guggenbük 1 "

Gerliszt 1 "

Guzmics Izidor 22 " I, II köt. 2. összeg. 24 l

Györik György 1 "

György Sándor 1 " I, II köt. 1. összeg. 2 lev.

Gyulai Pál 3 " I, II köt. 18. összeg. 21. lev

Gyurikovics Ferencz 3 "

" György 1 "

" István 2 "

Gyurman Adolf 1 "

37. levélirótól 159 levél.

Régi jelzés: 207. szám.

A Hazai s Külföldi Tudósitások egyhori C
töjének, néhai T. Galvátsy László Urna
gye két kisded árvájával, az üldöző mo
sors késéretében most legutóbb Szathm
gye N Károly M Városába vonta magát
rülő emberek szárnya alá. Hajlék-s vagy
sőt á legelső szükségek ellen is leghevés
fedeztetve, s kisdedei felett való aggoda
epesztetve, kénszerittetett engemet, min
Ferjének hajdan Oskolai tanuló társát f
olly véggel, hogy az utólsó probát, melly
nye függ, általam kisértetné meg, s m
gét sorsának ábrázolásával mentetné ki.
Mint előadja á jámbor Özvegy néhai
két munkát készitett á M. t. Társaságh
dót, egyike bizonyos Olasz Szinjáték ma
nyelvre forditva, másik pedig valamelly
Grammatika fogott vólna lenni. Az el
idvezült Férje, az utolsót pedig már a

$5\frac{1}{2}$ w = $7\frac{3}{4}$ #

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

int mondja, az elsőre elölegezve nyert ÿ már
á még akkor meg nem határoztathatott for-
tói dijból 50 vforintokat.

Most immár, midőn helyezete azon mun-
kért dijjakat ohajtva várni kénszeriti: azon
lázatos kérelemmel fordul általam Tekinte-
s Titoknok Urhoz, hogy ha mennyiben azon
unkák már megvisgáltatva s helyben hagyat-
vólnának, azoknak minél elébb sajto alá
thatásokat elősegiteni, ha pedig sajto alól
italán már kikerültek vólna, az azokért
erendő dijj mennyiségéről, s mikor kaphatá-
ról teendő betses tudositásával (: ide NKá-
ly MVárosába :) megörvendeztetni, – vagy
a még ugyanazok maig is visgálat alatt
ólnának, a' Czél és özvegyi inség nagyságá-
z képpest, ajánlani, s visgáloit türedelmesekké
mézőkké tenni kegyeskedjék.

Melly az özvegy nevében tett alázatos ké-
sem, s magam személyében öröklő mély tiszte-
tem mellett Maradok

tetes Titoknok Ur' alázatos Szolgája
Gáthy János mk. Hites
Ügyvid. a' N. Mtgy Sz. Prof. Teleki
Család Szathmár Megyei Rendsz Ügyésze

12

P 24 2

KAROLY

Tekintetes Tudós Dr Sché
del Ferentz Urnak, a
I. Magyar Tudós-Társaság
Titoknokának, s ár tiz tiz
különös tisztelettel

Kiadó Utcza No 401 Pester

Különös Jóakaró Uram,

Mathematikai munkálatimnak talán legszebbi-
két küldöm ezennel tekint. Uraságodnak
az Athenaeum' számára. A' tárgy nem csak
jelenleg érdekes, hanem az még ez elött sok
évvel, ugymint 1778ban a' koppenhágai
tudos társaság által annyira fontosnak
találtatott, miképp jutalomkérdésnek tüz-
né ki, mellyre ugyan többen feleltek s
több müszert beküldöttek; de csak Pacecco
ab Ucedos' müve találtatott némileg el-
fogadhatónak, — de ez is kívánatnak meg
nem felelvén jutalom nélkül maradt. E-
gyébaránt e' müszert — mellyet azon idö-
ben Pantometrum Paceccianum-nak ne-
veztek — a' pfalzi választó fejdelem vet-
te meg ezer pfton. Úgy vélem, miképp e-
zen értekezésben leirt s mathematicai szá-
molásokkal támogatott mérö müszer nem
csak az akkori, hanem jelen kívánatnak

mindenben megegyez. Ennélfogva bátorkod
ajántani a' közbecsben lévő Athenaeum' lap
ba fölvételre; melly egyébaránt a' különny
tatást is megérdemlené, – hiherőleg vevője
találkoznék annyi, hogy költsége belőle me
térüljön.

Minthogy a' kéfleteknek (:formula:) hibátlanokna
kell lenni – különben céljokat egészen ve
hetik –, az első ívet kügazításra (ha fölver
tőnek találtatik) Pesten tanuló fijamna
áradni ne terhelteſsék a' kézirattal együtt,
után ő azt kügazítni minél előbb, el nem
lasztja. – Nagyobb világosság' kedvéért ig
jó lesz a' ~~[illegible]~~ kéfletek' berüit más n
műekkel nyomatni.

Igen sajnálom, hogy napokban sulyo
betegsége miatt a' tekin. urral szólanom
nem lehetett: reménylem azomban, talán
ismét nem soká személyes szerencsém leh
tisztelt Uraságodhoz. Többire tisztelettel
radok

a

alázatos Szolgája
Gáty Szványe

A' Pénz' termeszetéről irott munkám hajtöv
Fő Tisztelendő Deresik János Kanonok
galó Úr; az imprimaturt alá irni ve
tott; hanem azt a Fels: Consiliummal
találta. Ezt én jelszónak vevém arra
kijövetelet hijában reményljem, sigy a
hozám: — hadd nyugodjék. —
Múlt ér Julius holnapjában u
Tekintetes Úr arra fel szóllitani; hog
munkám válna: Különösen az Erőmi
nak körében; a Tudomány Tár szám
bé: akkor tett igéretémet ezennel
küldöm a Liszt örles is Malomépite
nek és Tudományának kifejléses
Méltóztassék a Tekintetes Úr a
légyen maga a legfőbb Recensens
dalmam van T: Urasagodban; mint
theoretiens Mathematicusokban

Practicus Inzsennerek volnának; kik ez érden
Competens Birák lehetnek; igen fogok örülni
ezeknek éfrevetelelkes meg kaphatom; arra
nagyon kérvén mind á Tekéntetes Uras; mind
Recensens Tudóss: vadná bé addig véleme
munkám eránt; mig azs vélem is nem közli
hogy á Tudós Társaság Munkám eránt, talán
és balul informáltaszék: mint már egyszer
tént.
Á Munka minden öfvesszoritásom mellett is, na-
bra eszt ki, mint kivántám volna, s talán egy-
ri közléshez igen is sokkelyes foglalna: ekkor
ék kétszer közleni; mivel ugyis két részből áll
Ha á Tudós Társaság előtt Munkámmal
lvet találtam: fogok még jövendőre is több
ndbéli Erömiveket; melyek nagy hasonnal
n állanak közleni á Tudos Társasággal.
ha á T. Tarsaság tiszta, és jó Rézmetzőkkel
dólgoztatni, á szükségy rajzolatokat tőlem
telhe

Tarsaság eránt viseltető tisztelelemel
bé bizonyitani; vész szerint á Tudos
betsét, és érdemét ezzel emelni.
Pesten /: á mis nem reménylek:/ oly
találtatna, mely á moss küldöss rajzo
gel másolja; jövendőre lehet Bécsb
inkább Berlinben alkalmatos Rézme
még Aczélmetszőkes is találni. A
rajzai, sokkal jobban meg érdemlik a
mint akármely vidék rajzok, es Te
Az Erömivek Rajzais fogon tovab
jelen munkábanis történt; Mecham
likai felszámolásokkal kalauzolni
keresztül /: ha életemnek á felsőbb veg
denek:/ minden esztendőben egy's kés
gálni. Álhatatos tisztelelemmel mar
Jan. 10en 1835

Á Tek: Urnak
Kiülönös Soakaro Vrank

alar
Ga

September hólnap utolsan tartatott a
Rába Rábcza, Tertő és Hanság
és Marczal Szabályozásának, s re-
szent kiszáritása ügyének első nagy
Gyülése N. Győr Városában. A'
munka perse Commissio által megy-
melynek elnöke N. Mélt. Gróf
Szechy Ferenc Ő Exa. A' munka
nagy és fő nyü kölcsöge, köverkez
menyi üdvösök, de veszedelmesek
os lehetnek. A' vizi dolgokban ne-
mely rapasztalatim köveskezésében
kivánnék némely, általam igen szük-
ségeseknek vélt módositásokat indit-
vanyba hozni; de ily nagy Gyülesben
hol 5 Vármegye Szónoki perorál
nak

M. Irod.
[Levelezés]
4 or
67. Szám.

4 drét

67

M. Irodalm.

[I–LIX köt.]

[Levelezés.]

Toldy F. levéltárizája.

XII. köt.

Gáthy János 1 levele.
" István 11 "
Gavrikovics János 1 "
Gazda Antal 1 "
Gebhart Ferenc 1 "
Gedely Lajos supponit. 1 levele.
Gegő Elek 10 levele
Geibel Herman 1 "
de Gerando Agost 3 "
Geringer a. helytartó 3 "
Gerő Ákos 2 "
Gévay Antal 8 "
Gondol Dániel 11 "
" Gedeon 1 "
Gorove István (kéjűbb minister) 1 "
Gozony József 1 "
Gömöry Kárly 1 "
Görgay István 1 "
Glatz Gyula 6 "
Graven Lipót 1 " Lett köt. 1. összes. 2 lev.
Greffel Ferenc 4 "
Gregus Ákos 19 " Lett köt. 4. összes. 2 lev.
Gricser L. 1 "

Gripa

M. Irod.
[Levelezés]
gr.
67. Szám.

Gripa Ákos 1 levele.
Grünwald E. 1 " I.II. köt. 1. összeg. 2 lev.
Gryneusz Alajos 1 "
Guggenbük 1 "
Gerlisch 1 "
Guzmics Lindor 22 " I.II. köt. 2. összeg. 24 "
Györik György 1 "
György Sándor 1 " I.II. köt. 1. összeg. 2 lev.
Gyulai Pál 3 " I.II. köt. 18. összeg. 21. lev.
Gyurkovics Ferencz 3 "
" György 1 "
" István 2 "
Gyurman Adolf 1 "

37. levélírótól 159 levél.

Régi jelzés: 207. Szám.

60 sz. vk.

NKároly 1839. Febr. 18kán

Vett febr. 25. 839

114

Tekintetes Titoknok Ur!

A Hazai s Külföldi Tudósitások egyhori Szerkez-
tőjének, néhai T. Galvátsy László Urnak Özve-
gye két kisded árvájával, az üldöző mostoha
sors késéretében most legutóbb Szathmár me-
gye NKároly Mvárosába vonta magát könyö-
rülő emberek szárnya alá. Hajlék-s vagyontalan,
sőt á legelső szükségek ellen is leghevésbbé sem
fedeztetve, s kisdedei felett való aggodalmától
epesztetve, kénszerittetett engemet, mint néhai
Férjének hajdan Oskolai tanuló társát felkeresni,
ölly véggel, hogy az utólsó probát, mellyen remé-
nye függ, általam kisértetné meg, s merészsé-
gét sorsának ábrázolásával mentetné ki. —

Mint előadja á jámbor Özvegy néhai Férje
két munkát készitett á M. t. Társasághoz beadan-
dót, egyike bizonyos Olasz Szinjáték magyar
nyelvre forditva, másik pedig valamelly Spanyol
Grammatika fogott vólna lenni. Az elsőt még
idvezült Férje, az utolsót pedig már annak

halála

$5\frac{1}{2}$ ó = $7\frac{3}{4}$ #

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

halála után a folyamodó Özvegy adta be; sőt
mint mondja, az elsőre előlegezve nyert is már
ki a' még akkor meg nem határoztathatott for-
ditói dijból 50 vforintokat.

Most immár, midőn helyezete azon mun-
kákért dijakat ohajtva várni kénszeriti: azon
alázatos kérelemmel fordul általam Tekinte-
tes Titoknok Urhoz, hogy ha mennyiben azon
munkák már megvisgáltatva s helyben hagyat-
va vólnának, azoknak minél elébb sajto alá
juthatásokat elősegiteni, ha pedig sajto alól
nétalán már kikerültek vólna, az azokért
nyerendő dij mennyiségéről, s mikor kaphatá-
sáról teendő betses tudositásával /: ide NKá-
roly MVárosába :/ megörvendeztetni, – vagy
ha még ugyanazok maig is visgálat alatt
vólnának, a' Czél és Özvegyi inség nagyságá-
hoz képpest, ajáulani, s visgáloit türedelmesekké
elnézőkké tenni kegyeskedjék.

Melly az özvegy nevében tett alázatos ké-
résem, s magam személyében öröklő mély tiszte-
letem mellett Maradok

A' Tekintetes Titoknok Ur' alázatos Szolgája
Gáthy János mk. Hites
Ügyvid. a' N. Mtyn Sz. Prof. Teleki
Család Szathmár Megyei Rendsz Ügyésze

12

KAROLI

Tekintetes Judós Dr Schédel Ferentz Urnak, a' I. Magyar Judós-Társaság Titoknokának, s'án tiz tiz különös tisztelettel

Kigyó Utta No. 401. Pesten

116

Tekintetes Tiroknok ur
Különös Jóakaró Uram!

Mathematikai munkálatimnak talán legszebbikét küldöm ezennel tekint. Uraságodnak az Athenaeum' számára. A' tárgy nem csak jelenleg érdekes, hanem az még ez elött sok évvel, ugymint 1778ban a' köppenhágai tudos társaság által annyira fontosnak találtatott, miképp jutalomkérdésnek tüzné ki, mellyre ugyan többen feleltek s több müszert beküldöttek; de csak Pacecco ab Ucedos' müve találtatott némileg elfogadhatónak, – de ez is kívánatnak meg nem felelvén jutalom nélkül maradt. Egyébaránt é müszert — mellyet azon időben Pantometrum Paceccianum-nak nevezték — a' pfalzi válaszró fejdelem vette meg ezer pfron. Úgy vélem, miképp ezen értekezésben leirt s mathematicai számolásokkal támogatott mérő müszer nem csak az akkori, hanem jelen kívánatnak

is megfelel, — legalább, mennyire tapasztala
som mutatja, az elméleti á gyakorlatival
mindenben megegyez. Ennélfogva bátorkod
ajánlani á közbecsben lévő Athenaeum'lap
ba fölvételre; melly egyébaránt á különny
tatást is megérdemlené, — hihetőleg vevője
találkozník annyi, hogy költsége belőle meg
térüljön.

Minéthogy á kefleteknek (formula:) hibátlanoknak
kell lenni — különben céljokat egészen vesz
hetik —, az első ívet kügazításra (ha fölvek
tőnek találtatik) Pesten tanuló fijamnak
átadni ne terheltessék á kézirattal együtt,
után ő azt kügazítni minél előbb, el nem
lasztja. — Nagyobb világosság' kedvéért igen
jó lesz á ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ kefletek' betűit más n
műekkel nyomatni.

Igen sajnálom, hogy napokban sulyos
betegsége miatt á tekin. urral szólanom
nem lehetett: reménylem azomban, talán
ismét nem soká személyes szerencsém leh
tisztelt Uraságodhoz. Többire tisztelettel
radok

a

á Tekintetes Ur-
Különösen tisztelt Jó Uramnak

alázatos Szolgája
Gáty Istvánffe

117

Tekéntetes Úr!
Különös Jóakaró Uram!

A' Pénz' termeszetéről irott munkám hajótövést szenvedett. Fő Tisztelendő Deresik János Kanonok és Könyvvisgató Úr, az imprimaturt alá irni nem méltóztatott; hanem azt a Fels: Consiliummal közlendőnek találta. Ezt én jelszónak vevém arra: hogy a könyv kijövetelet hijában reményljem, s igy azt haza is hozám: — hadd nyugodjék. —

Múlt ér Julius holnapjában méltóztatott a Tekéntetes Úr arra fel szólítani; hogy ha valami munkám volna: Különösen az Erőmivek Indománya nak körében; a Indomány Tár számára küldeném bé: akkor tett igéretemet ezennel tetyesítem; és küldöm a Lipt örlés s Malomépítés messenségének és Indományának kifejtéses a jelenkorig. Méltóztassék a Tekéntetes Úr ás olvasni: és légyen maga a legfőbb Recensens; több bizodalmam van T: Urasságodban; mint oly csupa theoretiens Mathematicusokban kik még semmit

se épi

se épitetettek; jó malmot pedig talán életekben nemy
láttak. Ha azonban á Tudós Társaság birtokában
oly Practicus Inzsennérek volnának, kik ez érdem
ben Competens Birák lehetnek; igen fogok örülni,
ha ezeknek éfrevetekeikes meg kaphatom; arra
igen nagyon kérvén mind á Tekéntetes Uras; mind
á Recessen Tudóst: nemadná bé addig véleme
nyét munkám eránt; míg azt vélem is nem közli
nehogy á Tudós Társaság Munkám eránt, talán
ismét balul informáltassék: mint már egyszer
történt.

Á Munka minden öfvesszoritásom mellett is, na-
gyobra eset ki, mint kivántám volna, s talán egy-
szeri közléshez igen is sokhelyet foglalna: ekkor
tessék kétszer közleni; mivel ugyis két részből áll

Ha á Tudós Társaság előtt munkámnal
kedvet találtam: fogok még jövendőre is több
rendbéli Erömiveket; melyek nagy hasznal
fenn állanak közleni á Tudos Társasággal.
Es ha á T. Tarsaság tiszta, és jó Rézmetzőkkel
fog dólgoztatni, á szükségy rajzolatokat tőle

telhe

telhetőleg, á leg tisztabb Angoly monorban fogom
czutánn is el készíteni; mely által részszerint á T.
Társaság eránt viseltető tiszteletemet kivánom
bé bizonyitani; rész szerint á Tudomány Tár
betsét, és érdemét ezzel emelni. Hogy ha pedig
Pesten (: á mis nem reménylek:) oly Rézmetsző nem
találtatna, mely á most küldött rajzolatot hüség
gel másolja; jövendőre lehet Bécsben, vagy sokkal
inkább Berlinben alkalmatos Rézmetszőket, sőt
még Aczélmetszőket is találni. Az Erömivek
rajzai, sokkal jobban meg érdemlik az Aczélmetszést;
mint akármely vidék rajzok, es Tájék festések.
Az Erömivek Rajzais fogom továbbá, mint á
jelen munkábanis történt; Mechanicai, és Hydrau
likai felszámolásokkal kalauzolni; s több éveken
keresztül (: ha életemnek á felsőbb végzések kedvezen
denek:) minden esszendőben egy s kés Erömivel szol
gálni. Álhatatos tiszteletemmel maradok Tasaky
Jan. 10en 1835

Á Tek: Urnak
Különös Szakaro Vrank

alázatos Szólgája
Gatyi Istvánnya

Tekéntetes Vr!
Különös Joakaró Uram!

September hólnap utolján tartatott á Rába Rábcza, Fertő és Hanság és Marczal szabályozásanak, s részént kiszáritása ügyének első nagy Gyülése N. Győr Városában. Á munka perse Commissio által megy: melynek elnöke N. Mélt. Gróf Szechy Ferenc Ő Exa. Á munka nagy és környű kölcsegy, köveskez meny üdvösök, de veszedelmesek os lehetnek. Á vizi dolgokban némely tapasztalatim köveskezésében kivánnék némely, általam igen szükségeseknek velt módosításokat indítványba hozni; de ily nagy Gyülésben hol 5 Vármegye szónoki perorál

nak

nak, ha valaki majról mint á költse
gekről 's Malmokról beszéll, vagy
éppen hydraulikus felszámolásokat fe-
ger, melyet közülök senki se ért, ne-
sokú halgatják, s á ki eröszakosko-
nem szeret, meg unja az érökke v
bele szollaj, s kinem halgatást.
Hogy ily nagyszerü tárgyban, me
közel 3 millio Vftba fog kerülni, e
meg mitöl sok ezerek haszna vagy
kárais függ; valami nagy hiba ne
történjek, bizony á dologba többek
nek bele szóllani kellene, és ha nem
határozó szavazattali, de javaslóval
igenis. Azomba á Comissió természet
ezt nem szenvedi, mert ha á ta-
nácsot be venni kesz vólna is; de a
nak sikerét, s üdvös következményt
nem látja, á felvétiseket felnem fog
hagy

hagy, akkor minden, meg á leg üdvö
sebb javallatis üres hang. — Ezen
okoknál fogva, igen le köteleznc á
Tekéntetes vr, ha é jelen értekezésemet
becses lapjaiba felvenni szivesked nek;
Melyel kivánom á izlag elöttis meg
mutatni hogy javallatimmal elö
merek állani, és minden meg
támadásra felelni, s igy nem suttom
jóslo vagyok: s hihető hogy á
Királyi Comissio is igy méltatni
fogja észreveteleimet. De mivel
á Második nagy Gyüles ugyan
N Györ Városában jövö év Január
7én fog tartatni, igen ohajtanám
ha mentül elébb ki jöhetne, hogy
á T. N. Vármegyék Mernöki is
meg olvasván javallasokat hozzá
adhat

Ha megbiztatni méltóztatik á Tsg
ver, hogy á többör emlitett Értek
zés, meg December havában kijön
ha csak egy részben is; ugy én
illető T. N. Vármegyék Esmerős Vi
Szpányit, és Mérnökit figyeltet
ni fogon é munkára, hogy Jan
7en jobb készülettel jelenhessenek
meg. Tisztelettel Maradok Tatában
Nov. 29en 1838.

Tekentetes Vmak
Különös Jóakaró Bánd

alázatos Szolgája
Sátyi Istvánfi

Deáki, Rhidnaya
Buda a Ebenfeld
penzekrij.

119

Tekentetes Ur!

Igen salynállom hogy Visszabályo
zási értekezésem Kegyetek lapjaiba
é folyó évben meg nem jelenhet.
En ugyan az Ismértetőben kijövetelet
is szivesen vennem, de lehetőleg an-
nak is ugyan azon, akadályai lejen-
dének. És ekkeppen értekezésem czél-
jat telyesen vesztette; mivel jövő
nagy vsi Gyülésünkben Januar
7en ily észrevételekkel elő nem ál-
hatok á nélkül hogy bujtogatás
bünébe ne kevertessem; most ily
tárgynak megfontolására nem csak
hogy sok idő kivántatik, de ezen
kivül

oly kiküldötteg melynek legnagy
része a Dologhoz semmis sem e
dörevaló informátio nélkül sem
határozathoz nem jöhet, ~~ez~~ okbol
vagy halgat; vagy csak mellékes
tárgyakról vitatkozik. Ha tisz
nem látnám, a veszedelmes, melyes
sok kölcséggel nyakunkra vonunk
felse vennem az egész dolgot; a
mikor látom, és pedig tisztán la
hogy az egész teroet hat az elke
szülem, kevés idő mulva a terv
szet feldulandja, s nékünk ne
is lészen ennyi erőnk és tehetsé
günk, hogy azt minden mutalan
helyre állithassuk, ekkor valóban
nagy

búsúlás lep meg azon szerentséslen
ségen, hogy iratom annak idejé
ben megnem jelenhetett. En ugyan
magam részemről oly igen sokat
nem vesztek, bár az Asszonyfai
és Csöngei határokban lévő fod
jenni s Mésjeini gobbárú a Rába
közelében léteznek, de a nagy Dir
tokosak nagyon is érezhetőleg
lesznek sujtva.

A mi az kitekezi folytatás
ját illeti; az csak alkalmazás,
és a Fertő s Hanság lecsapo
lásás tárgyarra, elis marad
hat, mivel az alapokból azután
kiki okoszvalhatik a köveskezmé
nyekre

Hogy pedig jobb esmerősimmel és
Barátimmal é tárgyat megis kö-
zölhessen, és a' menyire lehet
az indulo-félben lévő szabályozás-
nak jobb irányt adhassunk, jövő
hét végén innen menő alkalommal
az Iratot által-adni neterheltessen.
Ha idő volna hozzá igen szeresném
ha a' munkát T. Vásárhely Ur
meg olvasná; de tapasztalatlan
theoreticusok kezébe juttatni nem
szeresném. Tisztelettel maradok
Tatában Dec. 8ban 1838.

Tekéntetes Urnak

alázatos Szolgája
Gatyi Istvány

Tekéntetes Ur!
Különös Szakaró Wam!

Ha a' Rába rendezése tekintetéből
irt Értekezésem az Ismértető
Kiadoja által is, ily rövid idő
alatti kiadás tekintetéből elfo-
gadható nem volt; könyörgök
annak ezenneli Viszsza küldése-
ért; hogy azt jövő Vizi Gyüle-
sünk alkalmával, a' menyire
lehet használhassam: Minthogy
pedig több tekintetekből annak
közzé tetelét szükségesnek lát-
nám; batorkodom a' Tekéntetes
Urat

Vsat arra kérni; hogy azt á
Tudomány Tárban felvenni mél-
tóztassék. Mert szándékom azt
Győrből ismét vissza hozni; és
ha felvétetésés á Tsg. Vr által
reménylhetem bővebben és
pontosabban kidolgozva lekül-
dem, még Januarius hólnapban;
hogy á Tudomány Tárból leg
alább kinemaradjon. Ezen érdem
ben tyéndő határozását méltóz-
tassék á Tekéntetes Vr csak
szóval, ezen Levelemet meg
adó

adó Mérnökseget tanúló fiam-
nak kinyplatkoztatni; ő meg
fogja nékem á szükségeseket
írni. Tisztelettel Maradok
Tatábs Dec. 15en 1838.

Tekéntetes Vnak

Gáty Istvány

Vett febr. 27. 839

Tekéntely vt
Különös Jóakaró Nam!

Meg tudván á hátóságok, hogy folyó
évben hihetőleg Ország gyülése lejend:
á Raba Szabályi Zsuf dolgát kiváló
á hajózhatás érdemében oda utasi:
tandónak vélvén á nagy Gyülést el
halasztatni kérték, 's helyette csak
két kis hatóság gyülést tartanak
az 5 T: N: Vármegyék küldöttei:
sigy á dolog érdemére nem bocsát
kozván, Eszrevételeim elmaradása
meginkább hasznos vala, mivel ugy
csak egy része jelenhetik vala meg
nagyobb része és pedig java elma
rad; most pedig időt vehetvén
magamnak azt egész terjedelmében

fole

(de a Fertő Tavat ide nem értve:)
ki dolgozhatám. Minthogy az egy
szabályozás diétai határozások és
vitatkozások tárgya lejend, igen
üdvösnek találom ezen értekezés
mentül ~~több~~ törvényt, 's hydraulikai
tudó, és nem ~~tudó~~ kezekbe juttat-
mert a szabályozás sikere, vagy az
nak veszedelme és kárai, nem csak
az egyes Birtokosokat de legjob-
ban az éles Harát szythatjak vagy
boldogithatjak; 's igy ha a Tudó-
mány Tárban ezt felvetetni mél-
toztatik, ne terheltessen egyszer-
mint az ajándékúl Athenaeum számára szük-
séges exemplárokat is meg nen-
delni, ~~ott~~ ezen kívül szétjel-
küldés végett számomra is 15
feldanyt parancsolni, ezen évek
már

mar a kölcséget csak papirosszaikkal
's festékeikkel s uchány legény nap-
számmal szaporitvan, ezen kölcsé-
geket elsőbb papirossal megtéritem én magam el-
nem mulatom. Mentül előbbre
vetnék akombz arról tudósittatni
ki jöhet e ezen értekezésem és mikor?
hogy esmerősimet és barátimat
a szerint tudósithassam. ~~[illegible]~~
Méltoztasson a Tekentelés ur idő-
venni ~~[illegible]~~ elolvasására, fogja tapasztal-
ni, hogy az érdekesebb rész marad
vala el ha előbbi szándékunk szerint
a beküldötteket kiadjuk valn. Tisztelettel maradok Tatában Feb: 1ᵉ
1839

Tekéntelés Urnak

alázatos szolgája
Gatyi Istvány

Jmam hogy ha 40 frt fizet, kiadjuk az Ath-ban.

Tekéntetes Vrd!

122

Ha Györött á Rába szabályozása nagy Gyűlésebe á Hatóságok és vízi mérnökök, nézeteim ellen á folyam szabályozása dolgában, oly sok kétes, és sokban káros elveket nem tanusítanak vala, vitatásikban: á kéznél lévő értekezés sokuk se jelenik meg: de hogy az általam alaposan gyanitott vesszedelmek á mennyire lehet, és ezen irás eszközölhet el mellőztessenek; egyedül való czelja á munkának, hogy az mentül több kezekbe jusson, s igy á nézetek mentül jobban torjedjenek. Ennélfogva ha a Tek. Athenaeum szerkesztőség kegyes kedik olvasvinak ezzel kedvezkedve

á papiros

á papiros árát melyes Kegyed mintegy
40 ezüst forinsra menőnek ~~vél~~ jelen
á jó ügy védelmére becsei levele
be jelelt 40 pengő forintegyi nyom-
tatási bért, köszönettel megfizetni
elnem mulatom. Oly feltéttel: hogy
á szükségen felgül meg mintegy
150 v. 200 peldányok eladásra nyomtat-
tassanak, hogy ebből némüleppen
á Szerkeztőség, és az én kölcsé-
geim is pótoltassanak. — Ezen
esetre azomban á könyvecskének
titulusz kell adni mely mintegy
ily forma lehet.

Vis-szabályozási Nézetek
Különösebb tekintettel á Rábafolyó
rendezésére, s hajózhatóvá tetelére

Gáty István &c.

Azomba még egyki akadály van á
dologban mely ebből áll; az Athenaeum,
vagy Tud. Tár számára lévén ez írás
számolva, némely formulárius kifeje-
zések olyanak, hogy azokat csak az
igen gyakorlott vizmérnök láthatja
által honnan eredjenek; ha á könyv
eladás alá jövend: félő, hogy sokan é
rövidséget hibának vesszik. Ennek elke-
rülése tekintetéből nem ártana á
formulárius kifejezéseket okaikkal együtt
á gyengébbek számárúi le vezetni: de
az ily oskolai deductiók és demon-
strátiók megint; pedig hasson nélkül,
csak az ivekes szaporitandják. Ennél
fogva, valóban itt magamis határozat-
lan vagyok, annális inkább, mivel
á sok ide, s oda küldözésben, csak á
drága idő vész. Ha mind azáltal

á Tek

á Tsz. Vr. ezily igazitást szükségeznek
találja, én arra meg tenem kész
vagyok.

A munka ugyan valóba Feb 2
iratott, és küldetett Pestre; de éppen
Hydraulikát tanúló fiamnak arra
oly utasitással küldém általadás
végett kezéhez; hogy arra jól meg
elvasgaja, s jó barátjaivaty közöl
je; hihető ezeknél késett á munka.

Többire á Tekénteles Vr. szivej
ajánlkozása é kis munka ügyében
egészen érdemem felett való: s érett
ezer köszönettel tartozom. Tisztelet
tel maradok Tatában Márt. 3ᵃ
1839

Tekénteles Vr.

alázatos Szolgá
Gáty Istvánsz

196 sz. W.

Vett máj 16. 839

Tekénteles Vr!

A kiigazitás tekéntetéből á tudos Társaság
által vissza küldött Malonépités és Lefs.
örlésről tánito munkámott ezennel kiiga
zitva küldöm á Birálatra tett felelettel
együtt, melyből méltóztatik á tisztelt
tudós Társaság világosan látni, hogy
á Szerző kényegesen nem hibázott, szám
vetéseiben; mit leginkább megrovának á
Biráló Jagok; Már ugyan régen talán
közel három éve, hogy é könyv vizsgálat
alá bocsátva a Véleményel á Szerzővel
közöltettek, melyre ő csak kamarj felelt;
de némely jó Barátí á Könyvet nála
meg pillántván, azt olvasás kedvéért el
vivén, s mult évben csak alig tudá
annak szerzője vissza keríténi. Többire
á tudos Társaság kegyeibe ajánlott ma
radok Tatában 5ᵉ Máj 839

Tekénteles Vrnak

alázatos Szolgája
Gáty Istvánsz

124

Tekéntetes Vr!

Greiner Erdősz vedelméül a' Figyelme-
zőben megjelent apologiára eskrevé-
teleimet küldöm: s mivel nem örömest
irok olyasmit mit bé bizonyitani nem
tudnék, ugy vélem az apologia hi-
bázott. Nem tudom ki légyen egen
ur, gyanitom mindaráltal hogy
Jánik légyen, ugyan azon Vlaság
Erdésszé a' kie Greiner is: de ez
a' dologra nézve mind egy. Egyébaránt
hogy az annyira elhagyatott Erdő-
szetben szóváltások történnek; azt
talán jó jelnek vehetjük. Ha érde-
mesnek találja a' Tekéntes Vr, tessék
a' Jeleletet a' Figyelmezőbe iktatni.
Tisztelettel maradok Tatáby Sep. 1én
1830.

Tekéntetes Vrnak

alázatos Szólgája
Gátý Sstván

125

Tekéntetes Titoknok Ur!
Különös Joakaró Uram!

Ugy vagyok értesítve, hogy a Tudos Társaságnál két Irnok hiányzik jelenleg. Bátor vagyok Tekéntetes Urasagodnak az itt hivatalra egy oly Egyént ajjánlani; ki minden Oskolai Tanulmányit diesére tesen végezve: most nállam mint Mérnöki Gyakornok szolgál; hogy mérnöki gyakorlatról szóló Bizonyitmányát megnyervén, az Egyetemtől Tudományos oklevelés kivehesse. Neve az

egyen

egyénnek Gelencey Pál fi
egyébaránt postenn, is igen
esméretes; mivel több évekig
a' Mérnökségre készülő ifjakat
magános tanitásaival sikere-
sen segitette. Ezen ifjúnak a'
Tudományokhozi szeretete csak-
nem páratlan; éjjel nappal
dólgozik, s magát a' tudoma-
nyokban miveli: elme tehetse-
ge jeles, erkölcse jó és szilar-
és mivel a' Pesten lakás, a' tu-
dományokbani tökéletesebbüle, t
kintetéből ohajtja: ugy vélem
hogy benne Itsz Uraságod oly
egyénn

egyént fog találni ki Hegyed
és az egész Társaság, várabó-
zásának megfeledend. Kérem
pedig Tekéntelen Uraságodat,
méltoztassék egy pár sorával
tudositani; mi úton juthas-
son a' fenn irt egyén czéljahoz:
Tisztelettel Maradok Tatában
Apr 28an 1844.

Tekéntelen Uraságodt

alázatos szolgája
Gátyi Sforány

126

Tekéntelig Titoknok Ur!

Méltóságos Elnök Ur alá irásával hozzám is meg küldött Academiai végzés, nagy fájdalom mal olvassam: mert sorsunk, nyomorais is is érezni héntetünk. Egyébarant, hogy á Vidéki tagok; némileg visszavonultak: annak okaijobbára á Pesten lakó tagok: kik magokat minden feltett kérdések fejtesére; minden bejött munkálatok megbirálására elegendőknek találván; néhünk vidéki tagokal; (mint többektől is fájlalva beszélleni hallám) már több mint 10 éve csak arr se mondják, se irják; hogy befellegzett (sic:) á béküldött mathematikai munkákat pedig, még gyanusittani, s silányságoknak tekintetni törekedének. Meninyire légyen igazuk ügy társaimnak; nem vitatom: de ha igazuk nem volnaijs; már csak azi bün; ha ily véleményt keletkezni engednik, az illetők. Pedig feledni

nem

nem lehet Stázánkban azt; hogy ez nem Franczia
ország. Itt a' nemzeti erőtelem, tudomány im-
den nagy, nem városokon; hanem nagyobb
részént falukon, és pusztákon honol. Ez
okból a' jeles tagokat Birául magokban
joha elnem fogadhatjuk: nem csak azért,
mivel munkáikból már igenis jól esmer-
jük a' pesti tagokat; hanem azért is,
mert nyilvánvalóan látjuk: hogy ők igen jó, a
tanult scholasticusok de gyakorlatlan
emberek; úgy a' sok positiv tudomá-
schulsprachnak ki élesbb mi hasznát ve-
endgyék is ők; ne mások venni.

Az elmult a' mely alatt, éppen oly szere-
tetlen, novelátlan okból: folyvást üres
szegény fejemet: mihelyest lehetne a' borzal-
mától a' bitszegőleg meg sötétlett, a' borzal-
mabban hánykódó vér szabad folyásra
sohse irtózatos nyomorain lepjen: 2—
Pick már már bálnábora szorulván. Short
nem oly hümmyén am, mint talán egy nemely
gon

gondolja, a' magyar paripáról egyszerre szemé-
hátán toronni. A' mag szabott alsó ruházat
bátorozni, társalkodni, szellemi élvezet módjai
oly remények hálaregeibe hengődnek a' föld lér-
tokosnak; hogy ő többé bárminemű állapotjá-
ról vagy nem folyamodhatna; vagy ha mégis
vóllak is mondani; kedvés idő mulva egészen
feminive lenni; vagy jobbat jegenyébb sorsra
jut, mint a' 4—nyolcad föld birtokos Paraszt. Sza-
vaztad föld birtokos javait lopta volna,
nem vallyon állomán; de így — ... — De ami-
mint magamról esmerem, gyenge erőnek, bizony többé
nem jöhetek annak: hogy a' bánnyitatlan föld-
birtokosnak már már nem vegye, mint az
inteligentia és Szorgalom. Úgy de a'
mellett szorgalmas nemileg az inteligentiának
tulajdonítva tehetsz a' paraszt is; s' tehát,
a' volt föld birtokos a' parasztul meg-
nem concurrálhat; s' így minek Szellemi ér-
zetéről, könyvek olvasásáról, hirlapok stb.
járatásáról. Az nyersmódi tanittatásáról
de sok mondanom; gatyám bocskorra, pa-
linka italra szorulnia. Tehát a' közönség
gondolj; tanoltak sincs igaz tapitsa, a' volt
Szabo

gon
Szabo

szabad földbirtokosok. És csak ugy volna rajtok segitve; ha földjeik gazdasági haszonvételének maximumát esmérnék: mivel ettől á parasztság még jó messze álván, legalább ezekkel á hasonló földel, és mennyiséggel birók, concurrálhatnának, á nélkül; hogy alyas élet modjukba osztozhodnának; á nagy föld Birtokosok pedig hajdani eletmodjukat (: á tulzott fény uzon ide nem számitva :) egészen meg tartanák; most á gabona, 's gyapju ár, á feleszt-sok termésszel le törpitve nem volna. —

Három évi Szabadallanul é tárgyról gondolkodva, az irt maximumot fel találtam: és ebből látom, hogy még hazánkban, igen kevesen vannak, kik földjeikből a lehető hasonnak csak $\frac{1}{4}$ részeti, huzni képesek volnának: többnyire csak $\frac{1}{8}$ vagy $\frac{1}{10}$ hasonban maradnak. — E munkát ily keszitém, ily czim alatt:

Gyakorlati magasabb mezei gazdászat á természet ki puhatolt törvényei, és á legjobb gyakorló mezei gazdák tapasztalásai nyomán: szerkeszté Gáty István 1852

É munkával örömest szolgálnék á T: Társaságnak: De kivánatim olyanok hogy azokat á T: Társaság el nem fogadhatja. a). Recensens kivalt pesti (: ~~kik csupán scolasticusok~~ :) biró nem lehet; egy felöll mivel á gazdászatot talán egy sem érti; más felöll mivel á dolog csupa praxis; mit azon jó urak talán utálnak is.

b) Ha kiadnáis á Társaság tulajdon kölcségén; azon szomorú sorsra jutna; mire á magasabb analysis elemei, hogy soha sem ki meg nem olvasná, de ha olvasná sem értené; használni pedig meg csak nemi akarná; mivel valóságát, minden meg vitatás után sem kimé. Tehát ezt csak tanitani kell. Igy bár ki igen könnyen nem csak megérti: hanem valóságát tökeletesen is át látja: gyakorlatba vétele mi nehezségbe sem kerülvén. Énmár tanitottam is 16-ig — de birtoktalan proletáriusokat; kik bár azt jól meg értették is, sikort tölök nem reményllhetek. Csak magam működöm még á szerent Ostfij Asszonyfán és jövöre egypár szaz holtban Aukán; Hanem

Olvassa meg levelemet Itt Titoknak ur

Ö Mel

Ő Méltóságának az Elnök Urnak; azon
nyilatkozatom mellett; hogy én 10–12, vagy
bár hány Nemes ifjunak, Földbirtokos-
nak, bár hol, és bár mikor é tanokat
elő adni szivesen igénkezem, accomoda-
tión kívül semmi fizetést nem csak nem
kivánva; de elsem fogadva. Ugy vélem
hogy ha á károsultak jövendőre birtokai-
tól csak 2 vagy 4 anyi hasznos be vennek
képesek leendenek, mint eddig: urbári vesz-
teggük elegendőképpen pótolva leend. Többi-
ezen levelet a Tarsaság dött fel olvasni fi-
legtelenne ~~leend~~ vélem. — Veritas odium parit. —
ibyes mit csak az Igazgatoságnak szükseg-
tudni: és azt dobra nem ütni, különbi igen
szól, az se fog hallani. Többire tisztelet-
mellett maradok. Pápán Majus 28a 832

Tekéntely Urnak

alázatos Szolgája
Gátyi István

nyomán: [illegible]

Im Museum zu Pesth soll sich ein Manuscript befinden unter dem Tittel: Origo et progressus domus Nemanjianae von bekannten croatischen Schriftsteller Paul Vitezovic, eigentlich Ritter. Die hiesige literarische Gesellschaft wünscht eine getreue Abschrift dieses Ms. zu besitzen. Wollen Sie Gute haben nach Pesth an einen Gelehrten zu schreiben, der die Abschrift des erwähnten Ms. besorgen wollte. Die Gesellschaft ist bereit für Abschrift und Collationirung des Ms. das Honorar mit Dank zu erstatten.

Johann Pavrilovicz

Es grüsst sorglich und achtungsvoll die Herren v. Regali und Dr. v. Foldy und empfiehlt die obigen Zeilen ihrer Beachtung.

Belgrad am 26 Okt 851

Dr Fuchs

An Herrn Sect. Ch. Dr Vilhelm Fuchs.

133

Igen tisztelt Titkár úr!

Betegségem, és más egyéb okok miatt értekezésemet benem végezhettem; a miről Önt tudósítani ezennel kötelességemnek tartom, hogy azon esetben, ha szabo Dr. úr értekezése elég hosszú nem lenne, valakit felszólítani lehessen.

Ki is megkülömböztetett tisztelettel maradok

Tek. Titkár urnak

Pest Jan. 7 dikén 1852.

alázatos szolgája

Gebhard Ferencz

Tekintetes

és Tadtos Toldy Ferencz. Cs. s. k. egyetemi könyvtárnok, és Magyar akademiai tag, és Titkár uznak, tisztoldarl

Testen

Tekintetes Úr!

Egy kéréssel vagyok bátor Tekintetes Úrhoz fordulni. – A' mult évi octoberben jobb létre szenderült Petényi Salamon, nemzeti muzeumi ör, nekem közel vérrokonom volt. Tekintetes Úr, mint szokta, szellemdús emlékbeszedet tartott felette á m. akademia gyülésében. Ha á beszéd külön lenyomatokban kapható s Tekintetes Úr belőle 2 – 3 példányt ide hozzám (posta utján) származtatni szíveskedném, ez által igen lekötelezne ugy engem mint másokat, kik itt á boldogultat szerették, tisztelték. Árát á nyomtatványnak posta fordultával nem késném megküldeni.

Egyuttal á Tekintetes Úr által kiadott „Magyar irodalom története"-nek árát is kérném tudomra adni; mellyet azon alkalommal szintén le fogrék küldeni Tekintetes Úrnak azon kéréssel, hogy érte á Történet egy példányát kezeimhez juttatni szíves volna. A' munka itt nálunk nem kapható.

Ki többiben nagybecsü kegyeibe ajánlott megkülönböztetett tisztelettel vagyok

Tekintetes Úrnak

alázatos szolgája

Beszterczebányán, mart. 8. 1856.

Geduly Lajos
evang. lelkész s gólyom megyei
esperes.

titkárhoz intézett iratában mély köszönetét fejezi ki az Osztálynak e megtisztelő megbizatásáért; igéri, hogy minden törekvése arra fog irányulni, hogy e művével méltó módon fejezhesse be tudományos pályafutását s végre biztositja az Osztályt, hogy munkája első kötetét teljesen sajtókészen, minden mümellékletével együtt még a folyó év végéig fogja benyujtani. A másik, a *Szőnyi Pál*-bizottsághoz intézett iratában, nevezett rendes tag, ugyanennek az igéretnek ismétlése mellett ismerteti azokat az elvi megállapodásokat és technikai eljárásokat, a melyeket e müve végleges megalkotásánál szem előtt fog tartani.

E levél igy hangzik:

„Tekintetes Bizottság!

A „Magyarország ásványai" czimü munkámban az ásványfajok nem systematikus sorrendben lesznek közölve, hanem a szerint, a mint a kristályrajzok és a színes fotografiák elkészülnek.

Minden ásványfajnál meg lesznek adva az azokat jellemző alaki, physikai és chemiai tulajdonságok. Azután felsorolom *azokat*, az egyes *magyarországi* termőhelyek szerint, melyeket nagyon behatóan tárgyalok, és ha a lehetséges, rajzokkal fogom megértetni a szöveget.

Különösen nagy gondot forditok a magyar termőhelyekre és igen éles kritika alá veszem az irodalomba, sőt a főiskolai tankönyvekbe belekerült, a termőhelyekre vonatkozó hibás adatokat.

Bizonyos ásványokról, melyeket tévesen magyarországiaknak tartanak, kimutatom, hogy nem azok.

Az általam talált új ásványok ebben a müben lesznek először pontosan leirva, éppen úgy mint azok, melyek hazánkra nézve újak.

Természetesen az ásványok anyaközetét, a mennyiben lehetséges szintén ismertetem.

A munka minden kötetéhez csatoltatik egy appendix, melyben a magyar ásványok pontos ismerete érdekében, — a *külföldi* ásványokon általam véghezvitt vizsgálatokat közlöm.

Az ábrák részben a szövegbe lesznek beiktatva, részben pedig lithographiai táblákon a szöveghez csatolva.

Az első kötetét ez év végén biztosan be fogom nyujtani a tekintetes Akadémiának.

Budapesten, 1916 márczius 30.

Különös tisztelettel:

Dr. Krenner József,
r. tag."

E levelet a III. Osztály 1916. évi április hó 10-én tartott zárt ülése örvendetes tudomásul vette.

HORNYÁNSZKY VIKTOR, BUDAPEST

Tekintetes titoknok ur!

Ime igéretem teljesítésének első bizo-
gyitványa. Ha érdemesnek vélik méltoz-
tassanak felvenni — ám de külsején, hol
tetszik, mindenkor javitva, mert nekem
alig van időm a' leirásra. A' folytatás
következő tárgyokból állandó:

bosnyák' kolostorok' feldulása —
bosnyák országi kereszt. és török
iskolák.
bosnyák szerzetesek' constitutiója
életmódja szokása s' a' t.
török basák fermánjai, mellyekben
az említett szerzeteseknek kivál-
ságot s' a' t. engednek.
Katol, görög és török nép- és vallási
szokások ritusok s' a' t.

Nyerhetnek e' féle czikkek legalább
az „Egyveleg" czim alatt helyet, en-
gem egy nyilt igen, vagy nem

szó

Kolozsváron Augusf 17én 836.

Tekintetes tudós Rosnok ur!

Moldvából adandó tudósításaimot e' levelkémmel előzöm meg, mellyben egészséges létemet örömmel jelentem. Miután 63 mérföldet 6 nap alatt háromhagyam Aug. 17ére virradtlag Kolozsvárra érvén. Egy kés skón ennől. Ez. delyről onlár az alföldön szemeim hirek szállongának, fekete fehér dalja Kolozsvárt és a' székely földet ez vala az nsaroktak egnik a' másikhoz irtzé zett tompa hangu üdvözletök. S a' hiu valóság, mert Endelynek egy rejtett a' cholera valóban megjelent és nevezetesen Kolozsvárott úgy dúlt hogy ez egy néma temető. Kétsem én is cholera miatti félelmen, de illyen sokat nem, i talán ez öl meg sokakat. Ju az ember nem hall egyebet a' harangok kongásánal, nem lát mást, mint a' holt testeket kihurczolnsát. ját, nints koporsók nélkül is. Egy óra alatt vége van a' leggyebb em. ber élenének is — Illy körülmények közt beszállék a' Francia Allyaikhoz és az ugy nevezett Bassaval gyakorlódtam. Nagyra ő Excellentziája igen kegyesen fogadon és mindenben meg igére. Volnam Horvátz pusztt ő Excellentziájánal is — de — — A' formalitás megtsinálása végett, bemenjtem a' kir. Gubernium hoz, ajánló levelem, s ma estére a' Rendelő válasza rendeltetett, holnap utnak indulok per Mehadia tely. Ilike Somlyón felvévén magam mellé egy izmos székelyt a' Orsovai Kapun menendek be Moldvába, honnan e' hónap végé. vel okvetetlen tudósítani fogom. — Ez midőn ezt irom mondják, hogy az Nagyaink a' félelem miatt futnak Pest. s Bécs felé.

Tekint. Uté! egyik kevelmes rugóm a' jelen urna Ő Szekely pezény, de jámbor telkü édes anyám vala! ma éneste egy fődről tsorgó, hogy ő' mines többé! Sienek, s sorjára kiönnyen nem vékes könnyeimet, a' kör édes Anyácza, a' honcza, ezzán

amál

Szóval értesíteni mélóztassék. Minden esetre egy kés ezikkelyt még e' hétre leküldendek.

„Az egyenes lelkü Hivatalviselő" szóbeli elegei" czimü értekezés közölje Bugát urral, miután jelen Közegen nem boldogulhasa, Reichard ur felküldé Bécsbe. Várjuk az kegyelmes helybehagyást in primaouru! Jiszelen Angyal, Vörösmarty, Kis s a' t. a' t. Jun.

Tekintetes titoknok urnak

Mi szolgája
Egyenek

annál szabadabban élek. — Méltoztassék megengedni, hogy illy sietve
inám, meg sok dolgom van: a Könyvtár — Bölöni Sankas, ki csak
itt Kolozsváratt 15. bukovinai magyar születésű karonát számlálta a
lenggel hanisugáisok kört is a. t. Jiszkalem Cznutor, Vörösmarty
Bajza, Bugát t. cz. urakat, is vagyok

A tek. tudós Jirokuok Urnak

alázatos szolgája
P. Jegő Elek [illegible]

Vettem aug. 24. 83

Kolozsvárról.

Tekintetes Tudós Nr. Scherdel Tóbiás Úrnak, a magyar Academiai nagy érdemű Tiszttartójának stb. stb. Helyben.

Tekintetes Tudós Úr!

Kérésemnek

Tisztelő híve, Illaszky

Vett. jún. 4. 1838

Szombathely. 25/11 37.

Tekintetes Tisztnek ur!

Mélyen Keisszad előmi állapotjai tárgyazó e' rövid Tudósításomat olly ezélból küldtem, hogy ha mélyének és Ifjuságomnak ösphelliggének vétetik az academiai ex cz. tagok, minden ispellezdéj nélkül, mellékeltessék ahhoz. Ellenkező esetben, mellőzetsenek az Athenaeum. sa felvetni.

Sorsomról Paparich értesitendi. Nem elég, hogy Ko. sáth Józseffek mellett szólottam, nem, hogy ő Fel. tegei megkérdettem, és pedig a hamis vád szerint. a szónoki székből, mikor élne "favente Divina clementia" kitejezenel; holott az uralkodási jogot a nemzet adja – nem elég, hogy Bálly szavai – tiz rebellis vármegyénél többet árultam, az academiai nagy gyülése után, azzal is bevadolának a Cancelláriánál, hogy a Vármegye teremében előadott Muratorinyomában ő Szentségét is megesmérkedtem. Ez tekintetből tehát képzelhetni, hogy Orangyalaim is vannak. De közöttünk maradjon a' szó, én oda ügyekszem, hova ők nem kiséretnek el, Horatius tinahelyba. A' bécsi Nunciustól minden órában Várom a' választ, s czélt érvén, tavaszszal utnak indulok

Vett. jún. 4. 1838

Kelyen, május 27én 838.

Tekintetes Tisztnek ur!

Vitae, Legationes, Res gestae, na etc. S.R.E. Cardinali. 1714 – 1729 – Auctore Geor. ának, mellyben Maximus jun. ajzolatát is olvashatni, ösz. könyvtárát szívesen sza. ségáról nézve sokféle tekin. zvén t.i. Bosnyákországnak a, illőleg megkérem n.t. ebeli brashjai telkéjét, hogy az emlitettem tartomány. kreshevi régi kolostorok őt a' török császárok, ve. s rejtekezhető hazai tör. dekló" régiségeket, elökelő. a' feltalálóknak rövid tar. Tiveskedneik. Nem kétlem, tolmát a' m. minden a' tiszteli szerzetes a' magyar nyelv' avatotja és a' többi közt török arabs perzsa ezeket Bécsben, amazt Keszthen ben tanulá) nyelvek' tolmácsa, nem jóká buvárkodása

Jü

Vettem aug. 24. 83

Kolozsvárról.

Tekintetes tudós Dr. Schedel Ferencz
urnak, a magyar Academia nagy ér-
demű Titoknokának (t. cz.) mely tiszte-
lettel.

Pesten.

p. H. Várg. Károlyi ház, Urak
utczája.

Bérmentett

Szombathely, 25/11 37.

129

Tekintetes Titoknok ur!

Moldva kétszazad előtti állapotját tárgyazó e rövid
fordítmányomat olly czélból küldöm, hogy ha méltónak
és Ismertetömmel összefüggőnek vélnék az academiai
t. cz. tagok, minden tiszteletdíj nélkül, mellékeltessék
ahhoz. Ellenkező esetben, méltoztassanak az Athenaeum-
ba felvenni.

Sorsomról Gasparich értesítendi. Nem elég, hogy Lo-
vasy s Kossuth mellett szólottam, nem, hogy ő Fel-
ségét megkérdettem, és pedig a hamis vád szerint,
a szónoki székből miért élne „favente Divina
Clementia" kifejezettel?, holott az uralkodási jogot
a nemzet adja – nem elég, hogy – Pálfy szavai –:
tíz rebellis vármegyénél többet ártottam, az academia
nagy gyülése után, azzal is bevádolának a Cancellariá-
nál, hogy a Vármegye teremében előadott Mutat-
ványomban ő Szentségét! is megcsipkedtem.
E tekintetből tehát képezelhetni, hogy őrangyalaim
itt is vannak. De köztünk maradjon a szó, én
oda ügyekszem, hova ők nem kisérnek el, Konstán-
tinápolyba. A bécsi Nuntiustól minden órában
várom a választ, s czélt érvén, tavasszal utnak

indulok

indulok, s jelzi Salzburgon keresztül, és csak az itteni magyarok felkeresése után telepedem le Pestre. Ami lész annyi időm, hogy az orosz követi várostogásra mellett a' bécsiekkel is társalkodhassam. Most alázatos Kedd három két alatt mindenekről többet. Most alázatosan könyörgök méltóztassanak az Athenaeum évi Tegfolyóiratot jövő felében „P. Gegő Elek" szerzett rendi vacsorai predikátornak — „P. Kassai" címalatt, meghidetni. Az arra Tekint. Igazgató Úr' kezében lész, vagy Kassai felé magam is megjelenek Az ígérem. Telki élelem nélkül nem maradjak — a' dig felé más tápláljak

A régi on kéziratok' beadása sem feledem el — s meg mer salamit, miben mi Vármegyénk segédkezik nyujtsa: Vas Vm' nevezetes tegnapi a' hadjáratokból. Leirásban, képekkel. Már Vasparancsolat — Győrött — Baltavárról a' s.a.t. adatott gyüjtöttem. — — S most okajom, hogy

a' Magyarok' örvendetes áldja meg egészséggel a' t. Tiszteletes urat — Üdvözlöm t.t. Fáy, Vörösty, Bajza, Bugát, Luczenbach. Szalay s.a.t. urak. Fáy András urnak nemsoká alkalmával emlékezek. Fáy szavakor, hogy a' koncertről mondott igéret (tán záson alkalmával) soha nem feledem el. Vagyok

a' Tek. t. Tiszteletes ur'

tiszteló szolgája
P. Gegő m.

146 sz. vk.

Vesz. jun. 4. 1838

Szombathelyen, május 27én 838.

140

Kinyeretes tudósi tisztelnok ur!

Midőn „Purpura Docta, seu Vitae, Legationes, Res gestae, obitus, aliaque scitu ac memoratu digna etc. S.R.E. Cardinalium" — ismét: „Supplementum Novum" 1714—1729 — Authore Georgio Josepho Cab Eggs" czimü munkának, mellyben Mátyás-fiu és Bátzman magyar bibornokok' életrajzolatát is olvashatni, öszekeresek. szen X n.r. könyveivel a' m. Akademia' könyvtárát szivesen szaporitom, van szerencsém jelenteni, hogy közelebbről czeljaira nézve sokféle tekintetből érdekes lépést tettem. Visszaemlékezven t.i. Bosnyákországnak Mátyás-kalai hajdani szoros viszonyaira, illőleg megkérém n.t. Schunjich Mátyás sz. Ferenczr szerzetebeli országhjei telkészt, hogy ő mint volt levél- és könyvtár őre, az emlitettem tartományban keblezett fojniczai, sutinszkai és krcshevi régi kolostorok' levél- és könyvtáraiban léterhető, sőt a' török császárok, vezérek, basák, nagyok germaniában is rejtekezhető hazai történetünket, literaturánkat s a.t. érdekló régiségeket, okleveles magyar kéziratokat megvizsgálni, a' feltalálandóknak rövid tartalmát a' m. Academiával közölni szivesked. Nem kétlem, miszerint a' tisztelt szerzetes a' magyar nyelv' avatottja és a' többi közt török arabs perzsa (ezeket Beissben, amazt Wesprémben tanulá) nyelvek' tolmácsa, nem fogja kuvárkodni.

sükerének örvendend academiánk. — Ezt hivatalból. — Most
köszönöm t.t. Uraságának s tisztelt szerkesztő társainak a Folyó
feld. — Tisztelem minden t.cz. jóakaróimat, különösen Bugát
prof. urat, biztos alkalom által küldjön 20 példányt S. B
dogjából — Majd a megyei tisztujítás után, ha kellend, töb
bet kérek. Mennem kell — engedelem. Még e héten
többet s pedig bosnyákországi tárgyakot az Athenaeumba
Addig is és mindenkor

hiv tisztelője
Gegő Elek

Szombathelyen, julius 8ai 838.

141

Tekintetes t. titoknok úr!

A' dr. Dziubasik ker. János érseki titoknok levelében elöfordult homályos helyet kéziratomból igy világitom fel: „Bukovinában . . . négy . . . falu van, ugymint: Istensegits, melly Suczava szabad- és Radautz mezővárosok között fekszik, 1275 l. kiknek papjok Piroch Ignácz árva vármegyéből származott. Ezen plebániához még 11 falu tartozik ugyan, de nem tudom vallyon némellyikét magyarok lakják e?. Hadikfalva közel Radautzhoz 1607 kat. 39 ref. 7 zsidó lakossal. Helybeli pap Oross András, ki csak eredetre és névre magyar, nem pedig tettre is. Andrásfalva, Radautz fiokja (filialisa) mostan helybeli papja Tornay Antal. Végre Józseffalva a' Suczawi plebániához tartozó káplánság, mellyben jelenleg szepesi fi Gurovics Albert lelkészkedik. Ezen helységeknek . . . . 's a't." A' homály tehát onnét éredt, mivel Istensegits falunak Suczawa szabad- és Radautz mező-városok közötti fekvése érintetett. S igy még is négy falu van, ugymint: Istensegits, Hadikfalva, Andrásfalva, Józseffalva. q.e.d.

Egyébiránt tek. t. titoknok úr! a' neveken, ha más és másképp lesznek is nyomatva, nem kell töprenkednünk. Például: a' tisztelt titoknok levelében Suczawat ir, moldvai értesitöim Szucsavat jegyeztek. Az lengyelesen, ezek moldvánoson. Kétféleképp találjuk a' földabroszokon is. Ezt kell értenünk a' többi nevezetekről is. Tudahozám például: Mi neve ezen

falunak

Kombathelyről.

Dr. Tekintetes tudós Schedel Ferencz urnak, a' magy. Academia t. cz. titoknokának, mély tisztelettel.

Pesten, Rattnek Károlyi ház, Uriutcza.

falunak? Tirgu, mondá az elsö — Tirgu-Tatros, felelé a
/ második, Tatros, bevégzé az ösz pap. Igy: Okno, Ulmo
Akna s a. t — t.

Egyébiránt a bosnyák tárgyokot folytatom, s majd t. t. ti-
toknok urnak leküldöm. Tisztelem t. Luczenbacher urat,
itéletére bizom. Azon leszek, hogy a Purpura . . . is
kézhez adassék, gondolnám a szerzetes lakunkban hever.

Az Ath. és Figy. tovább is méltoztassanak megküldeni. Arát
a nagy gyüléskor, személyesen meg nem jelenhetvén, ~~kis~~ lerö-
vandjuk. — A tiszteletdij egy részét a kis pénztár segedelme-
zésére, másikát könyvekre a moldv. rokonink számára
ajánlandom, csak annyit fogadandó el, mivel „Hivatal-
viselöm" költségei egy részét fedezhessem. Ha ezen
Értekezés a figyelmezöi birálat alá jövend, észre-
kell venni, hogy Kösszegen nyomatott, és ni én,
hanem egy ajánlkozó Valaki hagyá javitlan a
számos orthogr. hibákot.

Közelebröl némelly literaturai Mozgalmakról
többet — Addig is mondhatom én boldog vagyok.
S ha egy Nagy János halálos ellenségem — s mieg egy
két I. pap, barátom a derek Szenczy, Szala,
Vas, Sopron lelkes fiai és leányai pedig kedvelö
im. Vagyok

Hü tisztelöje
Gegö Elekonk

18 1/2 v. Vett. jul. 13. 858

A m. t. társaság lev. tagjától.

Tekintetes és tudós Ehedel Ferencz urnak, kir. egyetemi prof. és tecz. m. academiai titoknoknak.

Hivatálosan.

Pest,
Trattner-Károlyi ház, urakutczája. 1/3 emelet.

Szombathelyen, julius Gen. 838.

142

Tekintetes t. titoknok úr!

A magyar tudós társaság határozatából hozzám intézet bizodalmas felszólítását tegnap vevém s ezennel van szerencsém felelni, hogy én a csiksomlyói nyomtató műhely munkálatairól a m. academiát, utasítási pontjait szemeim előtt tartván, időnkint szivesen értesítendem. Sőt első hiradásomkor annak alapítását, viszontagságit, történeteit a Tudománytárhoz méltóilag közlendem. Az adatok, mellyekkel már is birok, nem megvetendők.

Ajánlkozatom sikerét annál bizodalmasban reménylheti a t. társaság, mennél elfeledhetlenebb előttem ezen tárgy. Csiksomlyó gymnasiuma, nyomtatványai s a t. adának nekem elemi oktatást – ott gyermekoskedtem, ott élnek rokonim, barátim, ismerősim s a t. kikkel a távulból is levelezés egyesít. Beh különös! épen a napokban hivatám meg a Somlyói gymnasiumba tanítónak, melly hivatást azonban, vasmegye lelkes fiai és leányi kérelmükre, ezuttal nem fogadtam el. Hálámot s a szóban levő ügybeni felkéréssemet még a héten megirom. Szegény, de magyar lelkü hazámfiai! ők a balhir daczára is könnyiteni akarának helyzetemen, s míg Pestről ezt irák: „A hir melly most Pesten az, hogy Gegő Szombathelyen van fogva kényszerit irásra s a t.

Csik

Csiksomlyóról igy hangzik a hozzám czimzett levél: „Patrem Gegő in nostram suscipio Provinciam, qui ex assecuratione praesentium litterarum se ad conventum nostrum Claudiopolitanum tutissime conferat incorporationis instrumentum ibidem in sua forma accepturus et applicationem, faventibus, opportune adjunctis, indubie habiturus. Quam declarationem meam praeclaro huic Religioso ad tutandum suae conscientiae statum et felicitandam vitae ~~prosperi~~ conditionem quantocyus notificari peto. Közlé is velem P. Györfi Ferencz.

Az Isten áldja meg őket — minden igaz hazánkfiait ezek közt t. ez. Urasagod legyen boldog! ohajtja

hü tisztelője
P. Gegő mk.

NB: A moldvai utazás végén igen czélszerü lenne tárgyat és helyet mutatótáblát (Elenchust) közleni. Mint tetszik? —

183 sz. v. Vett. jul. 15. 838

Magy. t. társasági lev. tagtól.

Tekintetes és tudós Dr. Schedel Ferenczurnak, kir. Egyetemi professor- és m. academiai t. ez. titoknak.

Szivatalosan.

10

Kesten,
Kunsz Ka-
ruszi ház. 1. emelet.

Szombathelyen, Aug. 9én 838.

Tekintetes t. Titoknok úr!

Moldva földabroszának Correcturájat, melly f. h. 5dike óta postánkon hevert, ma vevém, atnézém: a' hat (6) helyen történt javitást helyeselvén emez észrevételem mellett küldöm vissza, hogy Véleményadóim, ha jól emlékezem, Kutvár-t Kutnár-ra változtatták. De Kutvár-sem hiba, ha a' felszólitásra beküldött javitásom (lásd Toldalékb.) kimyomatott. Szembeötlöbb hiány metszőink vigyáztalansága az á feletti vonásban po: Jás-Vásárhely á á á helyett.—

Ezt a' mappa' ügyében. Most egy szót talán érdekesb tárgyban: Még nem hagya el munkátskám a' sajtót, még nem árultatik s a' t. már id levelet kapék egy szemet szurandó szóra figyelmeztetőt. S ez „A' moldvai magyar telepek' elnemzetlenü

lenüléseinek okai" czimzett §ban „me-
kegnek" — mintha én ezen szó által
a g. n. e. istenitisztelet ötsárlanám
Kérem kedve, tek. Titoknok ur! mél-
toztassék ezen szót minden példányba
typographiai kéz által kitörül-
tetni és „beszélnek" v. ma, illet-
dő és alul nyomatandó szóval fel-
cserélni — v. erről a könyv sarkán
hogy ni vallás~~beli~~, hanem nyelv-
beli szempontból mondatik egy-
kis jegyzetet tenni. Én soha ma-
felelezetüeket ni sértegeték — so-
kis philosophiam szerint, mellyet
leginkább szívből tanultam, a
tolleranzia nevezetet sem szival-
hetem, — miért ott tollerantia? ho-
mindenki honosulva imádhat — ná
a szeretet atyját. — Ismétlem ke-
résémet.

Az Athenaeum miatti zajgások-
ra történt megszólamlásnak részvét-
tel örvendünk. Nem soká többet.
Addigi, é, mindenkor

hü tisztelő
P. Gegő

Szombathelyen, September Hén 838.

144

Tekintetes t. titoknok ur!

E levélkémnek vivője Szenczy Ferencz, magyar litte-
raturánk lelkes barátja, tt. urasagtok hü tisztelője az én
egyetlen papom. Méltoztassanak becses társalkodásokra —
Az Athen. és Figyelmező folyóiratért járó előfizetést méltoz-
tassék a munkátskáméri küldendő tisztelet-díjból levonni —
Én majd hivatalos levelét vévén, utolsó levelemben tett igé-
retemnek embere lecndek, ha mindjárt 70–80 ftal is. —
Tisztelem tt. t. Vörösmarty, Bajza, Bugát, Szalay, Szuczor
Luczenbacher a t. uu. — Me neked Csató. — Itt az „Athenaeum
miatti zajgások" czikkelyt tapsal fogadák. Igy kell, re-
ménljük a Hirnök olvasó számát gyéritni fogja. —
Ha a k. — nem ád pénzt, fizetést — adjon a magyarok
istene erőt t. ez. urasagodnak s derék társainak
erőt a szent elv védelmére, lelkéből ohajtja

hü tisztelőjök
P. Gegő

Tekintetes és tudós

Dr. Schedel Jerencz urnak.

kir. egyetemi prof. és m. academiai
t. cz. titoknoknak.

Pesten.

elevenebbül le tudnám írni. — Mélrózta-
nak tudósítani: fölhívásom felvétetik

A' bosnyák tárgyokból, illyr kézira-
után, az érdeke, föltleirási részt most
táztatom.

Mi helyzetemet illeti, ez jó — Sopron
és Vasmegye világi fiai, barátim, jótévőm
s lelki vésőm — bár milly szemmel néz
egykét fariz — sok hádeg márványb
önte már életet —

Tisztelem t. cz. Jáy, Vörösmarty, Bajza,
Kuczenbacher, Bugát, Győri is a t.
uu.

Literat. Mozgalom: t. Hegedüs Sándor rend
mérnök, tek. ns Vasmegye ujonnan épitett
Börtönénéz az ebbeni keletkezett Dologházn
kinyomatandó ismertetését (mellyet kül
földi emberbarátok is sürgetének) jelenl
szerkeszti.

t. Vörösmartyhoz kellene egykét szót inte
nem, de ezt jövő alkalommal,
mert holnap ismét 2. Predikat
Boldog uj meg uj éveket óhajt
Ittő urnak hü tisztelő
B. Gego

Szombathelyen nov.

Tekintetes titoknok ur!

Az academiai gyülésekre nem meheték le; nem az emlitettem salvus conductus-
nem egyét körülményeim miatt. A volt szerzetes Elnökünk hivatalától le-
lépe, nem lépheté le elég korán s én lépést tettem derék utódához és
többé nem vagyok rab, s szabadok közt, nem számüzött a' házában.
Dolgaim ugy intezendem, hogy a' jövő nagygyülés alkalmával, vagy ha
Konstantinápolyba találnék menni hamarább is, az ohajtott
kéziratokat befogom adni.

Az almanach t. aláirásiivről ezt tudatom, hogy a' beküldöttelen ki-
vül nálam még Klauzal és Török uu. lesznek. A' héten kirán-
dulok a' pénzért s ezt az aláirásiivvel együtt uj évre leküldöm.
Czwitkovitz egész évszak az ágyban fekszik. —

Ide zárom becses folyóiratokra a' félévi előfizetést. Czime,
miután szerzetes társam is kivánt hozzájárulni, ezt legyen: Tiszte-
lendő Paulovits Dömény urnak szerzetes áldozópap — és
n. professornak. Szombathelyen. Elvégre azon alázatos jelentés
sel járulok t. titoknok urhoz, hogy én Diaeteticajút „Nép-
oktató" czimű szerkesztményemben, mint megnevezendő kut-
főt, használtam. Épen igy t. Bugát ur' „Éptan-ját
is. Az én Népoktatómnak Népvezér vala első neve,
de, nem kell mondanom miért? másra kelle kerlesztelnem.
Másfél hava, hogy Béesben van, épen a' napokban vá-
rom haza, vajha jöne egészségben! Tartalma: Elküldő szó-
zat. 1840-re kalendáriom. Vasmegye. Népoktató Boldogfalvi
Ferencznél — Beszély. Népoktató Erkölcsi és vallási leczkét
tart — iskolát rendez el — gazdasági utmutatást ad —
babonákat balitélleteket irt — fonák elveket jobbit —
Egészséget tárgyazó leczkéket tart. Mindezeket
követi a' költészeti rész. b.e. Vitkovics t. Szuczor uu és
t. Vörösmarty urtól a' Szózat — A' nem mélkülözteten

Uj

uj szavak [illegible] magyar[illegible]
5–6 ívre terjed. Uj évi ajándékul akarjuk [illegible]
Magy. falvaiban kiosztani. Körülbelöl 1600 példányt m[illegible]
[illegible]tunk, hogy minden helyséybe 3–5 péld jusson. Ha
emlitettem Czikkeket képek elözik meg. Ez lesz a
első ingyen pór-almanach, mellynek példányaiból a
többi ns megyéknek is mutatványul fogunk szolga
hogy bár ott is követőkre találna. – Ha meg érke
zik a kinyomatás előtt egykét §-t közlendek; de ad
dig emlitése ne mélozhatsák terni. Közelebről A
bachot látogatám meg. Sok szépet beszélt W-ró
Elöttem a levélhordoró. De kell záznom levélkemet
de azon igéretemmel hogy az ama eme, s a C
s a t Népoktatóinban követni fogom. Tartson
meg becses barátságában. Tisztelem azokat, kik
jóakarónim. Vagyok

It. titoknok ur

hűt tiszteelője
P. Gegő[illegible]

Ew. Wohlgeboren!

Sehr geehrter Herr Professor!

Vielleicht bin ich im Irrthume, – allein meiner Wissens u. meiner Erfahrung nach dürfte das Publikum, welches sich für Eszterházy munkái interessirt, schon durch d. Nemzeti könyvtár ziemlich ganz befriedigt sein, da die gediegene, classische ung. Literatur jetzt leider kein grosses Terrain hat. Wäre das Buch ganz in latein. Sprache geschrieben, so würde ich damit auch für Oestreich u. das Ausland speculiren – allein dies verhindert wieder der ungar. Text.

Sind Ew. Wohlgeboren übrigens von der Gangbarkeit fest überzeugt, so bin ich gern bereit eine tüchtige, zweckmässige Versendung in ganz Ungarn zu veranstalten, ersuche in diesem Falle

um

100 – 200 Fryt in Commission die ich dem
Ende März 1854 ganz abrechnen und
das Verkaufte saldiren würde.

Indem ich mir noch erlaube hier
die kürzlich bei mir erschienenen:

1. Wenzel Polgári törvény 1.50 fü[illegible]
(ára 1 pf[illegible]

1. finom társalgó (ára 48 x)

zur gefälligen Kenntnißnahme
zu übersenden empfehle ich mich

hochachtend und ergebenst

Herman Geibel

150

Monsieur, Est-ce indiscret de ma part de vous demander la communication du manuscrit de Kisfaludy dont nous parlions tout à l'heure? J'écris justement, en ce moment, l'histoire de ce temps et je pourrais sans aucun doute tirer de ce livre de bons et utiles renseignements.

Pardonnez moi l'indiscrétion de cette demande, si cela en est une, mais je crois que Kisfaludy ne se plaindrait pas de voir son manuscrit entre les mains d'un bon patriote hongrois, comme l'est votre serviteur,

Eug. de Gerando

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

157

Monsieur

Auriez vous la bonté de remettre à mon domestique le manuscrit que vous avez eu l'obligeance de me promettre hier? Je vous promets de mon côté de vous le rendre dans quelques jours, comme vous le desirez.

Votre très dévoué serviteur

Aug. de Gerando

Monsieur

Monsieur de Toldy, Secrétaire de l'académie hongroise, etc —

Pest.

Monsieur

Monsieur de Toldy, Secrétaire de l'académie hongroise, etc —

Pest.

152

Monsieur

Permettez moi de vous demander les Erdélyi országgyülésének jegyzőkönyve és Iromanyai de la Diète de 1841-43. Je présume qu'ils se trouvent dans la bibliothèque de l'académie.
J'ai l'honneur de vous renvoyer en même temps les deux volumes que vous avez bien voulu me communiquer.

Veuillez recevoir, Monsieur, l'assurance de mes respectueux sentiments.

Votre très obéissant Serviteur

Aug. de Gerando

Pest, 21 oct. 1847.

Monsieur François de Toëdy,
Secrétaire de l'académie Nonpareille, etc.

à

Pest.

397 Prok

Wien 10ten Dez. 1842

Vitt. den 10. 1842

157

154

Euer Wohlgeboren

werden sich der kurzen, mir sehr werthen Bekanntschaft die ich in Pest vor einigen Jahren persönlich mit Ihnen anzuknüpfen das Vergnügen hatte, wohl kaum mehr erinnern; gleichwohl nehme ich mir die Freiheit, Ihrer Gefälligkeit mit einer Anfrage und Bitte in Anspruch zu nehmen.

Das in Hermannstadt befindliche u. wahrscheinlich auch Euer Wohlgeboren dem Nahmen nach bekannte freiherrl. Brukenthal'sche literärische Institut hat mit Zustimmung seines gegenwärtigen Besitzers, meines Oheims, seit einigen Jahren sich bemüht, jenen Theil seines

Apparates,

die sich zunächst auf vaterländische Gesch
bezieht, zu ergänzen u. zu vervollständ
Zu diesem Ende sind unter Anderen au
Copieen mehrerer Handschriften, die sich
fremden Sammlungen befanden, angeschaf
worden, wobei auch ich, soferne es Wi
betraf, um meine Vermittelung angeg
gen wurde. Neuerlich ist die Aufmerksam
keit des Institutes auf die ehemals Corni
Telebische, jetzt der ungar. Akademie gehörig
Bibliothek gelenkt worden, unter deren han
schriftlichen Schätzen sich Vieles, für Sieb
bürgen vorzugsweise Interessante befindet,
dessen Besitz für das Brukenthal'sche In
stitut u. für die in neuester Zeit sich
mehrenden

Freunde der Vaterlandskunde höchst erwünscht
wäre.

In dem Wirkungskreise Eurer Wohlge
boren dürfte es gelegen seyn, die Realisi-
rung dieses frommen Wunsches herbeizuführen
u. sich dadurch den wärmsten Dank des Institutes,
das sich zu jedem Gegendienste willfährig er-
klärt hat u. die Anerkennung aller Vaterlands-
freunde zu erwerben. Ich nehme mir daher
die Freiheit, Eure Wohlgeboren um die gefällige
Auskunft zu bitten ob u. in welcher Weise
Abschriften einiger der bezeichneten MSS (vorun-
ter zunächst Felmeri Epistolae ad D. Cornides u.
des Letzteren Lucubrati Eruditi Transsilv. beide
4to gewünscht werden) erlangt werden könnten.
Die nöthigen Fonds für die Mühewaltung
der

Kopisten, deren die Akademie ohnedieß, wie
ich glaube, einige stets zur Disposition h
oder die ich durch Vermittelung meiner
Bekannten aufnehmen würde, befinden sich
bereits in meinen Händen und es bedarf
nur Ihres freundlichen „Fiat" um die S
in Gang zu bringen.

Ich ergreife mit Vergnügen diese
Veranlassung, die besondere Hochschätzung
auszusprechen, mit der ich zeichne

Euer Wohlgeboren

geh. Diener
B. Geringer
Hofsecretär der allg
Hofkammer

(Stadt 854)

23/4 865

155

157

Aus Euer Wohlgeboren geschätztem Schrei-
ben habe ich mit Vergnügen die
Überzeugung geschöpft, daß Sie das
lebhafte Interesse an dem Gedeihen
des von Ihnen geleiteten wissenschaft-
lichen Institutes auch bei mir in
dem Maaße als vorhanden voraus-
setzen, in welchem Sie selbst es bei
jeder Gelegenheit bethätigen.

Ich glaubte daher auch Ihre
Mittheilung zum Besten der Sache
nicht ungemessener benützen zu
können, als indem ich dieselbe dem
Grafen Thun zur gefälligen per-
sönlichen Beachtung empfahl und
meine

Uebereinstimmung mit Ihrer Schilde-
rung der dabei in Frage kom-
menden Persönlichkeiten ausspricht.

Möge der Erfolg ein für die
Wissenschaft gedeihlicher seyn!

Mit vollkommener Hochachtung

Euer Wohlgeboren

ergebener

B. Haringer

Otto

157

Wien 23 Juni 855

157

Empfangen Euer Wohlgeboren
meinen verbindlichen Dank für die
mir übersendeten literarischen
Arbeiten, mit denen Sie manche
fühlbare Lücke in der ungrischen
Literatur ausgefüllt haben.

Dieselben waren mir großen-
theils schon bekannt, mit Aus-
nahme Ihres neuesten Hand-
buches der ung. Sprache u. Lite-
ratur, welches die schon vor De-
zennien so günstig aufgenom-
me ungl. Blumenlese zu er-
neuern bestimmt ist.

An

Materiale fehlt es nun den Verfassern
europäischer Cultur- oder Literaturgeschichten nicht mehr, um die Lücken auszufüllen, die in ihren vielbändigen Werken in Absicht auf ungarische Literatur zur Regel geworden sind.

Indem sowohl diesen Arbeiten als dem nicht minder interessanten Unternehmen des nemzeti Könyvtár den besten Fortgang wünsche, erneuere ich die Versicherung von kommener Hochachtung mit der verharre

Euer Wohlgeboren

gehorsamst

B. Guinguet

157

Szarvason, hatodik 6dikán 1849.

158

Tisztelt igazgató ur!

Pest második bombázásakor szerencsés valék önnel találkozhatni, s ekkor tudtam meg, hogy szépészetem már kijött. Ennek folytán igen, de igen kérem önt, szíveskedjék számomra, ha nem is 50, legalább 10 példányt levelem átvivője Hellebrandt Miklós barátom által ide küldeni. — Egyetemi tanár szeretnék lenni; s a kért példányokat olyanok között akarom — ajánlásképen — szétosztogatni, kiknek hatalmokban áll ekkem az egyetemhez tenni.

Bocsánatot kérve alkalmatlankodásomért s biztos reménybe, hogy ön nem fogja akarni e részbeli törekvésemet negakadályozni, ajánlom magamat további szives indulatjába s maradok

tisztelt igazgató urnak

igaz tisztelője
Gerő Ákos

Szarvasról.

Toldy Ferenc urnak
mint a Kisfaludytársaság igazgatójának

Pesten

(Vorz-utca, Neumayer-ház, 222).

Szarvason, hatodhó 22. 1849.

159

Tisztelt igazgató ur!

Hellebrauth Miklós által küldött levelemben azon kérést intézém önhöz, méltoztatnék számomra néhány példányt a Szépészetbül átküldeni. Ezen kérésemet most megujitom, minthogy épen alkalom van, mely által a kért példányolat biztosan átkapom Pestről Szarvasra. — Ezen soraim áthozója Pohl Dani; tessék neki a küldendőket átadni s ez által egyszersmind legerősebben lekötelezni

öszinte tisztelőjét
Gerő Ákost.

160

Toldy Ferenc urnak
mint a Kisfaludy-társaság igazgatójának
tisztelettel

Pesten
(Borzutca, Neumayerház, 222,
a második emeleten).

Döbling, Junius' 5. 1834.

161

Tisztelt Barátom Uram!

Fülöp' napján vettem kedves levelét,
ellyre kimeríthetöleg csak ma válaszol-
atok, ámbár Luczenbacher Úr izenete
illámként vetett véget homályban tapogat-
dzó nyomakodásimnak és egy kis kérölevél'
térén minden gondomat megszüntette. Eddig
und úntalan eredeti esket keresvén, nem is
lmodtam a' Kollári másolatról, melly a'
s. kir. titok levél= nem pedig könyvtárban
riztetik, és már Kovachich által, noha
ibásan, közöltetett. Megtudván, hogy e' forog
kérdésben, könnyü volt eljárnom a' reám biz-
tt dologban, mert végrehajtására ~~az~~ csak
z illyen esetekben megkivántatott enged-
lmet kellett kérnem; mellyet tegnap elött
eg is kapván, tegnap mentem bé a' levéltár,

ba, az esket kikerestem, és sorról sorra
rol szora betűről betűre leírtam. Gr
Teleki József Úr azt mondotta ugyan, ho
Barátom Uram facsimilét is kivánna; d
az esk eredeti nem lévén, költséget kerü
akartam: hiszen ha Barátom Uram még
kivánná, megküldhetem utóbb is.

Gróf Desewffy Aurél Úr múlt Ittlé
kor nem csekély örömömre egy levélről be
mellyet Barátom Uram a' Tudománytár
ügyében nekem ixt. Bánkodva jelentem, h
kezemhez nem jutott, 's kérem kedves Bara
Uramat, ne sajnálja csak rövideden még e
szer megírni, a mit kivánt, hogy annak ha
bételjesítése által megmutathassam, be szíve
szolgálok.

Méltoztassék a' Tek. Asszonyt mind fele
em', mind magam' részéről tisztelni, 's elhinn
hogy, valamint eddig voltam, úgy minden jövő

őszinte 's hív baráti tisztelettel maradok

Barátom Uramnak

kész köteles szolgája
Gévay Antal

Liebster theuerster Freund

Noch tief in der Reconvalescenz von einer schmerzhaften Krankheit erhielt ich Ihren lieben freundlichen Brief, und es wäre später, wenn ich wieder so recht nach Herzenslust hätte schreiben können, mein erstes und liebstes Geschäft gewesen, eigenhändig darauf zu antworten, hätten mich nicht das fünfte Heft der Tudománytár und Äußerungen der Herren von Jankowich gezwungen, dieses Vergnügen aufzugeben und Ihnen jetzt schon durch eine fremde Hand zu schreiben.

Im ersten nemlich fand ich, als es mir vor 5 Tagen zukam, zu meiner nicht geringen Freude, die in 2 Originalen in k. k. Hausarchive aufbewahrte und Ihnen in getreuer Abschrift von mir mitgetheilte Urkunde des Neuhäusler Tractats vom 28 März 1608 bereits abgedruckt.

So sehr mich diese Schnelligkeit überraschte, so sehr bedauerte ich daß sich in die wenigen Worte der Einleitung drey größere Irrthümer eingeschlichen haben; denn 1tens wird darin nur von einem Originale gesprochen, durch das die Abschrift zweyer übergab; — zweytens ist nur von zwey Texten die Rede, während deren drey vorliegen: die zwey von meiner Hand nach den 2 Wiener Originalen besorgten, und ein dritter von Katona (: Band XXVIII seit 792 bis 798 :) nach Batthyanischen Handschriften modernisirt gegebener; — und

drittens endlich wird zum Ueberflusse darin der letztgenannte Text auch noch
mit dem ersten der von mir mitgetheilten verwechselt. Mich wundert
nur, daß bey der dem Drucke wie zu vermuthen ist, vorausgegangenen
Vergleichung der Wiener Texte mit dem Katona's meine Bemerkung
über das sohol / sokul (: Seite 242 im Tudománytár :), von welcher im
Katona nirgendwo etwas steht, nicht alsogleich auf die Widersprüche
aufmerksam gemacht und diese leichte Lösung derselben herbeygeführt hat.
Auch ist es schade, daß eben das Anziehendste der Sache, nemlich die so
unglaublich abweichende Orthographie der zwey an einem und demselben
Tage ganz gleichlautend ausgestellten Wiener Original-Urkunden nicht
mit einigen Worten hervorgehoben wurde. — Indeß ist dieß alles noch
kein Unglück, und ich tröste mich darüber, weil mir die Gewißenhaftigkeit
meiner geliebten Wissenschaft und Muttersprache gleich liebenden Freund
dafür bürgt, daß die errata des nächsten Heftes alles wieder gutmacht
werden.

Kein Erraten-Verzeichniß aber kenne ich für Aeußerungen, —
wie sich Herr von Jankowich während seines letzten Aufenthalts in
Wien über mich erlaubt hat. — Sie wißen, mein theuerster Freund,
was die meisten Archaeologen Europa's seit Jahren und zwar so
gut wißen, daß es schon zu litterarischen Scandalen Anlaß gegeben
— (: der letzte Witz darüber steht in der „Italia, besungen von
einem reisenden Morgenländer" (Seite 19 :); welche Herr v. Jankowich
vermuthlich ungelesen ließ, weil er den Verfasser abhold zu

seyn scheint :) — Sie wißen, daß sich im hiesigen k.k. Antiken
Cabinete eine höchst merkwürdige Reihe goldener Kunstwerke befindet,
die abwahl zu verschiedenen Zeiten und an verschiedenen Orten
(: in der Schacoscher und Torontaler Gespannschaft :) gefunden, aus
Gründen die nicht hieher gehören, neben einander gestellt im Kabinete
für sich gewißermaßen eine kleine Sammlung ausmachen.
Die merkwürdigsten darunter sind die größeren Gefäße und Schalen,
deren einige, um die Entzifferungsversuche ihrer räthselhaften
Inschriften zu begünstigen, 1827 von dem Cabinets-Zeichner Herrn
Peter Fendi im Auftrag des Cabinets gezeichnet und im Kupfer
gestochen wurden. Von den Abdrücken giengen aus dem Kabinete
meines Wissens nur drey: einer an den Geographen Ritter, einer an den Hofrath
von Hammer und einer (im Jahr 1833) in meine Hände; —
und dieser letzte ist es, den ich theils, weil vaterländischer Boden den
Schatz geborgen, theils weil die Zeichen auf diesen Goldgefäßen
mit jenen, allen Runengattungen verwandten, und doch wieder
gänzlich von denselben verschiedenen Schriftzügen, welche sich auf
so vielen in Siebenbürgen gefundenen Monumenten zeigen, die
größte Aehnlichkeit zu haben schienen, dem Herrn Grafen
von Teleki für die ungarische gelehrte Gesellschaft zu überreichen
die Ehre hatte.

Nun hören Sie liebster Freund! Von 10 — 12 Tagen kommt

(csak az faj)

[illegible] Kann und wird [illegible] das „Wissen" [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Öcsémfiát is hiányát mi[illegible] [illegible] Jelentés, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

Ámbár orvosom nem igen szereti, ha írok, tudom, hogy magamról
ha látná, [illegible] írok. — Kérem, kedves barátom, [illegible] [illegible] [illegible]

Vett febr. 14. 839

Döbling, Jún. 23d. 1838.

164

Tisztelt uram, kedves barátom!

Szíves kegyességébe s kegyes szívességébe ajánlom
raim' jelen megvivőjét, Robert Cyprian urat, kit ugyan magam
m ismerek, de mások, s kivált szép ajakok olly annyira dicsér,
k, hogy nem is lehetne nem ajánlanom. Frantzia; utazásá-
k végczélja Konstantinápoly, főtárgya a' szlár nemzet' s nyelv'
l felé terjedt ágozatjainak közelebbről való nyomozása. Kérem
egyedet, legyen, ha lehet, tetszik s hivatalai engedik, néha néha
gítségére! —

Ugyan mikor hozza fel jó szerencsénk kegyedet hoz-
ink Bécsbe? Sok mondani s sok mutatni valóm volna. — Fele-
igem szívből köszönteti, én pedig szívemből lelkemből kegyednek
ten' leggazdagabb áldásit kiváuván, maradok

Gévay

Ad Vrum

344 54.

Doctor Ant. Augustinus Schedel

Professor Mitylenae Ant. Augustinus

Sedes

WIEN

165

Tisztelt kedves Barátom!

Annyi a' kérésem, hogy ki sem is mer-
m mondani, ha Kegyed' nyájasságat és
szségét nem ismerném.

Budai pasáim' a' sajtó alól kisza-
dúlván, alig várhatják, hogy elhúnyt
nyök' régi székét láthassák. Azért
entől hamarább le is küldöm 's pedig
yenesen Kegyed' lakába, valamint azt
egyed utólsó Bécsben létekor menengedte
dom, nem marasztalja őket sokáig.

Kérem, kérje nevemben mind azokat,
khez az ide mellékelt csomókat intéztem,
vegyék roszsz néven, hogy illyen csekélységet
részkedtem bémutatni; ne is tekintsék
unkácskám' kevés érdekét, hanem csak

törekvésemet Buda' török kézre kerülellyeket ő nevez meg. A' mappácska úgy is
nek az idén már három százados gyászak ráadás, és annyira hézagos munkához
ját ugyan Buda' történeteit illető valamen is illett volna sürűbb mappa, mellyet azon,
nyomtatványnak közlésével köszönthetén felségesen készitni lehetne a' valaha a'

Kérem, szóllitsa fel Kegyed a' magyarbudai defterdárság' levéltárában őriztetett,
levéltárnokokat s történetirókat, kiunda' visszavételekor prédára hányt, 's most
nösen pedig Társaságunk' történetirány európai könyvtárokban eldaraboltan
osztályát, hogy jobbítgassanak munkácsverő török „adózó könyvekből", mellyekben
mon s töltögessék ki nem kevés hézagait, budai pasaságnak nem csak minden helységei
váltképen a' nagyot, melly a' 27dik s a' 28dre, de a' nagyobbaknak még utczái, házai
pasa között maradt. Én csak annyit adhatt ezeknek lakósi is ki vannak téve. — De
a' mennyit nem-magyar ajakú országokbanek van annyi ideje, hogy illyen munkához fogni
találtam, magyar levéltárok előttem tárerjen?! — Mappácskámnak csak az az egy
nem levén; s pedig ezekben még sok lehet becse, hogy Haszánpasinapalánkának már
a' mi Hazánk' török idejét felvilágosítháár eltemetett magyar nevét feléleszti. —

Kérem tovább Kegyedet, tessék mond Végre kérem Kegyedet, tudassa meg velen,
azoknak, kiknek szemét tán mappácskai nódon küldhetném meg Nógrád, Fejér, Tolna,
üressége bántja, hogy Chadzi Chalfa' nyomranya, Heves, Bács, és Csongrád vármegyék
járván, csak azon helységek' neveit adhattak budai pasáimat? a' többi a' budai

pasasághoz tartozott vármegyékbe már tal
tam utat. —

'S itt elapad a' kérésözön, hálá Istenne
Magam is sokallom 's nem tudom, mivel men
arczátlanságomat, mellyel Kegyed' idejét p
lom. De kihez folyamodhattam volna sikerre
ha Kegyedhez nem? — Esetem hasonló ebben
amá' keleti mesebeli szolgáéhoz, ki az ötet
ni akaró urához így szóllott: „Száz jobb szolga
találsz, uram, ha elüzöl, de jobb urat én h
találjak?" — A' mi pedig az idő' vesztegetést
ebben is perzsa ember szólljon helyettem; mag
nem merem, mert e' versek a' pro domo s
perorélo cicerónál ciceróbbak.

„Idejét dicsön költi,
„'S éltét áldással vegyíti
„Ki maga csűrét ürlti,
„'S avval másokét tölti."

Tisztelje Kegyed, kérem, valamint hitvese
részéről, úgy magaméről is, kedves hitvesét
tartson meg engem nagybecsü barátságában, k
vagyok 's maradok Kegyednek őszinte tisztelő
~~Kecs~~, június 18d. 1841. 's szolgája Gévay

Ennyit hivatalosan a' Titoknokhoz; 's most még egy két
szót nyájas szíves Barátomhoz! — Megkapta e Kegyed pasaimat?
nem ijedt e el a' pakétától? nem nehezteli e a' sok kérést? —
Alig várhatom a' választ. — — Nagyon, felette nagyon saj-
nálom, hogy szép reményeiből kiesett; de, kérem, ne veresse le
magát! Quod differtur, non aufertur. Másszor szerencsésebb
csillagzatok' keltével elsül, a' mi most, „még nem volt „in fatis". — De
erről bővebben, ha megint együtt leszünk; — és most csak még
„hamar tollal" a' legszívesebb tiszteletet feleségem' és magam
részéről kedves hitvesének; mert hallom, hogy Szombathelyi úr

Vitt nr 11

167

Tisztelt Barátom!

Tegnapelőtt vettem Kegyed' augusztus
dikén Költ 's Taubner Károly tagtársunk
bizott nagyon kedves sorait – Kelletinél
későbben ugyan, de azon örömmel, mellylyel,
egyed' levelei engemet elönteni szoktak,
ert mindegyikéből csak azt látom, hogy
angyos levelezésünk daczára is barát,
águnk nem hűl. –

Volt azonban még is jó következése
egyed' ezen utólsó levélkéje' elkésésének,
z t.i. hogy az ide mellékelt már hónapok
ta nálam készen heverő és hamar al-
almatosságot váró nyalábnak mentől

a' napokban viszsza indúl, 's nem akarnám elmúlasztani a' szép
alkalmatosságot. Vale et fave! – A' nyugtatványt már
régen megkaptam.

Bécs jul 9

előbbi leküldésére intett. – Dr. Szombr
helyi hozta Bécsbe e' kéziratot. –

Köszönöm, hogy Kegyed pasáimat
szívesen fogadta. Ha találkoznék itt ot
még valaki, kinek Kegyed munkácskám
kedveskedni akarna, csak tessék para
csolni. Van még egynéhány példányom
örömest szolgálok. Hiszen mennél több
gyar olvassa, annál közelebbre jutottan
czélomhoz, melly csak a' volt, hogy Magya
olvassa. –

Látta e már Kegyed a' „Papiers d'é
de Granvelle" első kötetében közlött azon
felette érdekes levelet, mellyet Angyal, ortón
püspök 's pápai Követ Hollós Mátyás'
varán 1489ben júniusban Budáról VIII. Ing

pához írt? – Ha nem látta, mondok
réfát belőle. – Magyarúl szól ebben Mátyás
irályunk. – Dixi (úgy ír a' követ, itt a' 44.
apon) ... (regi) ... credat Majestas vestra,
nod adhuc de illo (Domino de Camerino)
ictura est: „Curva fia olas visit" –
' beszéd nem igen illik ugyan király' szájába,
Mátyásnak nagyon kedves mondása lehetett,
inthogy a' követ a' pápával azt magyarúl közli.
Ha könnyű volt reá ismerni a' „Kurva fia
lasz"-ra, nehezebb kitudni, mi legyen a' „visit"?
nem merném mondani; – csak annyi bizo
yos, hogy olasz hangon kell olvasni, a' mi
gen nehezíti a' dolgot. – A' franczia kiadó
ntalmas exegeticával vág keresztül az
ezen, az allitván, hogy e' nem más mint:

„Curvâ viâ aulas visit". — Úgy e, szé
— Ha nincs meg Pesten a' könyv, ezt a'
rabot kiíratom 's leküldöm. —

Még egy hungaricum! — Bélteki Dra
Annának, Kanizsay László, utóbb Franka
Kristóf 'özvegyének testamentomában a'
között ezeket olvasom: „Item nobili puell
Sare Gozthony .... camiseas hwzaron
septem, — item camiseas amplas vu
Csahol quinque." — Ugyan, kérem, m
lehet e' „csahol"? —

Ötven forintom készen várja a' ny
tatványt. —

Tisztelje kedves hitvesét, éljen jo
rencsében 's egészségben, és szeresse
hü barátját 's szolga
Gévayt

Bécsben, octob. 30d. 1841.

Rontó Pálnak nem volt annyi fátuma mint levelemnek.
— Meg meg viszszahozták. — De most Jászay barátunkra, ki
kegyedet szívesen tiszteli 's köszönti, bizom, és reménylem, nem
tévesztí el többé útját. — — Öt napja, kedves Barátom, hogy
befejeztem levelemet, és, ecce, volnának megint kérdéseim!
De csak egyszyel merek alkalmatlankodni. — Hová lettek a'
Thurzó' nemzetségnek levéltárai? — A' társasági Névkönyv
számára szerencsém van jelenteni, hogy a' felső-luzsiczai
tudós társaság (Die obenberüssitzische Gesellschaft der Wissen-
schaften) levelező tagjának nevezett ki. — Hogy nős Komárom

Bécs, januárius 31d. 1842.

169

Tisztelt Barátom Uram!

Ma reggel vettem kedves sorait, 's most estve
első szabad órámban válaszolok.

A' talált ezüst táblácska azonféle taliszmán,
mellyet az iszlámbeliek „Dzsáfer' pecsétjének" neveznek.
Mindegyik négyszege két két betüt foglal magában.
Ezek öszszevéve ama' két titkos erejü szót alkatják, mellye-
ket Muhammed próféta a' Korán' 19dik 's 42dik szurája
elébe rakott, t.i. كهيعص és حمعسق, vagy is magyar betükkel,
H, M, A, SZ, K és K, H, I, A, SZ. E' két szóról már
több tudós értekezett; legkellemetesebben Reinaud
Monumens arabes, persans et turcs, du cabinet de
M. le duc de Blacas" czimü munkájának második
kötetében (236 l.). Szavai ímezek: (Ces mots).. sont
de ces termes tirés de l'Alcoran, dont on n'a pas
encore pu donner une explication satisfaisante,
et auxquels on ne laisse pas d'attribuer les plus grandes

vármegye legnagyobb örömömre táblabirájának kimevezni mél-
tóztatott, azt kegyed már tudja. Ezt a' budai pasáknak a' szép
köszönöm. — Okleveles gyüjtemményem halad; a' nyolczadik kö-
vetség' 12dik ivén már túl vagyunk. E' követség csekélyebb érdekü,
de tarkább az elébbeniekné, mert török leveleket is hoz.
— Vale et fave!

November 4dikén 1841.

merveilles. Les lettres dont se composent ces mots, passent auprès de la plupart des Musulmans, pour être les initiales d'autres mots; de là on les a appelées du nom général de „lettres abrégées." .... Les Musulmans ont de tout temps été divisés sur le sens que ces caractères expriment. Les uns ont dit qu'ils formaient les initiales de quelques-uns des attributs de Dieu; d'autres ont cru y trouver un temoignage des mérites de Mahomet ou de certains anges; plusieurs ont pretendu y lire la prédiction des principaux événemens de ce monde, se fondant sur une tradition d'Ali, qui porte que l'Alcoran contient l'histoire du passé, du présent et de l'avenir. Pour le vulgaire, il ne cherche nullement à pénétrer ces mystères, se contentant de dire qu'apparemment Dieu et Mahomet ont voulu par-là éprouver notre foi, et qu'à eux seuls en est réservée la connaissance. ..... On lit dans Albouni que quiconque porte sur lui une bague chargée du mot H, M, A, SZ, K, est gravée le premier jeudi du mois de regeb, est désormais à l'abri de tout danger. Il peut se présenter hardiment auprès du sultan et des grands de la terre; il est sûr d'obtenir toutes ses demandes. — Pour le mot K, H, I, A, SZ, en particulier, Albouni l'appelle un secret merveilleux, une perle inestimable. À l'en croire, il suffit de l'avoir sur sa personne pour réussir dans toutes ses entreprises. Est-on en captivité, on sent ses fers se briser; est-on malade, on est sur-le-champ guéri. 's ât. 's a't.

Augustus óta Kegyedtöl levelet nem vettem; tán megiat olly kézre volt bízva, melly majd nyáron meghozza. — De nagy örömmel vettem a' Kisfaludy-Társaság' felhivását, nem is tudván, hogy Kegyed küldötte. Hogyan vehetnék illyesmit rosszz néven, sőt köszönöm, hogy Kegyed rólam el nem felejtkezett. Szalay Ágoston barátunk, ki holnapután innen Pestre indúl, meghozza ebbeli válaszomat, okleveles gyüjteményem' hetedik füzetével együtt melly második kötetét befejezi.

Farkas' krónikája nincs meg az udvari könyvtárban; Székely István' énekeit is hasztalan kerestem.

Kérem, tisztelje részemről s feleségeméről kedves hitvesét, és tartson meg kegyed barátságában, valamint eddig, úgy ezentúl is; a' mit tiszta szivemből kivánok, maradván

hü barátja s szolgája
Gévay

Raptim.

Azt irtomban, hogy Augustus óta nem vettem kegyedtől levelet, tévedtem; azt kellett volna mondanom „October óta", mert October' végén, ha nem csalódom, vettem kegyed' Augustusban irt levelét. Vale et fave!

Vt. gr. Haulawsivar, 1166.

Vess. jan. 30. 1842.

Bécs télhó 26. 1842.

171

Tekintetes Titoknok ur!

A szives hajlandoság, melyet mind leveleiben, mind személyes együttvoltunkkor hozzám mutatni kegyeskedék, bátorít Kdet megkérnem egy oly tettre, mely fáradatát és barátságos indulatát nagy mértékben igényli.– Cancellariai hivatalos-kodásom miatt oly körülmények közé szorulék, hogy nagys. Huszár ur házát, mely eddig a viszontagságok hullámitól üzött éltem hajójának tán egyedüli horgonya vala, alkalmasint el kell hagynom; mert a tanítványom képezésére fordítandó órák összevágnak azokkal, melyeket az emlitett hivatal vitelére kell szánnom. Higyje el Kd. engem szerfelett nyugtalanítók a háborgó küzdések, melyek érzelmemen átzajlanak, midőn jelen és jövendő sorsom forognak előttem. Ezerféle ötletek, melyek egymást rendre buktatják, támadoznak elmémben. Az Aesthetika és az evvel oly közel rokon Psychologia tanulásáról, melyekhez egyéb tudo-

mányok felett olthatlan vágy von, addig le kell mondanom, mig legyen bár kisszerű de független állásra nem vergődöm. A szinészi életről sokat töprenkedem, mind a mellett kezdett fályámat sem akarnám oda hagyni.- Király Károly urral, kit egykét verzezetéről Kd is ismer, olyanformán gondolkodtunk, nem volna tán céltalan a folyamatban lerő Balbi-féle Földrajz fordításához hozzá fognunk, ha kiadóul valaki ajánlkoznék, ki nekünk is fáradságunkért illő dijt szánna. Kérem Kdet lenne szives e tervet Heckenast Gusztáv urral közleni, mert kivüle nem ismerek senkit, ki az efféle költséggel járó vállalatokba fejszét merne vágni, s ha lehet rábirni, hogy a kiadást, minden költséggel együtt vállalná magára. A többi írnivalómat e

tárgy körött azon esetre fognám megtenni, ha e jámbor ohajtat el találna sülni.- Igaz! egy szomorujáték tervével tisztán készen vagyok, a kidolgozásra nem kivánnék többet, csak két hónapnyi szabad életet.

Becses válaszát elvárva, s magamat szives hajlandóságiba ajánlott vagyok

Tekintetes Titoknok Urnak

alázatos szolgája
Gondol Dániel mk

172

Bécs febr. 3. 1843.

Tekintetes Igazgató ur!

Twist Olivert folyó hó 1-jén bevégeztem, s más-
nap diligence-ra akarám tenni, de eb-
beli szándékom ugyan az emlitett hivata-
lon megváltozott, mert vitelbérül 2 ft
6 krt akartak venni fengő fénzben. Én
tehát a Társaságot költségekben kimé-
lendő, tanácsosabbnak tartám Tekint.
Igazgató urat elébb igen szépen meg-

kérni bölcs jóváhagyása és tanácsa végett, hogy t. i. az emlitett fordítmányt majd adandó alkalomtól küldjem-e el? vagy fedig a vitelbér illy roffant drágasága mellett is, csak tegyem minél előbb diligence-ra? vagy fedig tüstént küldjek le diligence-n 15-20 ivet, mellyért a vitelbér hihetőleg nem fog olly tetemesre rugni, a hátralevő részt fedig majd adandó alkalomtól, mig amannak nyomatásával foglalatoskodnak? - A fordítmány összesen 64 ivre terjed, ugy, vagy valamivel néhol ritkábban irva, mint az a 22 iv, mellyet mult évi dec. 16. volt szerencsém Tek. Igazgató urhoz utnak indítani.

Becses válaszát, minél előbb elvárva, tafasztalt buzgó kegyeibe ajánlott marad

Tekintetes Igazgató Urnak

alázatos szolgája
Gondol Dániel mk

Béco télutó 15. 1843 147

Kedves Tekintetes Ur!

Folyó hó 9. köli levelének vételekor, nem tudom
a 10 aranynak örülnem-e jobban, vagy
jedig a baráti hangnak, mellyen sorai-
ban hozzám szólani sziveskedett? – A ver-
senytárgyról, megvallom, tartottam; mert
gyanítám hogy e tárgyba coak az fog bele
vágni, ki a dramaturgiaban némi jártas-
sagal birónak érzi magát. Hogy coak
két érzekezés versengyen, mutatja, számos
iróink sorában, milly kevés foglalkozik ko-
molyan a szép-müvamval. A jövő évre ki-
tüzött kérdésre nem fogok pályázni, s meg
vagyok győződve, hogy a franczia drámák

Hartleben's Verlags Expedit
Stadt, Currenzgasse, 434.
Ofenloch

Kegyed assignáltatni sziveskedik.

Kérvén Kegyedet hogy továbbis barátságos indulatában megtartani sziveskedjék maradok

Kedves Tekintetes urnak

alázatos szolgája
Gondol Dániel mk

ellen táborozó regélőbeli hősök valamellyike a homoktérre ki fog léjni. Értekezésemet átnézés és letisztázás végett felküldetni kérem, mert sajtó alá ugy a mint jelennen írva van éjen nem ereszthetem.

Twist Oliver hátralevő részét, Kegyed levele vétele előtt, a Pesten keresztül haza Debreczenbe utazó Péczely Lajos urra biztam; s igen lekötelezettnek érzendem magamat, ha a tisztelsdij két harmadát, megkapván az utnak indított kéziratot, Hartleben ur által azonnal

Bécs april 17. 1843.

174

Kedves Tekintetes ur!

Könyvtárnokká lett tiszteletteljes kinevezetésén buzdult örömömet fogadja zálogául a Kegyed javáért mindenha lángoló részvétemnek. — Engedje meg Kd, hogy e többféle tartalmú levelet azon tudakozó kérelemmel kezdjem meg, miszerint az egyetem könyvtáránál a custosi helyek csakugyan üresek-e, vagy pedig be vannak töltve? mert Schematismusunkban ez áll: „Custodes vacant." S e helyekre majd annak idejében, ha netalán candidatio történnék, ajánlaná-e Kd nekem a folyamodást? lát-e bennem erőt annak betöltésére? s megfelelő hivatal lenne-e ez az én igénytelen kivánatimnak? A Cancellarianal harmadik éve hogy vagyok, s a nyilások ha ezután, olly gyéren származnak mint eddig, ugy még hat év mulva sem igen reménylhetem fizetéses hivatalra leendő léptetésemet. — A szárhesz p. ft igen megörvendeztetett, nyugtatványt róla ezuttal küldök. — Az értekezés munkában van, a kitüzött időre megküldeni igarkodom. — A Praxis jurid. civilis correcturáját; minthogy Kd volt a közbenjáró, felvállaltam, bár sok időt elvesz; van év, melly mellett másod magammal 4–4½ óráig is kell ülnöm, mert a betüszedő magyanil nem tud, s nem csoda ha minden sora hibáktól hemzseg. A munka maga kiállhatlan

orthographiaval van irva, én annak kiigazgatásába ugy-
hogy nem avatkozhatom? a szerző, meg lehet, majd sértve
érezné magát ha irata a magyar academia helyesir
sa szerint javittatnék ki. És csak annak lenne m
dolga ki ezt is magára vállalná. Legyen szives Kd Ki
án urnak szives tiszteletem mellett megmondani
hogy e szó alatti fáradságomért az 1 pengő ftnyi dj
fölül, ajándékozzon meg nagylelkűleg egy példányn
Kisfaludy Károlynak általa megindított munkáibo
Buzdítását Kdnek igen köszönöm. Én franciaúl nem
dok, minda mellett a mennyire fordítások által lehe
a kérdéses drámai művekkel majd iparkodom böveb
megismerkedni. A felelet nemcsak tőlem, hanem körül
nyimtől is függ, mellyeknek rabja vagyok. — Még
gyet. Bocsáson meg Kd, hogy avval a két fordított szi
művel, bokros foglalatossági között, annyi bajt és alk
matlanságot okozok. Fülcimher az jött, de nem bizo
nyos forrásból, hogy azt a két szinművet a Lendvay
gár Kdtől használat végett kikérte volna. Ha a
logban van valami, ugy azokat a fordítmányokat
metélje fel Kd inkább gipagyujtónak, mintsem Le
vaynak használatúl átadja. Lendvay urat személy
sen nem ismerem, vele sohasem beszéltem, ő megkér
hogy Juliat küldeném meg neki, én megküldtem, ak
meg nem kellett neki, sőt lépést tett, hogy az én fo

dításom szerinti Othello szinpadra ne jöhessen. Ő célját
érte, az én fordításuim gud alá estek, s Vajda is, mert
fordítását láttam, ismerem, megvetette minden te-
hetségét és mesterségét hogy Othello iránt a magyar
publicumot, tán örökre elhidegítse. Szóval Lendvay
urral, ki első érintkezésünk alkalmával az őszinte-
ségtől annyira eltérőnek mutatta magát, akármi
feltételek mellett sem kivánok semminemű viszony-
ba is keveredni.

Továbbra is tapasztalt jóvoltiba és indulatiba
ajánlott maradok

Kedves Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Gondol Dánielmk

Bécs maj. 7. 1843.

175

Tekintetes Igazgató ur!
Drága Jótevőm!

A kéziratok Pestre utban vannak, t. i. mind a letisztázott, mind pedig az a mellyik pályázott. Ez maradjon a Társaságnál, amazt pedig a lenyomási haszonvétel után, kezemhez, valami alkalom által, visszaszolgáltatni kérem. Átadásukat Szigligethy ur vállalá magára. A letisztázott példány, nehány lefordított jelenéssel gyarapult is, s a 4d. kötetben is az többiben használt bötüket megtartván, ezen értekezés nyomásban sem lesz kevesebb mint irásban, mert az ívek nagyok az irás pedig tömött. Egy fáradságra bátorkodom megkérni Kegyedet. Igen ohajtanám és nagy szerencsémnek tartanám, ha ezen munka valamelylyik 5-a az „Athenaeum"ban mutatványul mostanában fölvetetnék: ennél fogva Kegyed által tek. Bajza urat bátorkodom mégkérni egész alázattal; ha e dolog az ő helybenhagyásával

és szerkesztésbeni tervével megegyező lehetne,
méltóztatnék az Athenaeumba vagy „Antigon
vagy „Oedipus király" vagy „Philoktetes" vagy „Ele
tre" ismertetését, a köröttök elmondott, s ho
zájok tartozó rövid elmélettel együtt felvenni
Néhány ~~lappal~~ nappal ez előtt egy levelet
téztem Kegyedhez, vette-e? majd ha érkezése
end legyen szíves rá válaszolni.

Barátságos indulatiba és kegyébe ajan
lott maradok

Tekintetes Igazgató ur
Drága Jótevőmnek

alázatos szolgája
Pondol Dániel mk

II. 176

Gondol Dámel Bécs martius 20. 44.

Tekintetes igazgató úr!
Különösen tisztelt jó akaró uram!

A betü megöl; a lélek megelevenít.
Sz. Irás.

Azon bizodalmas felszólítás következtében, mellyel Kegyed meg-
tisztelni sziveskedett találkozásunk alkalmával, midőn néhány
szót emelni bátorkodom válaszul a tudva levő műfordítás el-
veire, kérem nem felejtenie, hogy e sorokat nem az olvasó
közönségnek szántam.

E munkája Kegyednek különösen kedves olvasmány volt
rám nézve azért is, mert Shakspeare fordításáról és a fordí-
tásról némi tekintetben általánosan értekezni is ohajték. Az
én értekezésem nem lett volna olly rendszeres és kimerítő, mint
Kegyedé, mert az én gondolataim és szavaim sarka csak Shaks-
peare maga fogott volna lenni. Elveink összevágók, vagy én
még tán buzgóbban ragaszkodó vagyok ~~Kt~~ nézetihez, mint ön
maga.

Shakspeare szoros fordítása egyedül azokra nézve sükeres, kik az an-
gol nyelv természetébe, kik Sh. angol szellemébe hatni kivánók;
de nem sükeres azokra nézve, kik a művészi élemény és gyönyör
azon forrásából merítni akarnak, melly az ő drámáiban fa-
kad; sőt a szoros fordítás által műveiről a művészi gyönyör

bajoló hamva egészen le fog forlani, mint Náray Romeo és Juliája és Vajda Othellojáról.

Mikor Goethe azt mondja hogy: „mellly forgékonyság fejlett ki a németek között; milly rhetor, rhythmicai s mértékes hasonok kínálkoznak a lelkes talentomos ifjunak" sat. nem kell feleltenünk az angol és német nyelv közti szertelen rokonság nyelvünknek pedig ugyanazoktól eltérő természetének. Mint mondá p. o. arra, mikor Brabantio fegyveres néppel akarja fogatni Othellot s ez igy válaszol neki:

„Dód segnior, you shall more command with years, than with your weapons." És Vajda igy fordítja szórol szóra szosan: „Te ur, ön többet fog parancsolni az évekkel, mint fegyvereivel" e helyett: „Te férfiu! korod nagyobb parancsoló elvel bir, mintsem fegyvered."

Vagy mikor Othello szivbeli kinjainak közepette igy kiált fel: turn thy complexion there Patience! = fordítsd ide képedet türelem, e helyett: boruljon el arcod türelem! sat.

Vagy mikor ezt: this forked plague, igy fordítja e szar vas inség sat. En részemről ugy vélekedem hogy ezt szarvas inségnek fordítani igen szarvas hiba, mert mellyik magyar fogja ez alatt azon inséget érteni, melly azon férjet szokta sujtani, kinek neje kicsapongó; midőn a szarv a mi nyelvünkben egészen másnemü szólásformákra szolgál jelképül p. o. felemeli szarvát, vagy letörni valaki szarvát.—

Ismerdek a nehézség, mellyel az alakhü fordítónak küzdeni kell, ha az eredetinek müvészi szépsége veszteadatni szándékoltatik a fordításban, s előlegesen megjegyzem hogy ennek csak a lyrában van helye szükségesképpen. Ritka szerencse, mikor ugy sikerül az fordítás, mint Bajémak „Ki ver fel sulyos álmaimból" sat kezdő darabja. Ennél nem áll előbb szépségre az eredeti; de az efféle sikerület csak különös szerencsével sikerhető, és meg kell vallani, hogy az idegen költők minden müvét igy nek terhető, és meg kell vallani, hogy az idegen költők minden müvét igy lefordítani lehetlen, hol t. i. a költői kifejezések és képek annyira az eredeti nyelv sajátságán alapulók, minél fogva egyéb nyelvekről egészen elütnek. A metrum bilincse sokszor olly sulyosan hever az emberi lelkén, hogy mozdulni nem bir miatta. És mikor kell folyamodnunk illyenkor? az eredeti gondolatot rokonszenvével cserélyük fel? de sikerülend-e szépségre és erre hasonlót találnunk az eredetiben?— Drámában és eposban vajjon nem számolhatni-e illyenkor nagyobb mértékkal szép és tökéletes anyaghü, fordítása mint tökéletlen s az eredeti szépségétől messze eső alakhü fordítás által. És mi lehet annak oka hogy Voss Homérja tetszetősebb ár mellett sem dicsekedhetik azon kedvességgel, mellyel Zanger prosai Homérja?— Shakspear magyar fordításai közül, még eddig, kétségen kivül Julius Cesaré az elsőbbség, és akadunk benne egyes helyekre és jelenésekre, mellyek fordítása különös szerencsével sikerült; de vannak olly helyei is, mellyek becsben utána állanak a prosai tökéletes hü fordításának p. mikor Cassio, Brutusban, ez ellen zugolódik és bele akar vesni, hogy Lucius Pellát miért kárhoztatá.

Cass. That you have wrong'd me, doth appear in this:
You condemn'd and noted Lucius Pella,
For taking bribes here of the Sardians;
Wherein, my letters, praying on his side,
Because I knew the man, were slighted off.

magyarul:

Hogy engem megbántál, ebből világos:
Te Lucius Pellat kárhoztatád,
Hogy ajándokot vön itt a sardiaktól,
S irásom, mellyel közbe jártam,
Mert ismerem jól, félre vetteték.

E szavai Cassiusnak igen gyengéd vannak visszaadva, a noted kimaradt, melly vót az angol a latin nota, notorius-ból vett, mint ez e helyen e képen tartok visszaadhatónak: az anyát, bélyegzés czéni valakire. Ez az igaz egész phrasis, de hát nekünk hányszavunk van, mellyeket ha le akar fordítani az idegen, szinte phrasisokkal kell

Béco febr 2d. 846.
Vett febr. 6. 846
Vál. f. 24.

Tekintetes Uraknak ur!
mélyen tisztelt uraim!

Mikor értesemre esett az elnöki levél soraiból a mr. tudós társaság levelező tagjául történt megválasztatásom, magas öröm dagasztá keblemet; mivel irodalmi munkálódásim parányi gyümölcsének illy gyönyörü bérét a legkövetelőbb merészséggel sem bátorkodtam volna reményleni, gardag jutalomnak tekintvén már azon meglepő méltánylatot, mellyet felléptim alkalmakor kegyetek velem érezttetni szíveskedtenek. Arról vagyok meggyőződve, hogy e váratlan megtiszteltetést egyedül tekint. ur mellettem ügyekező fáradozásinak

folyamodnia. – Továbbá a bőbe szaval is igen meg van akadva a fordító, melly megegyezésre szánt ajándékot tesz, s a sz. alatti sornak értelme némileg ez: mivel ne hagyja magát veszitegetni a szadiaktól, és ha Brutus szájába volnának adva e szavak, bizvást fordithatnók igy; de minthogy Cassius mondja, ki Pella bünét csak kis kis hibának tarja mit illyen dőben szemügyre venn kell venni, illyenformán mivel az ajándékot elfogadta szektől a szadiaktól. A egész tehát ügyelme:

Hogy engem meghánál abból világos, hogy Lucius Pellat kárhoztatád és rá az árulás bélyegét sütéd, mivel az ajándékot elfogadta ~~szektől~~ a szadiaktól, s levelem, mellyben mellette szót szevék, mert ezt a fiút is mellébe vetteszerr.

En részemről nem magamért fordítok, hanem azokért, kiktől olvastatni óhajtok egész erömet arra szándékozom irányzani, hogy fordítmányom legyen olly kedves és gyönyörködtető a magyar olvasóra nézve, mint az eredeti azon régen nevezett, mellynek nyelvéből történt a fordítás. Fordítónak kettőt kivánok s. i. legyen tehetős és tökéletes birtokában azon nyelvnek, mellyre fordít, s értse tehetősen azon nyelvet, mellyből fordít. Ha nem jár együtt e kettő, lehetlen figyelemre méltó fordítmányt várnunk az irótól. Ez azon véleménynek is hajlandó vagyok tartani, hogy lyrát csak lyrai tehetséggel, drámát csak drámai tehetséggel biró egyén képes müvészileg lefordítani. Hogy eltalálható legyen a mü, adassék vissza lelke és szelleme, melyet pedig betüje és hab szavai. Igy nem fog elhalni a nemzetiség ~~azon~~ a fordító ódiuma alatt. E ellen annyival inkább nagyzkodom, mert idegen népmondák kört már akadtam olyanokra (az olasznál körös t. i.), mellyeket gyermekkoromban hallván mesélni, tisztán eredeti magyaroknak tartottam, s meg kétségtelen előttem, hogy a magyar vette-e az olasztól, vagy pedig ez attól. Ezekből láthatja Kegyed azt is, milly nevetségesnek tartom azon hiu törekvést, mi szerint az író annyi sorba akarja fordítani a művet, a hányban az eredetiben vagyon irva.

Az évkönyvek igért példányait várva várom, s általam igen kéri Kegyedet s. Horváth Mihály ur, hogy gr. Erdődy Kajetán számára is legyen szíves egy példányt küldeni.

Ne vonja meg tőlem Kegyed ezutánis azon szép indulatot, mellyel hozzám eddig viseltetett, s mellynek én annyira örülök minden.ba.

Tekintetes Igazgató uroak

alázatos szolgája
Pándel Dániel
Jnk.

lehet tekintenem, s ebbeli forró köszöne-
tem fejében fogadja, kérem, azon tántorít-
hatlan szándékom kijelentését, miszerint
főfő törekedésem irodalmi mozgalmain-
által okot soha nem szolgáltatni Kegye-
teknek megbánniok, hogy engem fényes
koszorújokba fűzni méltónak itéltek.

Beköszöntő értekezésem tárgyaul
az infinitiv. constructiókat választottam
s magam ohajtván felolvasni, igen szeret-
ném, ha engedelmet nyerhetnék a hatá-
időül kitűzött fél éven túl tennem meg
a beköszöntést, mert Bécset csak f. é.
august. táján hagyhatom el. Kérem Ke-
gyedet, ne tiltsa fáradságát velem tu-
datni, e tárgyban magamat mihez

tartanom. – Jelenleg b. Eötvös Jegyzőjének egy
pár tömött ívre terjedő birálata van nálam
készen, mellyet a Kisfaludy-Társaság által
tervezett kritikai lapba szántam; annyival
is inkább, mert Horváth M-nál, hol Já-
szayval és még kivűle egy pár irodalombarát-
tal hetenként egyszer össze szoktunk jöni,
beszélgetés, theázás és dolgozataink felol-
vasása végett, én is azt felolvasván nagy tet-
széssel fogadtatott. Ha Kegyetek használhat-
ják, igen nagy szerencsémnek tartom, ha vele
szolgálatjokra lehetek.

Tekint. urat buzgón kérve ezután se
fogyatkoznia meg irántam eddig mutatott
magas jóvoltiban, maradok
Tekintetes titoknok úrnak

alázatos szolgája sőszinte barátja
Gondol Dániel sk.
udv. jegyző a főm. m. k. udv. Kanczell.

Vett mart. 5. 46

178

Tekintetes Igazgató ur!
különösen tisztelt uram!

A tudva levő birálatot Baráth ur fogja át-
adni tek. urnak, az, ki Szücs fordítmányait
is kezelte. Ha a Budapesti Hiradót értette
Kegyed a jól díjazó lap alatt, ott aligha re-
mélhet az én ismertetésem bebocsáttatást,
tudva levén előttem azon politikai feszült-
ség, melly b. Eötvös és gr. Dezsewffy közt
uralkodik. Jászay azt mondta, hogy ~~a~~ bekö-
szöntő értekezésnek is megjárná az aka-
demiánál; különben Kd rendelkezésére bi-
zom az egész ügyet, s ha a Mtrépirodalmi
kemle nem ezt veszi fel, akkor legyen szíves
felolvastatni a K. Társaság valamellyik
ülésében. A görög irók közöl kettő az én
kedvenczem, Homer és Demosthenes, ezekhez
különösen az elsőhöz szoktam folyamodni, midőn

borús órák ~~[illegible]~~ környékeznek meg
hogy felvidulást találjak általa. Homerbő
zöredékben vannak fordítmányaim is, mely
ből Ilias első rhapsodiáját a napokban
olvastam fel Horváth M-nál. Tulajdon d
gozatomról itéletet mondanom szerénység
azokhoz, kik ott voltak, inkább illik vélemény
adni, annyival is inkább, mert Kölcsey f
dítmányával is egybevetették. Ezekből ke
sőbben majd szivesen küldök be, a mint a Tá
saság érdeke hozandja magával, egyebet fordítan
nem igen tudnék, kivált ha a mű felhevülésbe
hozni nem bír.

Magamat tek. igazgató urnak tová
bi kegyeibe s tapasztalt barátságos indulatib
ajánlott maradok

Tek. Igazgató urnak
Bécs mart. 3. 846.

alázatos szolgája
s őszinte barátja
Gondol Dánielsk

Bécs jul. 19. 46.

179

Tekintetes Titoknok úr!
mélyen tisztelt uram!

Februarban hozzám intézett becses levelében tett azon biztatás következtében, hogy beköszöntő értekezésemet az akademiánál augustusban is megtarthatom, bátorkodom magamat bejelenteni Tekintetes urnál augustus 10 d. napjára. Értekezésem tárgya a személyragos infinitivusok és participiumok, s terjedelme mintegy negyedfél irott ív, mit egy kis óra alatt könnyen le fogok örleni. — Horváth Mihály a napokban indul, Jászay a jövő hónapban, de ez a napot még nem határozta meg. — Részemről, mint Kötnek igaz tisztelője, igen sajnálom az egyetem körülményeinek azon bal állását, miszerint ottan az irodalom és nyelv apostolává Kötet felkenhetni reményünk nem igen lehet.

Mély tisztelettel maradok

Tekintetes Titoknok urnak

Baracska junius 20. 850.

180

Tekintetes Titoknok ur?

különösen tisztelt barátom!

Főzséftanoda számára készülő Nyelvtanból, illetőleg Mondattanból, mutatványul egy rövid fejezetecskét van szerencsém idemellékelni.

Ez a szónyomosításról és névelő használatáról szól. Szerettem volna ennél ~~érdesebbel~~ érdekesebbel szolgálni, a mi méltóbb lett volna az akademia figyelmére; de hamarjában nem tudtam olyat összekapni, a mi nem is igen hosszú, de azért annyira a mennyire egész, nem is egészen érdektelen szakember előtt, a mennyiben a különben már mások által is buvárkodott elvek itt másképen vannak fejtegetve és alkalmazva, mint eddigi Nyelvtanainkban.

Én a magam elveit itt is, mint egyebütt, egyszerűeknek s alkalmazásukat a közélethez mérteknek tartom; de annyira vakimádója nem vagyok, hogy az idetartozó más nézeteket fel sem vevőleg megvetném: azért ~~Ktektől~~ is ha átalános helyeslést nem követelhetek is, de türelmöket és elnézésöket kikérni bátorkodom. Győzni minden esetre a jobb fog. A bizodalmas és őszinte észrevételek pedig csak épületemre szolgálhatnak.

hozzám

...gája

...niel

Ink.

Mindamellett kérem nem felejteni, hogy ezen eg
pár lapocskán csak szónyomosításról van szó, és a névv
használatáról, de a névelőről az mind elmondva mine
a minek róla Nyelvtanban állni kell, s az enyémben is a

Magamat és az ügyet buzgó pártfogásába aja
va maradok

Tekintetes titoknok urnak

Őszintén tisztelő barátja

Gondol Dr.

gája
niel
Jnk.

Baracska aug. 29. 850.

187

Különösen tisztelt
kedves barátom uram!

Igen nemes és őszinte részvétnél fogva, melyet Kövy, magam sem tudom miért és hogyan iránt am viseltetni szerencsém, bátor kedves igen tisztelt barátom uramat, Nyelvszámvizsgálatában, a honorariumnak illetőleg, pártoló közbenjárásra felkérni.

Ezt ön úgy szólok, mint a ki arra kiedelmben van, hogy a sajtó alá bocsátandó munka vissza nem vetetik, azaz tehát ha elfogadtatik.

Karácsony ő nagysága, legközelebbi találkozásunkkor úgy nyilatkozott, hogy 600 p. forinti honorariumnál többet nem reménylhetnek.

Megvallom én ezt kissé keveselem kézi könyvről, melyből 3000 példány eladhatására is lehet számolni.

Azon kész kis füzet Nyelvszámból, melyet közelebb négy évvel adtam ki, két ezer példányt nyomtatva belőle, volt 600 p. forinti honorarium

[illegible]
[illegible]
[illegible]

körülbelül; pedig azon két füzetnek sem ext
siv sem intensiv becse nincs annyi, mint
szó alatti kézi könyv első füzetének.

Vörösmartyék, ha jól emlékszem 1500. p.
nyi honorariumot kaptak azon három füz
tét, melyet a normalis iskolák számára kés
tettek; pedig azon három füzet terjedelme n
tesz annyit, mint azon két füzeté, melyet
én készítettem.

Ha a kormány nekem ezen két füzetét 600
p. ftnál többet nem resolvál, íve nem igen es
többe 35. p. ftnál, s kézi könyvét ennél még köny
áros is nagyobb honorariumot ad.

Ha n. Karácson urral, ez ügyben, ugy volna
gom, mint Karácson urral, nempedig, mint a f
zsef tanoda igazgatójával, bizony szót sem tenne
de mintán itt a kormány fizet, kihez nem fé
het az, hogy nyerészkedni akarna; valóban n
tartom illedelem megsértésének, ha a fenn
érintett honorariumnál többet bátorkodom
reményleni.

Fogarasi ur, a Kereskéd. Könyvvitelét az igaz 600.
p. ftot kapott, de az ő munkája csak egy évi cursus;
az enyém pedig mint tetszik tudni két évi.

Ha a kormány velem e tekintetben, mint iróval,
jótéteményét akarja éreztetni, azt nagyon is elfoga-
dom, s ha egyéb nem lesz is, mint az, hogy mun-
kám kézi könyvnek elfogadtatik, teljesen megelégszem,
s tisztességesen érzem magamat honorálva.

Ha 600. p. ftnál nagyobb honorariumot adni
azért vonakodik, mert fél, hogy e munkán vesz-
tesége lesz, én kész leszek a kiadási költségek fede-
zését magamra vállalni.

Kérem igen tisztelt barátom uramat, ezek nyo-
mán hathatós pártfogásával, de ugy, hogy Karácson
ur ő nagysága magát még csak távolrul se érezhesse
sértve, legyen szives oda munkálni, hogy az a Nyelvtan, kézikönyv-
vül ha elfogadtatik, érte a kormánytól illő hono-
rariumot nyerhessek.

Mély tisztelettel marad

Tisztelt barátom uramnak

őszinte híve és barátja

Gondol Dsz

Az ej mr. Muzeumra, ha aláírási ívet ka
hatnék, egy pár aláírót sán sudnék szerzni.

olgája
Dániel
Jnk.

183

Budapest 11/10 1838.

Történet költé figyelmemet enmagamra 1830-ban. Viták, benső-küzdés közi fejlettem. Csekély helyzetem mennyire feleltmeg fejlődésem irányának, nem tudom. Naponként tisztult előttem a' tanúlnivaló' nagy tömege, de ennek bensője zavarban tüntföl. Sejteni kezdém, hogy philosophia rendezhetné csupán a' zavart, de azt is, hogy philosophia természettan nélkül mindig töredék marad. Vártam szerencsét, 's vágyom határzatá lőn, első alkalommal megkezdeni a' természetet befoglaló gyógtant. Szerencsém nem lett, 's naponként inkább érezve a' renddel tanúlás szükségét, türelmem kimerült Pestre jöttem, bizonyos jövendő nélkül, magamban 's a' munkás fővárosban bizva.

Erőm, üdőm van. Reményes bizalomban, hogy Kegyed nekem munkát adhat 's adni fog; merészlék nyilatkozni, engedélyt kérve mindenesetre.

Kegyednek

tisztelő szolgája
Gondol Gedeon.
elsőérü orvosnövendék m.k.

184. c.

Tekintetes Titoknok Ur!

Szerencsém van munkámnak egy
példányát Kegyednek a kéréssel
megküldeni méltóztatnék azt
a magyar Academiának nevemben
azon kéréssel ámpújtani hogy azt
töllem elfogadni kegyeskedjék;
kérem egyszersmind Kegyeda i
hogy ajánlatom jeleül a mészt
példányt saját kompusára számára
megtartani szívenkedjék — Többnyi
vagyok

Tekintetes Titoknok Urnak

Pesti Novem 23 841.

Tisztelője
Gorove Ihrém

63 szt.

Vitt febr. 26 839

185

Tekéntetes Titoknok Ur
Honunk Kimüveltsia!

Kiáltószó a világhoz- kérisatom, mellyet még a multévi Februarhóban, volt szerencsem, Tts Titoknok Urhoz alázatosan küldni, ha hogy az illető Helyen, már ált nézetett, az Arroli kegyes vélemennyel, e Levelt megadónak, kezében adni Tts Titoknok Ur meltoztassa. En örülök midőn Honunk illy kimüveltjének udvarolhatok- kegyeiben ajánlva bokolva vagyok is. Ramocsan 27 feb 839

Tekéntetes Titoknok Ur

alázatos szolgája
Gozony Józef

Tekéntetes Nemes Nemzetes Vitézlő
Schédel Ferentz Ur. Orvos Doctor, á
Magyar Tudos Társaság Titolnokja,
Honunk kimüveltfiának, meghülömlö
tetett tisztelettel.

Pesten
Rigyo Utcza 401.

Spectabilis, ac Clarissime Domine

mihi peculiari Cultu Venerande!

Infausto sane consilio et omine jam per Intenatos nostros coeptus abusus, Medicos atque Chirurgos eorumque conjuges, et liberos aliosque adpertinentes cum Novo Anno, aliusve statis temporibus, variis sub titulis, diversis donariis devincere, apud nos haud ita prosperos Intenotorum successores in tantum invaluerat, ut jam justam Publica provocaverit attentionem, et propudiosum degeneraverit in scandalum. Eminvero pharmacopolas ultra modum multiplicatis, quanquam Numerus eorum, qui aegrotis sanandis salutarem navant operam, in dies increscat; Medicorum tamen in Arcana naturae semper magis ac magis penetrare studentium consilio, et inprimis novae scholae exemplo maxima in prascribendo, et dispensando inducta simplicitas, taxa Medicamentorum praesentibus patriae nostrae circumstantiis haud accommoda proportione devalvata, multaeve aliae fundatae rationes sortem phormacopoeorum in nostro regno tam criticam fecerunt, ut multi eorum ad emendandum tristem rei suae domesticae statum insanosto illi abusui cum manifesto facultatum suarum ruina ultro semet inmedarent, hacque ratione quoad abrogationem ejus abusus Jurisdictionem, ac Legislaturae debitam attentionem praeoccuparent.

Quorum in sequelam Nos pharmacopola Pestinenses tam nobismet ipsos, quam sorti aliorum regni nostri pharmacopoeorum quaequa demum ratione consulere volentes, in sessione nostra gremiali die 17.a Xbris a. c. asservata statueramus / Statuto hoc Protocollo inscripto / ut ab hinc non donariis genio moderni aevi caeteroquin incongruis et Medicorum jam ob majorem sui culturam magis tenere ac honeste sentientium animos utique offendentibus minusculis, sed B. Alterum Ordinum accurata ob-

servantia, Obligationum item nostrarum porro quoque observanda debita expletione, plenam Publici confidentiam favoremque ultro etiam emereri ad dies vitæ indefesse conemur, scriptas super statuto hoc nostro emanatas Cautionales in firmius robur universim subscribentes, data Gremio plena facultate Nomen et factum in Contrarium acturi publicis ephemeridibus divulgandi.

Quam Gremii nostri Determinationem dum in conformitate injunctæ mihi officiosæ obligationis cum Ill.ma D. Vestra communicandi honorem haberem, plena fruor spe Prætam Dvram tam ex ratione boni publici, quam in=primis e relationum, quæ pharmacopoeos inter et Medicos Chirurgosque, vitam Ogrotantium servare, et sanitatem restituere unitis viribus indefesse satagentes intercedunt, consideratione hocce Gremii nostri Statutum pro justo ac æquo accipere, et universa ejusdem membra æstimatissimo suo amore ac favore etiam deinceps prosequi velle. Queis comendatus, indesinenti cum honoris et venerationis cultu persisto.

Spectabilis D.ni Vestræ

Pestini die 28.a Dec: 832.

humillimus servus
Carolus Gömöry
h. t. Senior Gremii
Pharmaceutarum.

Spbli: Dno Franc: Schedl Med: D.ri

A gremio Pharm: Destiens

Spectabili, ac Clarissimo Domino Francisco Schedl Medicinæ Doctori Tittis Domino peculiariter Colendisso.

Ex Offo

Destini

Vagyonbukott Számvald Gyula csődtömegétől

Tekintetes Toldy Ferencz úrhoz!

Pest. November 18^n 1858.

Tekintetes Uram!

Csődbe esett Számvald Gyula pesti könyvnyomdásznak Ön irányában 910. pft 20. xrnyi fönálló követelése lévén, – van szerencsém Önt tisztelettel felszóllitani, hogy ezen tartozását az én hivatalos kezemhöz lefizetni méltoztassék, különben kénytelen volnék behajtása végett a biróí keresetet megindítani. –

A tekintetes Uraz

alázatos szolgája
Görgei Isbrand mint
Számvald Gyula csődgyőrüggetője
józsefkér 4. sz.

190

Görgei István, ügyvéd
(: Pesten Tájetter h. f.:)

RECOM

Tekintetes Toldy Ferencz
úrnak

Pesten
3 korona utcza 12.

Jena am 8. April 1837.

Hr. Hofrath Voss

übersende ich hiemit die Abzeige meiner neuen Druckschrift und bitte zugleich um Ihre gütige Fürsprache. Sie haben [illegible] diese Schrift mit so manchen [illegible] Einwendungen begleitet, die theils Partien und Ansichten betreffen, die ich nicht als abgethan ansehen kann; ich bitte Sie daher, meine Schrift, wenn sie Ihnen nicht ganz unbrauchbar scheint, in Ihrem Journal, wenigstens theilweise, nach meinen Grundsätzen anzeigen zu lassen, wozu ich Ihnen auch einige Notizen mittheile. Vorher möchte ich Sie aber noch bitten, mir Ihre Ansicht über die neuesten Schriften von Schelling, Hegel, Krug, Fries, Bouterwek, Schulze, Weisse, Bachmann, Schleiermacher, Reinhold, Bardili, Carus, Oken, Troxler, Schaller, Schubert, Eschenmayer, Ast, Daub, Creuzer, Marheinecke, Hinrichs, Schaller, Leo, Hegewisch, Schlosser, Rotteck, Welcker, Luden, Heeren, Schlegel, Tieck, Novalis, Jean Paul, Hoffmann, Immermann, Raupach, Houwald, Grillparzer, Müllner, Chamisso, Fouqué, Uhland, Schwab, Kerner, Gerstenbergk, Schreiber, Pfizer, Reinhard, Schmid, Wagner, Hermes, Tittmann, Ammon, Bretschneider, Schmidt, Wegscheider, Gesenius, Winer, Rosenmüller, Hartmann, Ewald, Bertheau, Hengstenberg, Tholuck, Olshausen, Neander, Baur, Strauß, Bruno Bauer, Feuerbach, Stahl

Vollten Sie aber nicht geneigt sein, meinen
verständigen Bitte zu entsprechen, so bitte
ich Sie, meinen talentvollen Freund, den M
Gemeinschaft zu Leipzig in Kauf nehmen, in mei-
nem Namen zur Mitarbeit gütigst aufzufordern
und anzuregen. Es fehlt den talentvollsten Literatoren
häufig Lust oder rechter Unternehmungsgeist
haben, wo vorliegen ich bloß meinen Freund K. L.
Kaust nennen, so glaube ich überall Gelegenheit zu
Kauf zu bringen. Sehen wäre es, wenn ich glück
in den nächsten Einsendungen einige Ihrer tüchtigen
Arbeiten mitfinden könnte! Anfragen Sie Ihre
Entschließung meine Antwortsendung nicht, vorläufig
meine mündige Meinung sei. Ich bitte um
meine baldige
Adresse und die
Angabe Ihres

Adjutanten, Wien

Der
Adresse.

Mit vorzüglicher Hochachtung
Ihr ergebenster
Adolf Glasbrenner.

Anzeige

einer neuen Zeitschrift, welche unter dem Titel:
Ost und West, Blätter für Kunst, Literatur und
geselliges Leben, vom 1. Juli 1837 an in Prag
erscheinen wird.

Wöchentlich ein Bogen in 4°, monatlich eine Musikbeilage. Preis des Jahrgangs
fl. conv. M. Redacteure: Rudolf Glasbrenner, Schriftsteller bei der Lese- und Kranken-Anstalt der
Philosophen an der Universität zu Prag.
Herausgeber: Jacob & Comp.
In Commission bei Borrosch et André in Prag.

Die gedrängten Ankündigung wird im April erscheinen.

Die deutschen Journale in Böhmen hatten bisher, mit geringen Ausnahmen, und den würdigsten Ausnahmen nicht entsprechen, die man an sie zu machen berechtigt war. Die einfachen wöchentlichen Nachrichten, ihrer Originalmittheilungen waren sie, meistens nur dem Klatsch, die Mehrheit derselben ebenfalls dem Nachdruck verfallen: die Herausgeber waren bemüht, die mannigfaltigen literarischen Kräfte des Landes zu einer Gesammtwirkung zu concentriren, und der Hauptstadt des Landes für ihre Unternehmen das Interesse zu ziehen. Wir hatten bei diesem ersten Versuche, die deutsche Journalistik in Böhmen zu heben, um einer wohlwollenden, kräftigen Unterstützung. Unsere Zeitschrift soll den besseren deutschen Journalen dienen, nützlich sein, das allgemeinen Interesse fördern, belehrend, unterhaltend die gebildeten Völker der neueren Zeit beschäftigen, — sie soll aber auch ein individuelles Gepräge, einen bestimmten Kreis haben. Wir wollen nämlich durch Uebersetzungen und kritische Uebersichten einen Begriff davon geben, welche frischen und schönen Blüthen die Literaturen aller slavischen Stämme gegenwärtig hervorbringen. Hiermit werden wir zugleich durch Mittheil

Kunst und Literatur werden mit Dank aufgenommen.

Unsere Zeitschrift wird mit Ausschließung alles Kleinstädtischen

1. Novellen, Skizzen, übergreifenden größeren und kleineren Gedichte, kleinen Aufsätze. Poetische Produktionen aller neueren ineinander, russischen, polnischen, illyrischen, provinzialen und morgenländischen Literaturen in Uebersetzungen. Vorzüglich Aufsätze wird sich auf das Weltblatt gewenden.

2. Allgemein verständliche Aufsätze aus dem Gebiete der Philosophie, Aesthetik, deren Geschichte und Anwendung, der Erziehung, Kunst und der Naturwissenschaft.

3. Kritische Darstellungen, Biographien und biographische Notizen von bedeutenden Kunstwerken, Literatoren und Künstlern.

4. Länder- und Völkergemälde, Reise-Skizzen.

5. Anekdoten und scherzhafte Uebersetzungen der künstlerischen, literarischen und industriellen Leistungen von den Hauptpunkten Europas, welche vorzüglich auf Leipzig, die übrigen deutschen Länder und auf Ausland Rücksicht genommen wird. Vollständige Uebersicht der neuesten belletristischen Literatur. Von Zeit zu Zeit ausführlichen Artikeln über bedeutende literarische Erscheinungen.

Der unterzeichnete Herausgeber verbindet sich, den gewonnenen Mitarbeitern für Originalbeiträge mit Honorar von zwanzig Gulden Conventionsmünze für den Druckbogen zu zahlen, und hat mit denselben nach Verhältniß ihrer Arbeiten und Aufsätze, oder nach einverständlicher Vorausbezahlung honorirt wird.

Leipzig, die übrigen meine geschäftsbaren Lagen übertragen, bittet man durch die Buchhandlung, die übrigen durch die Buchhandlung, alle aber unter der Adresse: An Rudolph Glaser, Kleinstein, Hainstraße No. 181 zu übersenden.

Leipzig im März 1837.

Jacob Hambs,
Inhaber: Neustadt,
No. 993.

Ankündigung

einer zum nächsten Jahre erscheinenden neuen Zeitschrift,

unter dem Titel:

Der Humorist.

EINE ZEITSCHRIFT

für

Scherz und Ernst, Kunst, Theater, Geselligkeit und Sitte.

Herausgegeben und redigirt

von

M. G. Saphir.

Der alte Saturn sitzt in seiner ewiggrauen Schreibstube, und schneidet rastlos von der großen Obligation der »Zeit« kleine Coupons: »Zeiten« herunter, und von diesen laufenden Interessen der Zeit ernährt der ehrwürdige Großpapa seine Familie, und insonders die Kinder, die auf seinen Namen getauft sind: die Zeitschriften, denen der gutmüthige Großpapa alle Neujahr ein neues Kleid anzieht, und die ihm dafür jedesmal einen gereimten Handkuß und ein lyrisches Patschhändchen zuwerfen. Der Leser aber sitzt schon drei Monate vor dem Ab- und Einschnitt an dem Kerbholz der Zeit auf seinem Lese-Sopha, und vor ihm ziehen die Herolde und Wappenträger der Zeitschriften, die »Ankündigungen« vorüber, mit ihrem eigenen Kopf in der Hand, und ihm schallen tausend Stimmen entgegen, wie die des Zauberers aus Merlins Grab, ohne daß eine begreifliche Gestalt wahrzunehmen wäre, und die Ankündigungen buhlen und kokettiren, wie die Donaunixen, und singen und klingen:

»In meinem Schlößlein ist's so fein,
Komm Ritter, kehre bei mir ein!«

und die Ritter folgen der Ankündigung, welche nichts ist, als die Brautschau im Porträt, und der Bräutigam Leser sagt ja, und am Hochzeitstage, am ersten Januar, hängt das erste Blatt voll Geigen, und in den Flitterwochen kehrt die Frau Zeitschrift ihre bestgeschriebenen Seiten heraus, und der Leser-Ehegemahl spannt noch seine Foderungen nicht zu hoch, aber bald verwandlen sich die Flitterwochen in Splitterwochen, und die Zeitschrift gleicht einem verschütteten Pompeji, die Häuserzeilen stehen da, die Spaltengassen sind mit Buchstaben gepflastert; die Wandgemälde, das alte Möbel stehen an Ort und Stelle, aber die Leser sind davon gegangen, und nur hie und da lehnt eine Mumie, die im Davongehen vom ewigen Schlummer befallen wurde! Und dennoch nimmt der Leser immer mit neuer Neugierde jede neue »Ankündigung« in die Hand, und ehe er es sich selbst versieht, haben die hinauf- und herabwogenden Champagner-Bläschen und Quecksilberkügelchen der bunten Versprechungen ihn gewonnen, aus dem Leser wird ein Abonnent, er ist Bräutigam der Ankündigung, bald Gemahl der Zeitschrift, und bald auch Vater seiner leiblichen Reue.

So komm denn her, du größtes, geduldigstes Lastthier der civilisirten Welt, schwerbepacktes Kameel, dem man in der Wüste der Zeit den Magen ausschneidet, um stets frisches Wasser zu haben, du breitschulteriges, nie ermüdendes, rückenklassisches Zugvieh, du Papier, komm her, daß ich deinem bereitwilligen Rücken aufsacke all die Gewürze aus dem Arabien der Verheißungen, und dich mit ihnen absende an den harrenden Leser des »Humoristen.«

Der »Humorist« gesellt zu dem Grundelemente der Heiterkeit einen positiven Ernst. Der Humor spielt bloß mit den Schwierigkeiten, mit den gefährlichen Formen seines Gegenstandes, aber nie mit dem Stoffe, nie mit der Würde, nie mit der inwohnenden Bedeutung des Gegenstandes selbst; der Humor ist nicht bloß Witz des Geistes, sondern Witz des Gemüthes, Witz des Herzens. Die Aufgabe eines Humoristen ist es, den Scherz so in den Ernst einzuimpfen, daß er die Dienste des Ernstes verrichtet, und sich auch da Eingang ver-

schaffe, wo der Ernst allein, mit der gelehrten Amtsmiene, keinen Zutritt fände. Der Humorist umfaßt alle Gegenstände, aber bei dieser Umarmung machen seine Ellenbogen keine Spitzen, sondern sie runden sich ab, um alle Dinge an die Brust zu drücken. Alle Gedanken der Zeit gelangen durch das Herz zu seinem Geiste, und gehen in diesem Weg wieder zurück in die Lesewelt. Der Humor lächelt durch Thränen, und in diesem Lächeln ist Freude und Schmerz, Ernst und Scherz, Geist und Herz, Liebesblick zur Erde und Sehnsuchtsblick himmelwärts. Der Humor geht aufrecht, und trägt den Kopf hoch, aber nicht um den Himmel einzuschlagen, sondern um den Sternen näher zu seyn, diesen Blumen des Himmels; der Humor bückt sich auch tief, aber nicht um Komplimente zu machen, sondern um Blumen zu pflücken, diese Sterne der Erde. Der Humor ist kein satyrischer Heuchler, der selbst sündigt, und Andern an die Brust schlägt, sondern er schlägt sich an die Brust, wenn die Andern sündigen. Der bloße Witzling schreibt mit Seifenblasen, der Satyriker mit Galläpfeln, der Sarkast mit Scheidewasser, aber der Humorist schreibt mit gezuckertem Zitronensaft. Der Humor ist die geheimnißvolle Vermählung beider Welten, zu welcher Geist und Gemüth die geistvollste sinnliche Musik machen, bei der jedes Herz in freudig rührende Bewegung geräth, jede Brust von dem Weben einer magischen Kraft umfangen wird, und jede Seele selbst die erstarrtesten Wurzeln in Wärme und Weichheit regt und ausstreckt und hinein schlingt in das Reich der Geister und der Begeisterung.

Ich habe absichtlich diesen kleinen Staturyaß des Humors vorausgeschickt, damit die Leser im Voraushinein wissen, daß der Humorist nicht bloß dem Pelotonfeuer des Witzes, nicht bloß dem flackernden Geprassel des Scherzes und der Laune, nicht bloß den Schröpfköpfen der Satyre gewidmet ist, sondern er soll, eben so weit entfernt von Pedanterie und gelehrter Steifheit, als von leerer Leichtfüßigkeit und Witzelei; eben so weit entfernt von der breiten journalistischen Nachtreterei in den ausgefahrnen Gleisen stehender Formen, als von baroker und bizarrer Eigenthümlichkeits-Jägerei, stets suchen, durch heitern Ernst und ernste Heiterkeit den Geist anzuregen und zu unterhalten, den Verstand ergötzend zu beschäftigen, das Herz zu erheben, die Empfindung zu veredeln und die sittliche Bildung scherzend zu befördern.

Die Aufgabe ist groß, aber schwer, meine eigene Kraft ist schwach, aber eifrig, die Mitwirkung von Besseren und Kräftigeren ist mir zugesagt, und die Theilnahme des gebildeten Publikums ist zwar noch zweifelhaft, aber nicht unerreichbar, denn eben so, wie das Fluidum, welches durch die geistige Welt strömt, den Zusammenhang der That und des Wortes versichert, eben so verbürgt die niezuhemmende Wirkung von Autor auf Leser und zurück die Sicherheit des Erfolges bei der Redlichkeit und Rüstigkeit der Bestrebung.

Die skelettarische Gestaltung des »Humoristen« ist ungefähr folgende:

1. Unterhaltungs-, Geselschafts- und Wissenschafts-Salon. In dieser Abtheilung wird der »Humorist« eine ununterbrochene Reihe von Novellen, Erzählungen, launige und scherzhafte Sitten- und Charakter-Bilder, Phantasie- und Gemüths-Gemälde, Conversations-Gruppen u. s. w. u. s. w. liefern, so wie wissenschaftliche Aufsätze aus dem Gebiete der schönen Künste und Wissenschaften; Reflexionen und Erörterungen aus dem Gebiete des Schönen und Nützlichen über die geistigsten Interessen des intelektuellen Lebens und des menschlichen Herzens; Auszüge aus fremdsprachlichen neuen, das europäische Lesepublikum interessirenden Erscheinungen der englischen, französischen und italienischen Literatur. Es haben sich zu diesem Artikel eine Anzahl der beliebtesten Schriftsteller Deutschlands angeschlossen. Jedoch will der »Humorist« seine Erzählungen nicht auf die lange Bank schieben. Jene Polypen-Stücke, die in ewigen »Fortsetzungen« kommen, wird der »Humorist« so weit es möglich, vermeiden, und trachten, kleine, gefällige, jokose Erzählungen zu liefern. Auch wünscht der »Humorist« aus diesem Genre alle kriminalistische Romantik verbannt zu wissen, welche das annatürliche Gelüste der Leser mit gräulicher Atzung befriedigt, und bei denen man sich nichts als zu Tode erholen kann!
2. Humoristischer Salon. Für Aufsätze vom Redakteur und von Schriftstellern, die in diesem Fache, im Gebiete des Witzes, der Laune und der Satyre sich die Gunst der Lesewelt erworben haben. Lebensbilder, Genregemälde, scherzhafte Kreuz- und Querzüge im Lande der Thorheiten und Schwachheiten, Luftgefechte mit den Spiegelfechtereien des Lebens und der Kunst, jokose Conditoreien für spaßliebende Näscher, knallende Leuchtkugeln, geworfen in das Lager der Achselzucker, Mundverzieher, Augenzwinkerer, Wurmdreher, Ohrenbläser, Daumenjucker, Prahlhänse, Nufgrübler, Rübenschaber, Sylbenstecher, Druckfehlerschmecker, Publizitätsriecher, Bravourmacher, Nebelschlucker, Urtheilsnießer, Weisheitsschwitzer, Allerweltsbeschniffler u. s. w. u. s. w. u. s. w.
3. Literarischer Salon. Dieser soll, wie bisher, dem Würdigen würdig huldigen, dem Ausgezeichneten seinen wohlverdienten Kranz winden; das halbwegs Gute freundlich loben und freundlich tadeln, dem Werdenden ermunternd und belehrend entgegenkommen, überhaupt den Bescheidnen, Anspruchlosen mit Liebe und Schonung behandeln, und besonders die Erzeugnisse der vaterländischen Muse, das Wirken und Streben der einheimischen würdigen Geister und Kräfte mit aufmerksamer Achtung im Auge behalten; alles, was zur Ehre des inländischen Parnasses gereicht, mit Freudigkeit und fröhlicher Anerkennung besprechen.

   Dafür aber soll der »literarische Salon« offen und mit aller Schärfe seine Geißel schwingen, wo das Alltägliche sich frech breit macht, und mit an dem Tische der Eliten sitzen will; wo die Mittelmäßigkeit ihr Pfauenrad schlägt, und solches in eitler Selbstbezakerung durch den Hühnerhof der Kaffehaus-Literatur dahinschleppt; wo das näselnde, düstelnde,

süßelnde, ekelhaftglatte Heer der Jungens ihr Kinderlallen in unerträglicher Aufdringlichkeit zu Markte bringt; wo die genialen Stehauf-Männlein die Augen verdrehen, und ein Nichts unter den convulsivischen Anstrengungen gebären; kurz überall, wo die Geister mit Watte gefüttert, die Talentaternen mit Gas gefüllt, und die Autorschaft mit Luft gepumpt sich hervordrängt, und nach Lob und Salm schnappt.

4. Polemischer Fecht-, Hieb- und Nothwehr-Salon. Diese Rubrik ist besonders dem Heere von auswärtigen Korrespondenten, jenen anonymen Strandläufern an den flachen Sümpfen der Journalistik, jenen feigen, ehrentleerten, talentausgeklopften und, geistignichtigen Berichterstattern gewidmet, die in nichts gehüllt, als in Anonymität und in ihre eigene herkulische Nullität, ihr Gefasel aus Wien und Österreich wie eine dürre Flechte über die feile Haut mancher auswärtigen Zeitschriften hinziehen. Diese literarische innere Gicht, die sich nach Außen wirft, mit Feuer und Schwert zu heilen, diese namenlosen Capriolenschneider, die sich groß machen, in auswärtigen Blättern Harz, Pech, und Phosphor schlucken, glühende Kohlen niederwürgen, Feuer speien und den assa foetida ihres Lobs und ihres Tadels aus breitem Munde herauswirbeln, mit allen Waffen und Wehren der literarischen Würde und Wahrheit so zu bescheiden, daß sie in ihrer literarischen Verwesung verstummen, oder zu Schanden werden, soll die Haupttrichtung dieser Rubrik seyn.
5. Frauen-Salon, Boudoir und Toilette. In dieser Rubrik soll dafür gesorgt werden, daß die liebenswürdigen Leserinnen des »Humoristen« stets angenehme Befriedigung ihrer Neu- und Wißgier erhalten sollen, daß ihr Gemüth und ihr Zartsinn durch sinnige lyrische bonbons, durch gemüthanregende Betrachtungen und Abhandlungen über Gegenstände des Herzens, der Liebe, der Galanterie, durch Aufsätze und Reflexionen über die Würde des weiblichen Geschlechtes, über die zarten und feinen Schattirungen der weiblichen Empfindung, durch Mittheilungen von Zügen edler Frauen, durch Beobachtungen und moralische Überblicke über das Pflichts- und Gefühlsleben des weiblichen Geschlechtes, u. s. w. in stets angenehmer und nützlicher Anregung erhalten werde.

   Damit verbindet dieser Frauen-Salon die neuesten Berichte aus dem Gebiete der Mode, des Geschmackes, und die Societätsneuigkeiten aus den Geschmacksalons von London, Paris und Wien.
6. Endlich der alte, stets neue Witz: Theater-Salon, Kritiken und Rezensionen aller Theater der Residenz und der bessern in den Provinzen! Alle Novitäten und theateralische Erscheinungen Wiens von Bedeutung und allgemeinen Interesse wird der Redakteur selbst besprechen, und auch sonst hat er sich mit würdigen und geachteten Stimmen zum Behufe der Theater-Rezensionen in Verbindung gesetzt, so, daß nichts Interessantes in der Wiener Theater-Welt erscheinen soll, worüber der »Humorist« nicht mit der nur möglichen Schnelligkeit referiren wird.

   Das Theaterwesen einer Stadt ist die Manifestation der Zeitrichtung, der Kulturmesser ihrer Civilisation. Aber die Theater-Rezensionen des »Humoristen« sollen keine erweiterten Theaterzettel seyn. Der Kritiker im »Humoristen« soll nicht wie ein Sultan in dem Harem der üppigsten Beiwörter herumwühlen, und sie unverschleiert verschenken und verschwenden. Der Stoff der argumentirenden Kritik muß sich durch Dichten und Denken, durch Geist und Wahrheit, durch ermittelndes und vermittelndes Deuten und Rathen, den geraden aber mit heitern Hecken eingefaßten Weg zur Verständniß der Menge bahnen. Das Würdige und Achtbare muß mit Würde und Achtung besprochen werden, und der Ton des muthwilligen aber harmlosen Scherzes nur da statt finden, wo der Boden selbst, auf dem diese dramatischen Pflanzen blühen und verblühen, dem Skaramuz und der Naturgeschichte der Säugethiere anheimfällt. Die Theater-Rezensionen des »Humoristen« sollen eine eigene ökonomische Verwaltung des Wortes: »Kunst« und »Künstler« einführen, damit nicht jede Dorflaureatur den Histrionen der letzten Stufe den Namen »Künstler« an Kopf werfe, und so eine Benennung werthlos mache, die man nur den ersten Größen der größten deutschen Bühnen mit Auswahl beilegen sollte. Die Theater-Rezensionen aus der Provinz — die Redaktion hat in allen bedeutenden Städten verläßliche Korrespondenzen — sollen in möglichster Kürze das Wichtigste mittheilen, und die Redaktion hat sämmtliche Einsender gebeten, mit dem zueignenden Fürworte: »unser« so sparsam als möglich umzugehen, damit der »Humorist« nicht in die humoristische Verlegenheit komme, auf einmal zehn oder zwölf: »unsere Malibran, oder: unser Lablache« mittheilen zu müssen. Korrespondenten vom Auslande und von den wichtigsten Städten und Punkten Europa's werden das Neueste und Interessanteste regelmäßig mittheilen.
7. Allgemeiner großer Volks- und Welt-Salon. Dieser Artikel soll Alles, was sich im Gebiete der Kunst- und Theater-Welt, im Gebiete der Geselligkeit, der Ergebnisse und Erlebnisse (mit strengem Ausschluße alles Politischen) — begibt, von allen Richtungen und Gegenden der Welt, und das Interessanteste in der hiesigen Residenz selbst, als: Tagsneuigkeiten, Konzerte, Bälle, Redouten und sonstige, die Aufmerksamkeit in Anspruch nehmende Erscheinungen in jokoser und launiger Manier mittheilen und erzählen.

Dieses ist ungefähr der skizzirte Plan des Ganzen, übrigens bringt neuer Stoff neue Formen und neue Bedürfnisse neue Zuthaten mit.

Alle Woche erscheint mit dem »Humoristen« ein halber Bogen Beilage, unter dem Titel:

Kunst- und Industrie-Ausstellung.

Der Umschwung und die Energie, welche besonders in der ganz jüngsten Zeit in alle Zweige des Kunst-, Fabrik-, Industrie- und Gewerbsfleißes gekommen ist, und die segensreiche Aufmerksamkeit, die von hoher und allerhöchster Seite diesem Theile der allgemeinen Wohlfahrt geschenkt wird, macht es höchst wünschenswerth, daß ein Organ existire, welches, so zu sagen, als öffentliche Niederlage aller Ansichten, Meinungen, Anfragen, Kundgebungen, Mittheilungen, Erörterungen, Berichtigungen, Erläuterungen, Auseinandersetzungen der Erfindungen, Verbesserungen, Entdeckungen im großen Gebiete der Industrie, des Gewerbes, der Fabriken und des Kunstfleißes zu betrachten wäre. Ein solches Blatt, welches zum Verbindungsmittel aller jener Fachmänner in der ganzen ausgedehnten Monarchie diente; in welchem Jeder, auch von dem entferntesten Ende des Reichs, seine Erfindung und

Verbesserung bekannt geben würde; in welchem gegenseitig alle Gegenstände des kommerziellen, industriellen, fabrizirenden und technischen Lebens besprochen, erörtert, angeregt werden könnten; in welchem der Betreffende sicher wüßte, ein Organ zu finden, sein Streben zur öffentlichen Kenntniß zu bringen, seine Erfahrung zum allgemeinen Nutzen bekannt zu machen, oder durch Austausch der Ideen zu berichtigen; ein solcher Mittelpunkt zur Vereinigung einer Übersicht alles dessen, was im ganzen Umfange des Landes in diesen Zweigen erstrebt und erwirkt worden ist, scheint ein eben so nützliches als wünschenswerthes Institut zu seyn. Ein solches Blatt aber als kleinen Nachen einer hoffentlich vielgelesenen und verbreiteten Zeitschrift mit in's Schlepptau zu nehmen, und dasselbe auf diese Weise populär zu machen, ist meiner unvorgreiflichen Ansicht nach, ein Unternehmen, welches reell nützlich werden kann.

Die Redaktion dieses Blattes ist eigentlich nur der Magazinair dieser »Kunst- und Industrie-Ausstellung,« und sie ladet hiemit alle Interessenten, die nur auf irgend eine Weise in's industrielle, fabrizirende und technische Kunst- und Kommerz-Leben eingreifen, ein, sich mit ihr gefälligst in Verbindung zu setzen.

Es ist der Redaktion bereits gelungen, Männer vom Fache, Sachkenner und Gelehrte für die raisonnirenden Artikel dieses Beiblattes zu gewinnen.

Nun erübrigte nichts, als die Namen der Mitarbeiter zu nennen! ich glaube aber, es wäre eben so vortheilhaft, die Namen der Nicht-Mitarbeiter zu nennen, und dem Leser zu sagen: »auch kann ich die Versicherung geben, daß Dieser und Jener gewiß nicht mitarbeiten wird;« allein da würde der Raum für die Namen zu klein seyn, und ich begnüge mich, zu sagen, daß es mir gelang, viele Literaten des In- und besonders des Auslandes für mein Blatt zu gewinnen, welche die Achtung und die Liebe der Leser genießen, und die Blätter des »Humoristen« selbst werden es bezeugen. Probeblätter gebe ich keine aus, denn sind sie schlecht, so sind sie zweckwidrig, und sind sie gut, so sagt der Leser doch: »das ist keine Kunst, das haben wir gewußt, daß die ersten Blätter gut seyn werden!« Indem ich alle achtbare Literaten und Schriftsteller des In- und Auslandes hiemit höflichst einlade, mir, meiner Tendenz angemessene, Beiträge an die hiesige Volke'sche Buchhandlung zukommen zu lassen — (welche auch die Honorare zu übermachen sich anerboten hat) bitte ich sie, sich wegen des Honorars mit mir brieflich verständigen zu wollen.

Von dieser Zeitschrift erscheinen wöchentlich vier halbe Bogen. Montag, Mittwoch und Sonnabend jedesmal ein halber Bogen in Großquart, in Form und Ausstattung wie diese Ankündigung, und jeden Sonnabend ein halber Bogen Beilage: Kunst- und Industrieblatt.

Man pränumerirt hier in Wien einzig und allein nur bei dem Redakteur und zwar auf den ganzen Jahrgang mit 14 fl. C. M., auf den halben Jahrgang mit 7 fl. C. M., und auf den viertel Jahrgang mit 3 fl. 30 kr. C. M. (Die P. T. Herrn Pränumeranten, welche das Blatt ins Haus gesendet wünschen, belieben dafür 10 kr. C. M. vierteljährig zu bezahlen).

Der Pränumerations-Preis für Auswärts und die Provinzen bis zur äußersten Gränze ist, mit Inschluß der portofreien Versendung ganzjährig 16 fl., halbjährig 8 fl. und vierteljährig 4 fl. C. M., ohne die gewöhnliche Expeditions-Gebühr, nämlich: ganzjährig 24 kr., halbjährig 12 kr., vierteljährig 6 kr. C. M. Man pränumerirt bei dem k. k. Ober-Post-Zeitungs-Amt in Wien, und bei allen löblichen Post-Ämtern und soliden Buchhandlungen des In- und Auslandes.

Man bittet höflichst, die Bestellungen so bald als möglichst zu machen, damit die Redaktion die Auflage der Zeitschrift darnach festsetze, da sonst der Fall eintreten könnte, daß die spätern Pränumeranten die ersten Nummern nicht nachgeliefert erhalten könnten.

Wien im October 1836.

M. G. Saphir,
Weihburggasse Nr. 916, im 2ten Stock; vom 1. Mai 1837 Himmelpfortgasse Nr. 956, 2ten Stock.
Bureaustunde von 8 Uhr Vor- bis 4 Uhr Nachmittag.

Den Commissions-Debit obiger Zeitschrift habe ich für die auswärtigen Staaten übernommen, weßhalb ich mir Bestellungen darauf auch durch meinen Commissionär, Herrn Eduard Kummer, Buchhändler in Leipzig, erbitte.

Friedrich Volke,
Buchhändler in Wien.

Gedruckt bei Leopold Grund.

Különösen Tisztelt Tanár Úr!

Nem alkalmatlankodnám soraimmal, ha illőnek nem tartanám megköszönni Tekintetes Úr szivességét, miszerint magyar irodalmi történeti 2 dik füzetét még taval megküldeni kegyes volt. – Fölösleges tán elmondani, menyire örültem legyen e küldeményen. Igen – a magyar nyelv s irodalom szépségét s beisét, ha valaha, úgy most tudom méltányolni. – Minél nagyobb Tekintetes Úr beises munkájának megjelenése fölötti örömem, annál nagyobb sajnálatom, hogy eddig csak a 2 legelső füzet birtokában vagyok. Bátorkodom azért avra felkérni Tekintetes Urat, hogy az azóta megjelent füzeteket, a példatáréit is (ezekből egyet sem kaptam.) minételőbb postán: „Julius Glatz Prof. der ung. Sprache in Hermannstadt" – czimezve megküldeni kegyeskedjék. Azon esetre, ha a példatár füzeteit külön kellene fizetniök az előfizetőknek – megtudván azok árát – ezt azonnal postán megküldeni el nem mu=

lasztandom. – Szándokom vala a helybeli gymnasiumban
magyar nyelvtanításra vonatkozó pár jegyzetet ko
ni, attól tartván azonban hogy azokkal úntatnám
kintetes Urat inkább abban hagyom –

Ismételve kéresemet s kivánván hogy e soraim egészsé
lálják a Tekintetes Urat

megmaradok tisztelettel

a Tekintetes Úr

alázatos szolgáj

N. Szeben Februarius 21-d 1832.

Glatz Gyulay

Val. nej 20

195

Különösen Tisztelt Tanár Úr!

Eleget teendő beises felszólitásának, e soramban — miknek kezbesitője Harum tanár úr, sokoldalu tudományos miveltségü, kedves társalgásu s a magyar nyelvet — mellynek megtanulásában segedkezet nyujték — kedvellő férfi — a helybeli evang. gymnasiumtani magyar nyelv tanitásra vonatkozó pár jegyzet bátor leszek közleni.

A magyar nyelv, melly mént nevezett gymnasiumban több év óta taníttatik, a forradalom előtt rendes, másfél és óta rendkivüli tudománynak tekintetik, miért is jelenleg az iskola részéről senkit sem kényszeríteni lehet a magyar leizkék látogatására. Egyedül a szülőktől függ gyermekeiket azokban részesíteni vagy nem; a nem obligátt tantárgy azonban obligáttá válik, mihelyt valaki a magyar leizkék járására elhatározta magát, akkor t. i. a rendkivüli és rendes tantárgy közötti különbség megszünik, s az illető a magyar nyelvből adandó nyilvános vizsgálatot, épen olly kevéssé kerülheti ki, mint a rendes tantárgyból adandóét. —

A magyar leczkékben mind gymnasium - mind realtanodabeliek, meg pedig a második latin osztálytól kezdve egész a nyolczadikig részesülnek (: A helybeli gymnasium 8 latin, a realtanoda pedig 3 osztályból áll.) Némelly magyar leczkékben gymnasium s realtanodabeliek együtt tanulnak. — Egy egy osztály hetenként csak 2 leczkét vesz, nem csoda ha csak csekély eredményt mutathat fel a tanító, Némi tájékozás végett tán nem lesz fölösleges következő átnézeti táblát közölni.

Múlt évi nyári félév.

Neve az illető osztálynak:	Az illető osztálybeliek összes száma.	A magyar leczkékre járók száma.
Első realtanoda.	55.	19.
Második realtanoda	45.	34.
Harmadik realtanoda.	6.	4.
Második latin osztály	36.	12.
Harmadik " "	24.	15.
Negyedik " "	28.	21.
Ötödik " "	17.	9.
Hatodik " "	20	5.
Hetedik " "	12.	4.
Nyolczadik " "	22.	4.
	265	127

A magyar leczkékre járók száma a lefolyt téli félévben nem gyarapodott, hanem kisebbedett. —

Az illető tankönyvekre nézve megjegyzem, hogy az alsó gymnasium osztályaiban Hammerschmidt, a felső gymnasiumáiban pedig Toepler kis magy. nyelvtana használtatik. Több kedvet ébresztendő tanítványaimban Samarjay K. „magyar gyermekbarát" jában előforduló: Matyás király apródja" ~~ek.~~ szindarabot kis magy. német szótárral ellátam s 500 példányban nyomattam. — Ezt tanítványimmal németre fordíttattam. A IV osztálybeliek, könyv nélkül is tanulták a szöveget. —

A magyar nyelv iránti kedv - általán véve - nem nagy. A tanítványok többsége vagy keveset vagy épen semmit sem tanul, nem csoda hát, ha minden igyekvésem oda megy ki, hogy minél előtt szabadulhassak innen. — Boldognak érezném magamat, ha Pesten minél előbb állomást nyerhetek, mert itt, Tekintetes úr előtt ismeretes meggyőződésem mellett, előbb utóbb el kell pusztulnom. — Örökre lehőtelegre a Tekintetes úr, ha e tekintetben becses pártfogására méltatna. — Vannak azonban - hogy visszatérjek - olly tanítványok, kik kedvvel tanulják hazánk bájos nyelvét, s ide tartoznak a IV latin osztálybeliek, kik közt egynehány kitűnő tanítvány van. Koronájok - hogy úgy fejezzem ki magamat — egy Bitoliából való macedoniai görög, kinek szülői jelenleg is Macedoniában laknak. —

Elmondván, mit mondani akartam, végre - feltéve t. i. hogy rossz neven nem veszi a Tekintetes úr - egy kéréssel bátorkodom alkalmatlankodni, t. i. ha szíveskednék megírni, vajjon Bajza összegyűjtött munkáiban előforduló Chatam nevű életrajz fordítás-e, vagy eredeti? vajjon mely betűig terjed a magy. academiai nagy szótár, s vajjon gr. Teleky J. A Hunyadiak kora cz. munkájából hány kötet nyomatott eddig? —

De ideje hogy befejezzem soraimat, nehogy hosszas legyek. — Kívánván, hogy azok fris egészségben találják a Tekintetes urat

mely tisztelettel vagyok
a Tekintetes úr
alázatos szolgája
Glatz Gyula.

Nagy-Szeben aprilis 5-d. 1852.

196

Különösen Tisztelt Tanár Úr!

Május 20-ikán Kelt becses levelére siettemben pár sorral válaszolni bátorkodom. —

Fogadja a legbensőbb hálámat, hogy engemet becses pártfogására méltatott. Valóban, azon percz, a midőn Tekintetes Úr szobájába belépendek — julius utolsó napjaiban Pestre utazom — reám nézve igazi ünnep lesz — Az egyetemben üresedésben levő német irodalmi tanszékkel illetőleg, nem tudom, vajjon leggyek e lépésekbe, mert őszinten elmondva — a német irodalmi történettel soha se foglalatoskodtam, s bár nem tagadom, hogy idővel magamévá tenném azt, más részről, meginkább, ki tudja vajjon képes volnék e megfelelni julisban az illetők várakozásainak. — Hogy magyar nyelven tanítanám a német irodalmi történetét, valamint magyarul magyarázanám meg a magyarázandó német író művét tagadhatatlan, nem pedig németül, valamint az is igaz, hogy a német nyelvet, mint magyarnak fölösleges tudományt, nem tanítanám. — Magát az irodalmi történetet is nem terjedelmesen, adnám elő, hanem minél rövidebben, tanítván belőle annyit, a mennyi szükséges, hogy az illetők némi átnézetet szerezzenek magoknak

A tanítási órák felét valamelly német remekiró magyarázatának szentelném, tárgyilag és nyelotanilag magyarázván azt; – az illető remekiró élő szobeli fordítása kiséretével. E szempontból fogom én fel a tudva levő tanszék hatáskörét. – Vajjon nem járok e tévuton, más kérdés.

A gr. Telekifele munka fordítására nézve bizonyost e szempillantásban nem m hatok, minthogy azt eddig csak eximjéről ismerem. – Megtekintem azonban a munkát s kisérletül leforditok majd egy szakaszt. –

Az erdélyi szász irodalmi czikkre nézve, azon leszek, hogy, ha csak lehet, (épen e hónapban egy nyomatandó apróság által nagyon el leszek foglalva) a Tekintetes Úr kivánatát teljesítsem, bizonyosan azonban mint telkiismeretes ember azt se merem igérni.

Soraimat egy kis kéréssel fejezem be. Méltóztassék engemet, s ha lehetne mind járt levelem vétele után, mert sürgetős, arról tudósítani, vajjon Dr. Bowring Jo nos, kiről a Tes Úr Kisf. K. életrajzában emlékezik – annak vigjátékait angolra fordította, vagy nem, és ha igen, név szerint felsorolni a fordítottakat.

Remélve, hogy e kéréssemet rosz neven nem veendi

tisztelettel vagyok
a Tekintetes Úr

Junius 2-d. 1852.

alázatos szolgája
Glatz Gyula

Különösen Tisztelt Tanár Úr!

Fogadja kedves soraiért valamint nagybecsü nekem ajándokul küldött „Croni=
con hungarorum posoniense" cz. munkájáért legforróbb köszönetemet. —
Kondhatom: a Tekintetes Úr irántami leereszkedő szivessége reám nézve az, mi a
virágnak, értem a hervadásnak indultat — a frisitő harmatcsepp. Biztató szavai új
életet öntöttek belém, s a gondolat, hogy a Tekintetes Úr becses pártfogására méltat
szebb jövővel kecsegtet. — Eszembe jutván mind ez, fáj, hogy azt kell mondanom,
miszerint a bizonyos ezikk megirására vonatkozó kérését — legalább e szempillan=
tásban nem teljesíthetem. A pár nap mulva kezdődő nyilvános vizsgálatokrai
készületek, leginkább azonban; egy kis iskolai könyv szerkesztése, mellynek leg:
felyebb két hét mulva késznek kell lennie — egész idömet s figyelmemet
olly mértékben veszik igénybe, hogy mindent félre tenni kénytelen vagyok;
más részről megint meg kell jegyeznem, hogy a bizonyos ezikk irására
megkivántató adatokhoz nem juthattam. Megfontolva mind ezt, tán sza=
bad remélnem, hogy a Tekintetes Úr látszolagos hanyagságomat mentem
kegyes leend.

Az érintett iskolai könyvet illetőleg bátorkodom megjegyezni, miszerint az körülbelől 5 ívnyi lesz. Az első és második ív készen van, a harmadik, ma vagy holnap fog nyomatni. A munkácska tartalmát, az előszón kívül, Kisfaludy Károly rövid életrajzi vázlata, annak: Szeget szeggel ex. vígjátéka; néhány mesék és allegóriából álló toldalék, s végre, mint exekhez tartozandó kis magyar-német szótár — teendik. — Az életrajzi vázlata, a Tekintetes úr „gyenesbüki Nagy Imre" Pösin ex. munkájából, s Kisfaludy K. összes munkái II kötetjéből van kölcsönözve, mit az előszóban említettem. — A vígjátékot, nem külömben a toldalékot nyelvtani jegyzetekkel ellátta[illegible]

Végre, ha rossz neven nem veszi a Tekintetes úr — kéréssel bátorkodom alkalmatlankodni, mellynek teljesítése, még pedig kívánatos gyorsasága, (bocsánatot e látszólagos szemtelenségemért, de a szükség hajt erre) reám nézve a legfontosabb. Kisfaludy K. munkáinak VI. köt. 365 lapján szó lévén összes munkái Kiadásáról azt állí: „munkái 1831-ben tíz kötetben láttak világot, másodszor harmadszor 1840. egy, s negyedszer ejelen hat kötetben" negyedik kiadás ugyan abban az évben jelent meg. — A kiadandó iskolai könyvben előforduló életrajzi vázlat végén, azt mondom, hogy a 4dik kiadás 1844-ben jelent meg, s mintegy e hibát, melyet csak akkor vettem észre, a midőn az életrajz nyomva volt, az előszóban igazítani szeretném, még egyszer kérem fel a Tekintetes urat, ne sajnálja, ha tehet, nyomtatványt vétele után, tudósítani, vajjon hol van a hiba. — A nyomtatványnak 9 nap multa késznek kell lennie.

Én e hónap utósó napjaiban elhagyom N. Szebent, felutazandó Pestre és Bécsbe, utósó városba csak azért, hogy ott lakó néném látogassam meg. — Aj-Aradon egy hetet töltendek, minthogy ott is néném vagyon. Ha tán valami bizománya volna, bízzon az utóbbi városra nézve — nálam jobban velem parancsolni. — A Tekintetes úr iránti szíves indulatát megkösönve

tisztelettel vagyok

a Tekintetes úrnak

alázatos szolgája

Nagy-Szeben jul. 13-d. 1852.

Glatz Gyula

Különösen Tisztelt Tanár Úr!

Valahára megjelent munkáiskámból (: Szeget szeggel. Vigj. 1 felv. Irta Kisfaludy Károly stb:) 3 példányt bátorkodtam a tegnapi postával megküldeni, miknek egyikével a Tekintetes Úrnak, a két utóbbival pedig az egyetemi, s academiai könyvtáraknak akartam sziveskedni. — Minthogy reám nézve, korántsem hiúságból mondom azt — nagyon kivánatos volna, hogy nevezett csekély dolgozat tekintélyes ajánlás által is mertessék az illetőkkel, azon kéréssel folyamodom a Tek. Úrhoz sziveskednék, ha ideje megengedi, s ha lehetne minél előbb a Pesti Naplóba iktatandó, (annak Fővárosi ujdonsága cz. czikkébe) rövid birálatát a könyvnek megirni, miáltal nagyon lekötelezne a Tekintetes Úr. A tudva levő iskolai

könyvnek ára: 24 kr. c. p. A kiadó több példányt küld fel
holnap Edelmann könyvárusnak. Nagyon indiffe
ember levén a kiadó, mindkettőnk érdekében kény
len vagyok kipótolni a könyv terjesztésére nézve
mit ő mulaszt. — Mellesleg említem, hogy nevezett
könyvet a nagyszebeni evang. gymnasium felsőbb
osztályaiban behoztam. A még taval megjelent,
s Samarjay Károly: „Gyermekbarát" nevü munkájából
kölcsönzött: Matyás kir. apródja cz. könyvből
szinte bátorkodtam egy példányt a Tek. Úrnak, d
ismervén annak csekélységét korántsem ismertetés
hanem csak curiositás végett megküldeni. A
szebb nyomatu példányokból csak ez utolsó lev
bocsánatot kérek, ha egészen tiszta példányt n
küldök. — Az eladásra szánt példányok fájdal

rosz kiállításuak, hogy pirulás nélkül nem küldhetnék
belőlök vagy egyet is Pestre. — Annyival is inkább
örvendek, ujabb munkáiskám csinos kiállításán.

Tanítványim száma (lajstromát ha tetszik jövő
alkalommal közölhetem:) nagyon csökkent. — Jól tud=
ván, hogy nem én vagyok annak az oka, hanem a ma-
gyar nyelv iránti ellenszenv, nyugodt lelkiismérettel
folytatom tanításomat, sőt örvendek, hogy kevesebb
tanítványom van, mert inkább tanulyon egy kettő
minél többet, mint a sok tanítvány semmit.
A Tek. Úr által kiadott magy. chrestomathia, s
magy. irodalmi történet 2. kiadása ügye, ha jól hal-
lottam kedvezőleg dőlt el. Ha ez igaz, szivemből ör=
vendenék. —

Trausch tanácsnok úrnak meghoztam a Tek. Úr

tiszteletét. Ő pár nappal ez előtt látogatott meg, melly alk-
lommal a Tek. Úr által kiadott irodalm. történetes kö-
nöztem, melly könyvet eddig nem ismert.
Kissé nehezemre esik, hogy itt kell tengődöm, s csa-
azon gondolat, hogy tán nem leszek örökkö n. szebe-
lakos vigasztal; Ha isten s a Tek. Úr el nem hag-
nak, úgy hiszem, még kivánságom teljesül. Elutá-
zásom utósó napjaiban Tek. Kubinyi úrtól bursú-
tam el, mely alkalommal becses ajánlását e lité.
Vegye ezért, valamint szives fogadásáért legforró-
köszönetemet,

Tisztelettel vagyok

a Tekintetes Úrnak

alázatos szolgá

Nagy-Szeben nov. 19-d. 1852.

Glatz Gyula

Különösen Tisztelt Tanár Úr!

S. e. augustus közepe táján Erdélyből jöve Pesten keresztül utaztam, idő rövidsége s beteges állapotom
miatt azonban fájdalom le kelle mondanom azon szereniséről a Tisztelt Tanár Úrnál tisz-
telkedni, mit, megemlékezvén irántam mindenkor tanusított jó indulatjáról – elégge saj-
náltam. Ez alkalommal egyszersmind szándokom vala, egy reám nézve fontos ügyben,
a Tekintetes Úr becses tanácsát kikérni, azon vélemenyben levén, hogy őszinte kéré-
semet nem veendi rosz neven. – Ebből kiindulva tehát most Bécsből – hol még több
ideig maradandok – levél utján bátorkodom a Tekintetes Úrhoz folyamodni. –
A dolog – ne hogy hosszas legyek – egy kiadandó kis magyar olvasó könyvnek
kiadatását illeti. Tartalma: Bajzának „Chathamje" s Kisfaludi Karoly: „Mátyás de-
ák" cz. vígjátéka, azon módra dolgozva mint a másfél évvel ez előtt általam kiadott
Szeget szeggel cz. könyvecske, tehát a 2 szerző életrajzi vázlatain kivül, jegyzetekkel
s szótárral ellátva, csak azon különbséggel, hogy a kiadandó munkácskában, a nyelvtani
jegyzetek, irodalomtörténetiek- s nyelvhasonlításiakkal vannak szaporítva, s a különszótár
több pontossággal dolgoztatott mint a megjelent munkác. Némi tájékozás kedvéért tán lesz

egészen fölösleges megemlíteni, miszerint a nyelotani jegyzetek: Fogarasi J. Magyar nyelv szellem
az irodalomtörténetiek, a Tekintetes Úrnak nagy becsü irodalomtörténeté-ből a nyelvhasonlá
ak végre, részint Fábian: A szóelemzés es szóértelmezés alapjai – részint Selig Cassel: m
gyarische Alterthümer" cz. munkájából kölcsönöztettek. – A szükséges anyag gyüj
tését csak tegnap fejezvén be, ma a jegyzetek kidolgozásához fogtam, mely munka
azonban általam készült betürendi anyaglajstrom miatt, legfelyebb egy hét mulva, de tán c
be lesz fejezve. –

Elmondván mind ezeket azon kéréssel bátorkodom folyamodni a Tekintetes Úrhoz
méltóztatnék ~~nehem~~, ha lehetne mielőbb e munkáiska mi módoni kiadására vonatkozó beises tan
csát velem közleni. Megvallom, hogy soha se mertem volna a Tekintetes Úrnak ily kéréssel
alkalmatlan lenni – jól tudván miszerint bokros tudományos foglalkozásai egész
jét igénylik – ha vrántami kegyes engedékenységéről nem volnék meggyőződve. –
De szolgáljon mentségemül egyszersmind az effélékbeni járatlanságom is. Igaz ugy

gy még taval megtettem az én előttem ismeretes lépéseket czélom elérésére, személyesen szólítván fel
Pest városának valamennyi könyvárusait, de mint ismeretlen ember czélomat nem ér-
tem el. – Az idén Pesten keresztül utazásomkor Steckenasttal beszéltem szóban levő
ügyben, de ő csak azon föltétel mellett igérte meg, hogy munkáiskám kiadását vállal-
ja magára, ha közoktatási ministeriumtól kieszközlöm, hogy annak iskolákbani
behozatala megengedtetik. – Ezen lépést azonban ha csak lehetne – több oknál fogva
a többek közt „Chatham" cz. munka szabadabb tartalmánál fogva, miért is kevés reményem
van, hogy a ministerium ezt megengedné – ki szeretném kerülni. Ismerve a Tekintete-
tes úr tekintélyes befolyását, ez ügybeni beises pártfogását – ha nem sértem meg ez
által kérem. Meglehet, hogy a Magyar Tudós Társaság a magy. nyelv terjesztésének
hü pártolója a Tisztelt Tanár úr közbenjárásar következtében hajlandó a mintegy
8-9 nyomtatott ivnyi munkáiska kiadására. Fölösleges mondanom, hogy a Tekintetes
Úrnak indítványom közlésével nagyon is lekötelezne, valamint sikerülése annyit a véve
is örvendeztetőt mivel akkor öt hó napos folytonos foglalkozásom nem volna hasztalan.
Bocsánatot kérve alkalmatlanságomért

mély tisztelettel vagyok

a Tisztelt Tanár Úrnak

alázatos szolgája

Glatz Gyula

Bécs, octob 8-án 1854.

No 37.

Lakásom: Alservorstadt, Lammgasse, 1st St. bei d Hauseigenthümerin

B. Olaszi Mapis 24a 1862.

201

202

Mélyen tisztelt Tekintetes

Toldi Ferencz urnak!

Igen érzékeny szivvel köszönöm meg be
sülhetetlen szivességet, mellyet Tekintetes
Ur a régen ohajtott s keresett nyomtatvány
átengedése által éreztette velem. E jóte-
kony irantami kegyességet s figyelmét soha
nem fogom feledni s szerencsémek érzendem
magamat, ha valaha alkalmam leend
személyesen leghátáb köszönetemet jelen-
teni. Bocsánatot kérem, hogy vissza élten
becses engedelyével, s annyira elkéstem a
könyvecske vissza küldetéssel; sulyos be-
gségem, volt az oka. Csak az utolsó napok
an, volterm képes ezen becses regisséget, egé
igyelemmel átolvasni s kihasznatni. Ezen-
lkalommal bátor vagyok Dlugosunk uj
iadasának jelentéset közleni. Méltoztássék,
tudományos történetet kedvelö közönséget.
zen érdekes, s magyarországra nézve fontos
állalatra figyelmeztetni.

A legszivesebb hátával s legmélyek
tisztelettel

Tekintetes Urnak alázatos szolgája
Gráven Lajos

203

Euer Wohlgeboren!
Hochgeehrtester Herr Doctor!

Höflichsten Dank für Ihre gütige Gesinnung! Äußerst willkommen war mir Ihr eigener Artikel als der eines Mannes, dem das Vater-land und die Gelehrsamkeit so viel verdanken. Euer Wohlgeboren musterhaftes Handbuch (möchte doch jede Nation ein solches besitzen!) ist bey der Encyklopädie schon benützt worden, welcher Umstand in der, dem letzten Bande beygegebenen Vor- und Nachrede mit der größten Anerkennung erwähnt worden wird. Nun aber bin ich, Ihrer geneigten Erlaubniß gemäß so frey, um wohlwollende Mittheilung der Artikel Ihres Herrn Präsidenten und des Grafen Stephan Szechenyi zu bitten, zweyer Sterne, die weitaus leuchten und zu den herrlichsten Phänomenen des edlen Ungarns gehören. Mit aller Bereitwilligkeit will ich das Honorar auf der Stelle einsenden.

Auf Euer Wohlgeboren freundliche Erfüllung rechnend, benütze ich diese Gelegenheit, zu bitten, den Ausdruck der vollsten Hochachtung zu genehmigen, womit ich die Ehre habe, zu seyn

Euer Wohlgeboren

Wien 16 Dec. 835.

ganz ergebenster Diener

Franz Graffer

Euer Hochwohlgeboren!
Hochgeehrtester Herr!

Mit Bezug auf meine ergebenste Erwiederung vom 15 Dec. [illegible] ich so frey, um gütigst baldige Zumittlung der nachstehend [illegible] Artikel: Graf Steph. Szechenyi u. Graf Jos. Teleky [illegible] bitten. Mit Ersterem prasselt es um so mehr, als an dem [illegible] bereits gedruckt wird (Von Euer Hochwohlgeb. Artikel [illegible] ich Extra-Abzüge machen). Sollte daher irgend ein Hinderniß [illegible] seyn, so wollen dieselben die Güte haben, es mir [illegible] zu melden, damit ich mich noch bey Zeiten anderwärts [illegible], wobey ich natürlich kein so entsprechendes Resultat [illegible] würde. Als gefälligst zu bestimmende Honorar folgt auf der Stelle.

Freundlicher Gewährung entgegen sehend, habe ich die Ehre, mit [illegible] Hochachtung zu seyn

Euer Hochwohlgeb.

Wien 20 Febr. 836. ... ganz ergebenster Diener ...

Franz Graffer

Seiner Wohlgeboren
Herrn
Franz v. Schedel
Doctor
der Medizin, Secretär der [illegible]
[illegible] Akademie der Wissenschaften
Durch Güte des Herrn
v. Eggenberger.
Pesth

Euer Hochwohlgeboren!
Hochgeehrtester Herr Doctor!

Sie sollen leben! Höflichsten und herzlichsten Dank für die beyden Meisterstücke! Ich bin Euer Hochwohlgeboren vielfach verpflichtet, und zum Dank verbunden für die gütigst zugesagten Artikel: Ungarische Sprache und Ungarische Theater (Buchdruckerey, Buchhandel und Kunst müssen in Folge des Planes allerdings unterbleiben). Insonderheit freue ich mich auf die Verbesserungen in das Supplement, welches übrigens allerehrsten der Censur übergeben werden muß.

Auf die Angriffe in einem ehrenungarischen Blatte, deren Euer Hochwohlgeboren erwähnen, will ich lieber schweigen, beruhigt durch das genugthuende schmeichelhafte Urtheil, das ein Mann von so edler Competenz von Sie, Hochverehrter Herr, dem Buche ungedrehen läßt. Die unsäglichen Schwierigkeiten und Mühen solch einer bahnbrechenden Arbeit, einer ursprünglichen Herstellung, verdienen auch Berücksichtigung, und haben sie bey einsichtigen billigen Beurtheilern auch reichlich gefunden.

Mit der innigsten, dankvollsten Anerkennung so freundlicher Gesinnungen, habe ich die Ehre Hochachtungsvoll zu sagen

Euer Hochwohlgeboren

Wien 1 May 836

ganz ergebenster Diener

Franz Graffen

Wien

Seine Hochwohlgeboren
Herrn Franz v. Schedel
Doctor der Medizin,
Secretär der ungar. gelehrten Gesellschaft, Mitglied mehrerer Gelehrten-Gesellschaften etc.

Gemeinschaftlich

Pesth

21

Euer Wohlgeboren
Hochgeehrtester Doctor!!

Hierdurch habe ich die Ehre, Ihnen zu melden:
der Nachtrag zu Ihrem Artikel kam zu spät; je-
ner war schon gedruckt. Er folgt im Supplement,
welches im 6 Band enthalten.
Der meister- und ausserhalb gehaltene Artikel
Széchényi (Steph.) muss leider auch für dieses
Supplement verbleiben, da er bis heute noch nicht
von der Censur zurück während der Druck des
Buches schon im 2. Inzwischen ist das Betreffende
im genealogischen Artikel Széchényi citirt.
Das Ganze ist Mitte Nov. ausgedruckt.
Sehen Euer Wohlgeboren gütig fort, dem Werke
Ihr freundliches Wohlwollen angedeihen zu lassen,
und genehmigen den Ausdruck höchster Achtung
und reinster Würdigung, womit ich die Ehre habe,
zu seyn

Ihro

Wien 18 Mai
836.

ganz ergebenster Diener
Franz Graeffer

Herrn Hofrath Ritter
Herrn Franz v. Schedel
Doctor der Medizin
Secretär der Ungar. Akademie der
Wissenschaften, Mitglied mehrerer
gelehrten Vereinigung
Pesth

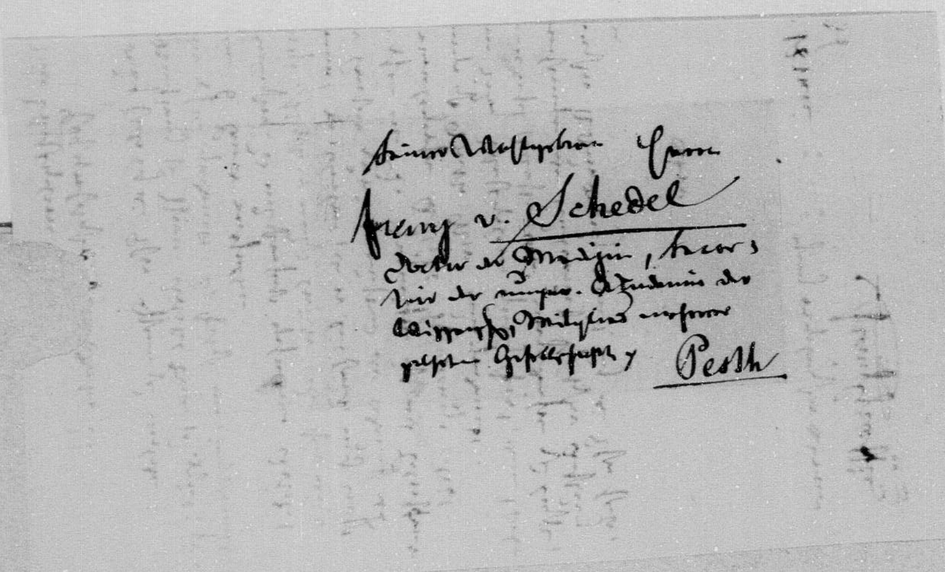

Seiner Wohlgeboren Herrn

Franz v. Schedel

Doctor der Medizin, Secretair der ungar. Akademie der Wissenschaften, Mitglied mehrerer gelehrten Gesellschaften

Pesth

Vittem aug. 9. 1847.

208

Tekintetes ur!

Itt küldöm a kissé elkésett ~~[illegible]~~ harmadik) részt szépészetemből, mely megy a 85dik laptol a 148-dikig. Hogy bő, német munkát adni nem akartam, azt az edigiből is láthatta kegyed; határozottan s röviden, rendszeresen megalapitani, volt célom. Irtani eltéréseimet nézzék el nekem: kinekkinek külön lelkismerete van, különösen irói. Kötelezzen le engem, tekintetes ur, s tudósitson engem, történt-e már edig (valami) és mi — a legyednél hagyott első és második részszel. Jövő héten, 25dikén elmegyek innen Gömörbe néhány hétre; ha adig ideje nem volna engem ezen gyermekemről értesiteni, tessék a levelet Rozsnyóra irni, hol a jövő holnapot tölkinden. Egy szerető atya aggalmával várom gyermekem sorsát.

Bocsássa meg kegyed, hogy igy — midőn épen a legnagyobb sietségben irok — nem átalok bohóságot keverni sorai[illegible]ba s tartsa vagy inkább fogadja szives jóvoltába kegyednek, tekintetes ur,

Arvas, jun. 16. 1847.

öszinte tisztelőjét
Gregus Ákost

Egyes, a kéziratba könyen becsuszhatott hibákat elég időm lesz javitás alkalmával kiirtani.

Szarvas, tizedhó 24. 1847.

Tekintetes ur,

Iskolai ügyek, szemfájás, különösen pedig alkalomhi-
ny gátoltók a hamarabbküldést. Azon könyvet, melyet ke-
yed Vajdának Költsönzött voll, nem küldöm, mert ez már
esten van, Bloch Károlynál, kinek az itt bátyja-által ada-
tt át, hogy kegyedhez elvigye. — Az eladás végett lehozott
önyvek közül ipen azok nem kelnek, melyeknek kelendő-
ége felül leginkább voltam meggyőződve, t. i. Tacit, Agri-
olája s a hellen könyvtár. Sophokles azonban gondolom,
obb sorsra jutand.

A szepészetet illetőleg, ezt átnézetem s kijavit-
attam; azonban nagyon szeretném, ha a végátnézet ismét
ekem jutna, mert a javitnokok szemét sok részlet ki-
erüli, mik a szerzőre nézve fontosak lehetnek. Ez leg-
ölebb 10—15 napi késletet fog okozni; a mi nem sok.
— A kézirathoz tettem a cimlapot is, mely igy kegyed
karatjával is megegyezik. Az e részben kivánatom, hogy
könyv ára a cimlapra kinyomassék; jó volna ezen angol
okást Magyarországban is divatossá tenni. Önök ugyan, kik
esten laknak, nem érzik anyira ezen szükséget, mert
pesti könyvárusok nem csalnak; de a vidéki könyv-
árusok mindnyájan az által utáltatják meg a közön-
séggel az olvasást, hogy a könyvek rendes árát kétsze-
ezik, háromszorozzák — a mit nem tehetnek, ha az
a rendes cimlapon kitétetik. — A cimmel együtt
küldöm az átnézetet is, mely a munka végéhez fog csa-
toltatni. — A jövő iskolai félévben, mely másodhó elsején
szokott kezdődni, melyben a szépészet előadása következik,

Tekintetes Toldy Ferenc uznak, a kisfaludytársaság igazgatójának
köbb tudó, társaság tagjának tat. megkülönbüztetett tiszteletteel

Pesten.

Dr. Schadel Vin
tudó Zafnyi
Sennekon

egy csomó kézirattal, szivességből

már ezen szépészetet fogom kézikönyvül használni, ha ez id[illegible]
elkészül.

Fogadja Kegyed szivesen Villanyháimat, melyeket ez n[illegible]
küldök; valamint ezen néhány külföldi népdalt is, melyeket
kis kézirati gyűjteményemből kiirattam a végre, hogy [illegible]
ványképen közöltessenek. Legcélszerűbben tösténnék ez a
faludytársaság Évlapjaiban; idei beiktatásukra nézve [illegible]
memmel Kegyedhez folyamodom. Az egész gyűjtemény sok[illegible]
nagyobb, hogysem egészben helyet foglalhatna az Évlapokb[illegible]
és mindamellett sokkal kisebb, hogysem máris mint ö[illegible]
munka álitathatnék ki.

További szives indulatát kikéve, maradok Kegy[illegible]
nek,

Tekintetes ur

Való tisztelője
Greguss Ákos

Egy Csomó kézirattal, szivességbül

Egy csomó kézirattal, szivességből

210

Tekintetes ur,

Igen kedvező alkalom — Réthy ur — adódván elő, használom azt, hogy kegyednek e pár sorral alkalmatlankodjam. Az első félév vége felé siet s a második közelg; képzelheti kegyed, hogy nagyon édekemben fekszik a szépészet megjelente. Bloch, ki a mult év végelőjében Pesten volt, azon hirrel tét haza, hogy az már sajtó alatt van; — ne tehéltessék kegyed engem ezuttal értesiteni az ügy mibenlétéről. — A Cid birálatát nagy örömmel olvastam, mert a bene foglalt megrovásokat legnagyobb részben igazaknak kell ismernem. —

A Szépirodalmi Szemlének, mely kétség kivül a legjobb magyar folyóirat volt, egy példányát (az egész évről) magam számára kikérve s kegyednek boldog uj évet kivánva, ajánlom magamat további szives indulatjába.

Szarvason, előhó 5. 1848.

Szarvason, harmadhó 23. 1848.

211.

Tekintete, ur,

Nem fogja kegyed rosz néven venni ismétl sürgetésemet a Szépészet ügyében: másfél hava már, hogy ebeli leckéimet megkezdtem s tanítványaim várva várják a már edjelé is alig mellőzhetett kézikönyvet. — Valljon törlött-e belőle valamit a censura? ha törlött, nem lehet-e most utána pótolni? Ez, nézetem szerint, nem nagy bajba kerülne; de ugy hiszem, nem is leend szükség.

A mi illeti politikai mozgalmainkat, — ezekben vetélkedhetik Szarvas Pesttel, — csakhogy itt még csalják a népet nehányan, kit polcon szeretnének maradni.

Nem tudok most bizonyos, legközelebbi alkalmat, melylyel a Szépészeti példányok átküldethetnének; ennek hiányában méltoztassék azokat Edelmann (Heckenast) könyvárushoz juttatni, ki által mielébb kézhez kaphatom. Kötelezzen le engem kegyed szives válaszával.

Igaz tisztelője
Gregusz Áttor

Tekintetes Toldy Ferenc uznak
mint a Kisfaludytársaság édemhatt igazgatójának
megkötöntöztetett tisztelettel

Pesten
(Bazuka, Mamaya ház)

egy csomó kézirattal, szivességből

Szarvason, ötödhó 20. 1848.

212

Tisztelt polgártárs!

...t küldöm az Agricolából felmaradt 8 példányt; roszattal ...tam erel, mint a szépt. remekirókkal s Toldival, csak ...ttöt birván eladni. Ezen kettőért a pénzt is küldöm.

Épen ma végződik iskolai évünk; szegény szépészete... nélkülöznünk kellett. Valljon mikor fog ez megjelenni? megjelenik-e ugy, mint írtam, megagyrbálatlanul?

Ne vegye ön rosz néven, hogy oly gyakran sürgetem. ...gy példányt majd küldök Eötvösnek, ajánlatképen; gondolom, ...gy ez által helyet fogok nyerhetni a pesti egyetemnél, ...l ugyancsak szivesebben szeretnék lenni, mint itt. Tudom, ...gy ön tisztán évez irántam s enélfogva módokat s eszközöket tanácsolhat nekem, melyek utamat egyengessék. Bizodalmasan felkérem tehát önt, méltoztassék engem ...n ügyben segitani; tudom, hogy ön tudja, hogy ez által nem ...k nekem, de a közügynek is javát mozdítja elő.

Való tisztelője
Gregus Ákos.

Toldy Ferenc tisztelt polgártársamnak, mint a kisfaludytársaság érdemtelyes igazgatójának
Pesten
(Borzutca, Nemmayerház, II^d em.)
Szivességből

egy csomó kéziratkal, szivességből

213

Tekintetes ur!

Nem azért, mintha kegyed szivében legkevésbbé kétkedhettem volna, de mert lelkismeretben járó dolognak tartottam kegyedet köz hasznu foglalkozásaitul elvonni és személyes ügyemben háborgatni; soká kelle küzdenem, hogy magamat elhatározzam azon lépésre, melyet ezennel megteszek. Alkalmatlankodásomat, terhelő kérésemet csak szerencsétlen állapotommal mentegethetem. Egy esztendeje már, hogy Gál Eduard volt császári főbiztos által tanári hivatalomtul elmozdítattam, s ezóta sem alkalmaztatásra, sem másféle keresetmódra, de még csak némi kilátásra sem tehettem szert. Evangelicus oktató létemre, a nagyon szerény fizetésbül meg nem gazdálkodhattam semmit, eladott butorom árát pedig régen felemésztvén, most már egyebem nincs mint inségem és feleségem. Ha ez utóbbi nem volna, az első miatt

Egy Csomó kéziratta l, fizivegyéd bül

nem igen aggódnám, mert utoljára is mint nevelő eltenghetnék
igy azonban biztosabb és szabadabb állást kényte
nítetem keresni. És mintán kegyed engem némileg
már ismer, reménylem, hogy nem fogja rosz néve
venni, ha régóta nyomó szükségemtől kényszeritve
teljes bizalommal kegyedhez folyamodom, anynyiva
inkább, mert irántami szives jóakaratjárul már
eddig is több izben meggyőződtem.

A magyar tudós társaságnál volna ta
valami kisebb, erőmnek megfelelő hivatal, meg
— mintán irodalmi főintézeteinkben kegyed
szi a kormányt — kegyes közbenjárásával meg
nyerhetnék. Hasznosnak hittem e részben Szo
tagh Gusztáv urnak is kikérni pártfogását
ha kegyed is hasznosnak hiszi ezt, méltoztas
neki az ide zárt levelet kezéhez szolgáltatn
— ha nem, félrevetni.

zon reményben, hogy kegyed mint emberbarát fogadandja kérel-
memet, bátorkodom végül szives válaszát kikérni
az iránt, lehessen-e valamire számolnom vagy
nem, — s ezzel magamat a Tekintetes urnak
tapasztalt kegyébe ajánlom.

Gyu[illegible]n, oct. 19. 1850.

Greguss Ákos.

2/74

Pártfogóm!

April 16 dikán kelt és a legszeretőbb gondoskodást tanusító sorai ma jöttek kezembe! — Örömem a bennök tapasztalt s részemről bizonyára nem érdemlett szivesség és buzgalom felett, megvallom, nem az által zavartatott, hogy most már a Wargha István ur melletti állomástól alkalmasint elestem, de azon tudat által, hogy kegyed és Szontagh Gusztáv ur miattam annyit fáradoztak, oly sok időt áldoztak. Nem hizelgésbül, de tiszta meggyőződésbül mondom, hogy ugy tekintem magamat, mint ki, alkalmatlankodó kérésemmel, kegyedet önzetlenül a köz ügynek szentelt s ettől méltán is igényelt ideje nagy részétül megfosztottam. De mily jótékonyan ellensulyozza kegyed e fájdalmamat nemes részvétével!

Hogy becses levele oly késön érkezett kezemhez, annak tulajdonitom, hogy, a tavasz elején a puszta-fegyver-

716 Tekintetes
Toldy Ferenc urnak,
a Kisfaludy-társaság igazgatójának, a M. T. Társaság titoknokának, megkülöböztetett tisztelettel

Pesten.
Borz utca, Neumayer-ház, 222 sz.

Gregorsákos

neki birtokosoktul s az ottani földbecslői kerület biztosátul a telekkönyv
szerkesztésével bizatván meg, Gyulát elhagyám, a nek
szóló leveleket pedig ismerőim nem küldték Fegyvernek
de Szarvasra, hol most — az ügyvezetői munkálatok
rövid időre megszünvén — egykét hetet szándékozom tölteni
Egyébiránt ügyvezetői állásom körülbelül még négy hónap
fog tartani, s így nem tudom, lehessen-e reményem ezutá
Wargha ur nevelő-intézetébe juthatni? —

Sorsom könnyitése tekintetéből azon gondolatr
is jöttem, hogy talán jó volna magamat az Ujabb S
meretek Tára kiadóságának a bölcsészeti cikkek
dolgázására ajánlanom; lehet-e itt valami kilátásom?

Jelenleg sok üres időmet atyám hátrahagyo
kéziratainak rendbeszedésére s kiválogatására fordito
kisebb, nem szorosan tudományos érdekü munkáit elo
zetés utján kiadni szándékozom, s ha csak tized re
azoknak, kik őt becsülték, gyámolitja vállalatoma

sikerben bizonyos vagyok. Atyám, kit a halál épen akkor ért, midőn egész
férfi erejével sikra lépendett, oly kincsteljes dolgozatokban
örökité szellemét, hogy nem csak gyermeki, de hazafini
kötélyennek is tartom, őt halottaiból felébreszteni. Eddig
elfoglaltságom gátolt a kivitelben; most ezen ok megszünt,
s csak azon körülmény okoz némi felakadást, hogy több
munkáját, melyek egykor a Felsőmagyarországi Minervá-
ban jelentek meg, nem találom a kéziratokban. Kegyed
már eltalálta, hogy ismét kérni akarok valamit. Igenis,
Tekintetes ur, a Minervát, ha tehető. Itt sehol sem
kaphattam. Réthy nyomdatulajdonos, levelem átadója,
megigérte azt elhozni. Ha szerencsés leszek azt kegyed
szivességéből megkaphatni, sértetlenül, biztos alkalom-
mal s a legrövidebb idő alatt küldendem vissza.

Réthy ur egy kis munkát is visz magával,
Ballagi Közmondásos gyüjteményének birálatát. Régen
elkészitve hever ez nálam; de minthogy magamat

Kegyedtől mellőztetve gondolám, nem mertem vele kijönni: most már Kegyed megbecsülhetlen jó indulata felbátorít, hogy sz[illegible] mára — ha nem ellenkezik a folyóirat szellemével — helyet kérjek a Muzeumban. Feltettem Erdélyi gyüj[illegible] ményét is vizsgálat alá venni, hanem ehez még edd[illegible] nem juthattam.

Bocsánat a hosszas levélért! — Legyen Keg[illegible] irántam ezentul is oly szerető és pártoló mint eddig, de mindenesetre kevésbbé feláldozó! Mert drága idejét tulzólag igénybe venni, rám nézve oly nyomasztó, mint valami rossz tett. Azt azonban kérve kérem Kegyedtől, hogy néha néha meglátogathassem Kegyedet leveleimmel mint ki meg nem szünöm lenni Kegyednek

Szarvason, sept. 10 dikén 1851.

legháláshbb és legvalóbb tisztelő[illegible]
Greguss Ákos.

~~225~~
215

Tekintetes ur!
baráti pártfogóm!

Hogy utolsó becses levelére csak sógorom szájával feleltem, részint időhiánynak (mert épen levele vételekor kellett a fegyverneki telekkönyv ügyében elutaznom), részint — igazán megvallom — elfogultságomnak tulajdonitandó, melynél fogva tisztába nem jöhettem magammal, az ajánlott nevelői állomás el nem fogadását miképen okadatoljam. De Kegyed méltányos, és felteendi rólam, hogy ezen el nem fogadás nem könnyelmüségből, hanem fontos okokbul történt, melyeknek két fője, hogy először Szarvast nem akarom elhagyni, mig atyám munkáinak kiadását nem létesitém, másodszor pedig függetlenebb létet reménylek érni, ha Pesten órákat adandok (mire nézve némi kilátásaim már vannak). Feleségem ez uttal a piperészetet fogja megtanulni.

Az 1825 diki Minervát s Erdélyi közmondásait tegnap vettem. Az utóbbiza már nem volt szükségem, mert épen egy héttel elébb érkezett meg az általam rendelt példány. A birálattal maholnap elkészülök, s azt, melléje csatolván Gyurits Antal Virgilje birálatát is, e hónapban, alkalmasint Réthy urral, felküldendem. Ugyanekkor menend vissza a Minerva is; az A jegyü cikkek nem atyámtól vannak. — Erdélyi könyve az uton megázott s anynyira megrongáltatott, hogy vissza nem küldhetem. Árát Réthy ur fogja letenni. Ezer bocsánatot e kellemetlenségért, melyről nem tehetek!

Az "irodalmi történet" ajándéka rám nézve igen váratlan és igen örvendeztető megtisztelés. A legnagyobb köszönettel veendem azt, valamint a Muzeum füzeteit is.

Kikérve magamnak Kegyed eddigi jó indulatát, maradok

a Tekintetes urnak

Szarvason, nov. 6. 1851.

háladatos tisztelője
Greguss Ágost.

Tekintetes

Toldy Ferenc urnak

Pesten.

A Kristóftéren, a Lueff kereskedésefelé
ház 3dik emeletén.

216

Tekintetes ur!

Pestről visszaérkező Réthy szomorité hírrel lepett meg: — hogy Kegyed szenvedő állapotban van. Bár soraim ne találnák már ilyenben!

Ezen sorokat mint kérelmet mellékelem az idecsatolt birálathoz, melynek felvételével s kiadásával Kegyed nekem a legnagyobb szivességet teendi. A munkát ugyanis, melyre vonatkozik, többen az itt hatalmaskodók közül komolyan tankönyvül akarnák felvétetni* az itteni iskolában. Az ifjuság érdekében tehát (mert a mi itt történik, ugyanazt máshol is megkisérthetik) bátorkodom iratomat ajánlani s ennek mihamarabbi közöltetéseért folyamodni, nehogy elkéssem vele! S azért is nagyon kérem a Tekintetes urat, hogy azon esetben, ha Réthy által küldött cikkemnek hely volna szánva, ugy azt e mostani foglalhassa el, és Gyurics Antal várjon.

Az Irodalom története három füzetét, ugyszintén a Muzeumokat nagy köszönettel vettem. Erdélyi közmondásait, szégyenkezem, hogy ajándékta kellett kapnom.

Legőszintébb kegyelettel

Szarvason, jan. 26. 1852.

Greguss Ágost

*t a tanároknak
lerőszakolni

Pesten.

A Kristóftéren, a Lueff kereskédésefélé ház 3dik emelétén.

Tekintetes ur!

Ekem végzetem talán, hogy minden lépten nyomon kegyedre szorulok. Most ismét, atyám életrajzával foglalkodva, kénytelen vagyok egy kérdés megfeleléséért esedezni, hogy t. i. nem emlékszik-e kegyed, hogy 1834 és 38 között volt-e szó atyámnak az akademiába felvétele iránt? Mert a nálam levő kéziratokbul ilyesmi látszik ki. — Ha nem, ne feleljen kegyed semmit: ez lesz a felelet. Csak azon esetre, ha emlékeznék kegyed valami bizonyosra, bátorkodom kérni rövid üzenetét.

Atyám munkái, mostani kilátásaim mellett, József napja körül fognak kiadatni.

Maradtam háladattal

a Tekintetes urnak

Szarvason, febr. 19. 1852.

buzgó tisztelője
Greguss Ágost.

Pesten.

A Kristófféren, a Lueff kereskédésefelé kátt 3dik emeletén.

218

Tekintetes Úr!

Férjem, Greguss Ágost sorsa ellévén döntve, kötelességemnek tartom erről Tettes Uraságodat értesiteni, hogy kiszabaditása ügyében a további fáradozásoktól megkiméljem Tettes Uraságodat. A N. Váradi haditörvényszék e hó 13dikán hirdetéki felette az itéletet, mely szerint eddigi fogságát beszámitva még négy hétig fogoly marad; sig legfeljebb jövő Január közepén már szabad leend. Akkor, mint irja, azonnal hozzáfog, több már választott tárgyak kidolgozásához, melylyek, ha Tettes Uraságod irodalmi válalataiban helyt nyerhetendnek, csak szerencséjének tartandja. –

Férjem iránti szives és jó indulatiért, addig is, mig ő maga tehetendi, fogadja Tettes Uraságod töllem a legőszintébb tisztelet és köszönet nyilvánitását, melynek hiv megőrzése sismétlése mellett maradtam Békés-Csabán December 28dikán 1852.

Tekintetes Uraságodnak

igaz tisztelője

Greguss Ágostné

Pesten.

A Kristóftéren, a Lueff kereskédésefelé
ház 3dik emeletén.

Tekintetes Úr!

Férjem, Greguss Ágost sorsa ellévén döntve, kötelességemnek tartom erről Tettes Uraságodat értesíteni, hogy kiszabadítása ügyében a további fáradozásoktól megkiméljem Tettes Uraságodat. A N. Váradi haditörvényszék ehó 13dikán hindetéki feleke az itéletet, mely szerint eddigi fogságát beszámítva még négy hétig fogoly marad; sig legfeljebb jövő Január közepén már szabad leénd. Akkor, mint írja, azonnal hozzáfog, több már választott tárgyak kidolgozásához, melylyek, ha Tettes Uraságod irodalmi válalataiban helyt nyerhetendnek, csak szerencséjének tartandja. –

Férjem iránti szíves és jó indulatiért, addig is, míg ő maga tehetendi, fogadja Tettes Uraságod töllem a legőszintébb tisztelet és köszönet nyilvánítását, melynek hiv megörzése sismétlése mellett maradtam Békés-Csabán December 28dikán 1852.

Tekintetes Uraságodnak

igaz tisztelője

Greguss Ágostné

NB.

Tekintetes Ur!

Alig köszönhetem meg egyik jótéteményét, azonnal más ujabbal lep meg és hoz örvendetes zavarba. Folyó hó 8dikán kelt, Pestre hivó sorai velem egy időben érkeztek ide, s azon perczben kész valék indulni, hahogy a végzetes nervus rerum gerendarum hiánya le nem tartóztat. Azolta tettem lépéseket, hogy magamat az elkerülhetlenül szükségesekkel ellássam, s kaptam is igéretet egy kis kölcsönre: de míg ezt meg nem nyerem — a mibe fájdalom kétháron hét is könnyen beletelhatik — addig ide vagyok fagyasztva, és nem mozdulhatok, bár mennyire vágyódom is mielőbb ott lehetni, hol Kegyed rólam oly nemeslelkűen gondoskodott. Ezen vágyam alapja pedig sokkal kevésbbé a kenyérkereset szüksége, mint azon gondolat hogy Kegyednek avval is (mintán egyébbel nem tehetem) hálámat tanusithatom, ha jótékony ajánlatait elfogadom. Csak az órákra vállalkozom félelemmel, mert tartok, hogy könnyü megzavarodhatásom, szegletes viseletem koránsem felelendnek meg a várakozásnak, melyet Kegyed felőlem után gerjesztett. Tollamban — mindamellett hogy mindeddig még nem dolgoztam sem pénzért sem kitűzött tárgyakban — sokkal inkább merek bízni; de annál szomoritóbb hatással is volt reám Kegyednek habár gyöngédségből is eredő nyilatkozata, melyben engem a legbecsteljesebb magyar folyóirattól visszautasít, s melyet hogy ne valósítson, kérve kéri

B. Csabán, jan. 19. 1853.

hálás, buzgó tisztelője
Greguss Ágost

Vet. jo. 26

Tekintetes ur!

Midőn február 6dikán kelt becses sorai kezemhez jöttek, már hálistennek el valék látva pénzzel, de a négy hét oltu sürgetett utlevelet — hivatali aggaszkodás miatt — csak tegnap sikerült megkapnom. Most már csak a szinte járhatlan utak görditenek elém akadályokat. Ezek azonban koránsem oly nagyok, mint az elébbiek, s nemélnem lehet, hogy nehány nap alatt indulandok.

Kész munkát ugyan keveset viszek magammal, mert itt minden segédeszköz, s következőleg kedv nélkül is, kelle töltenem a napokat; fél kész van elég. Nagyobbakra nézve, régen tervezem egy egyetemes iralomtörténet kidolgozását, milyennel még tudtomra magyarban nem birunk; ezt kézi könyvül kivánnám elkészíteni, s kegyed pártfogása alatt szerencsés leszek rá kiadót találni — ha kedvez a sors. Hanem e részben ugy, mint egyebekben, kegyed szives eligazitása szerint fogok tenni.

Kegyed ezentul sem vonandja meg tőlem vigasztaló és segítő jóakaratát, s én mindig leszek,

Tekintetes ur,

örökös adósa
Greguss Ágost

Blsabán mart. 6. 1853.

Tekintetes
Toldy Ferenc urnak
Recommend.
Pesten
Aldunador, 32.

ORÓSH 1 21

PESTH 23 1

Tekintetes ur!

A dolog megalvása után, két, sőt három ok győzött egynek ellenében, s valóban nem csekély fájdalommal — mert hálátlanság szinét viseli magán, ha oly embtek nagylelkű ajánlatát mellőzzük el, kiknek hálásan vagynuk lekötelezve — kell értesitenem kegyedet, hogy reá nem állhatok. A kényszerítő okok legnagyobbja, csodálom, hogy csak ma reggel derült fel elmémben; ezt azonban csak akkor nyilvánitandom kegyed előtt, midőn az egész ügy be lesz fejezve. Legyen szabad kegyedet annyira mentnek hinnem emberi gyarlóságoktól, hogy nem érdemlett jóvolta irányában mutatott másodszori vonakodásom nem csökkenti azon szives indulatot, melyet kegyed részéről évek óta tapasztalni szerencsés vagyok.

Pesten, sept. 21. 1853.

Greguss Ágost.

Tekintetes
Toldy Ferenc urnak
Pesten.
Aldunasor, 32.

Tekintetes ur!

Az idecsatolt lapra jegyzettek a „Készülő munkák"hoz volnának csatolhatók, így legalább az utolsó oldal félig be leszen töltve.

Igen megsokasodott dolgomnál fogva nem vehetek magamnak időt, hogy a javitékivet még tegnap készitsem el és személyesen vigyem át. Ma akartam kegyednél tisztelelemet tenni s a Dugonicsra vonatkozó könyveket (nem tudom, van-e életrajza?) és Dugonics főbb munkáit elkérni, – mit most levél utján teszek, azon mentséggel együtt, hogy most semmi esztre sem bátorkodtam volna e kérelemmel kegyednek is annyira szoros idejét még csökkenteni, ha a dolog – a Dugonicsról szóló cikknek csütörtökig készen kell lenni – nem volna oly sürgetős. Török ur azt mondja, hogy Dugonics egy magyar mathematikát is irt; én azt nem láttam.

Bocsánatot kéve alkalmatlankodásaért, kérését megujitja

Pesten, jun. 25. 1854.

Gregusz Ágost.

Tekintetes
Toldy Ferenc urnak

Helyben

Tekintetes ur!

A „magyar verssanok" ismét szíves átengedéseért folyamodván, ehhez még „Routó Pál"t s a „Peleskei notáriust" kérem néhány napra, mivel most Gvadányival foglalatoskodom. Ez következik a „Garnok"ban.

A katholikus nevelő felőli ujdonság kijött már mind a P. Napló, mind a V. Ujságban.

Bocsánatot folytonos kérelmeskedéseiért

Pesten, Sept. 10. 1854.

Greguss ágostnak.

Tekintetes
Toldy Ferenc urnak

helyben

helyben

Tekintetes ur!

Épen most vesszem Török ur levelét, melynek folytán személyesen kellene Kegyednél tisztelettemet tenni; de az ügybajok az irodába lánczolnak, s ezét iráshoz folyamodom.

Török urnak szavai ezek:

„Toldy azt igéte, hogy aug. 1-jéc csarnokot ír; valljon ír-e? Nem lenne ön szíves öt meglátogatni e végett, de azét is, hogy augustusi közleményeire nézve szándokát megállapitsa."

Méltoztassék Kegyed erre nézve engem tudósitani, vagy hol-napra időt és helyet kitüzni, hol és mikor személyesen találhozhatnánk.

A Muzeum iránt is bátorkodom kérést tenni.

Ezenkivül azon kérésem van Kegyedhez, méltoztassék ha lehet — intézkedéseket tenni, hogy az egyetemi és akademia bizo-szünidő alatt mind az egyetem mind az akademia könyvtárából a könyvészeti rovatot gyarapithassam.

Itt küldöm megtekintésül Csorba válaszát Philosophos Bugátjára. E válasz azonban azonnal kérem visszaküldetni, s ha Kegyed jónak látja, szerkesztőségi firma alatt mellé teendő jegyzettel. Még ma fel kell azt Béczbe küldenem.

Legmélyebb tisztelettel

Pesten, jul. 29. 1855.

Gregorz Ágost

Tekintetes Toldy Ferenc urnak

helyben.

Kegyes pártfogóm!

Beszélvén az illetővel, abban történt megállapodás, hogy a bizonyitvány legjobban lesz fogalmazva ugy, a mint Kegyed előttem szóval elmondá, t. i. ezen gondolatmenettel: „Irodalmi munkálkodásából 1846 óta ismerem N. N-t, elég irodalmi képességgel birónak tartom őt arra, hogy ilyen lapot szerkeszthessen, — hogy pedig ily lap szerkesztése rá bizható, annyival inkább bizonyithatom, mert 1853 óta személyes és csaknem mindennapi közlekedésem levén vele, meggyőződtem, hogy ő politikai tekintetben is józan gondolkodásu," sat.

Nagyon szükséges volna, hogy hétfőn délelőtt e bizonyitványt Heckenastnak átadhassam. Azért a Kegyes igéret teljesitését kérve kérem.

Egyuttal talán megkaphatnám a Katalin legendai ösmertetés vázlatát?

Törökneck irtam volt a kedvi levelek kéthetisége iránt. Ő azon feleletet adta, járulnék nevében Kegyedhez azon kérelemmel, méltoztassék legalább — ha két hetenkint fognak jönni a levelek — minden akademiai ülésről pár sornyi rövid tudósitással a M. Sajtót megörvendeztetni, nehogy e tekintetben azt más lapok megelőzzék.

Csupa kérésből álló levelemet még egy végső kéréssel fejezem be. Kérem nagyanis Gvadányi Rontó Pálját néhány napra.

Maradok a legmélyebb tisztelettel

Pesten, nov. 10. 1855.

Hálás tanitványa
Gregusz Ágost

Von Herrn Gustav Heckenast in Pfgefordert mich über die schriftstellerischen Fähigkeiten des Herrn August v Gregor zu äussern, fühle ich mich bestimmt im Interesse der Wahrheit und auf Grund inniger Neigung zu erklären, dass ich die literarische Thätigkeit des Genannten Literators seit dem J. 1846 aufmerksam verfolgend, ihn als einen Mann von gediegenem Wissen, ~~[illegible]~~ Fleisse und gebildetem routinirten Vortrag kennen, ~~gelernt habe~~ der nahmentlich im J. durch seine ungrisch geschriebene Aesthetik, ~~[illegible] sich den Beifall~~ in weiter die Resultate selbständiger philosophischer Forschungen niedergelegt, sich die Zeit des schönwiss. Institutes Kiss. Illag in solchem Maasse erworben, dass dieses Werk vorselben auf eigene Kosten (Pest 1849) ~~gedruckt~~ herausgegeben wurde; ferner in vielen ... u. philos. Aufsätzen u. Kritiken ~~[illegible]~~ seine umfassende Kenntniss ~~dieser Fächer~~ des alten und neuen ~~[illegible]~~ ~~bethätigt~~, auch durch die Übersetzung v. Gross's Naturrecht u. einer philos. Propädie seine sprachliche Routine sofort bethätigt hat. Auch darf ich ~~[illegible]~~ beifügen, dass ich ~~[illegible]~~ ~~bekräftige~~ aufgrund Umgange mit Hrn v Gr. ihn seit dem J. 1853 ~~[illegible]~~ als einen Mann von ruhigen, gemässigten loyalen Ansichten und Gesinnungen kennen gelernt habe, dem ~~[illegible]~~ selbst ein politisches Organ mit Vorsicht anzuvertrauen seyn dürfte.

Pesth, den 10t Nov 1855.

Dr. J.
Präfect der K.K. Un. Bibl. und
best. Secr. d. K. U. A. d. W.

Endlich als Mitred. d. Familienbuches [illegible] sichere richtige Fakt für ein bildendes zeitschr[illegible]

Jekintetes
Joldy Ferenc urnak
Kelybeny

Szemere még nem volt a „Czarnok"
ban. — Megistam már Béiste, hogy az
lesz. A kedi leveleket is „falusól" beje-
lentettem. A kéziratokát holnap is, hol-
napután is küldeni fogok, d. u. 3 óráig.

jul. 29.

Greguss.

Tekintetes
Toldy Ferenc urnak

Helyben

Tekintetes ur!

Eddig a „Betrachtung" cikkig haladtam; haladásomban egyébiránt tartóztat azon körülmény, hogy a kereskedelmi műszavakat B-től kezdve még mindig nem tiszom.

Az első kéziratot Heckenast urnak még husvét előtt adtam át, és pedig april 9 dikén. Megigéte, hogy azonnal a nyomdába adja; javitékivet eddig még nem kaptam. Délután megtudom az úgy áliását Heckenast urnál, s ha csak lehet szemelyesen értesítem kegyedet.

Legnagyobb tisztelettel

Pesten, april 20.

Gregus Ágoss

Mélyen tisztelt elnök úr!

Irányi itt van, s jegyzé vala, hogy holnap (vasárnap) legyen ülés, a mi most már semmiképp sem lehetne más napon, mint hétfőn. Kedden azonban

Virgil Aeneise. Fordította Tyuriti Áthl. Pál,

[illegible] Eddig nott az első füzet jelent meg, mely az

[illegible] Első

[illegible] 30 [illegible]

[illegible] magyarian fogtam e magyarított Virgil olvasásába, mert
[illegible] vallom, Gy. urnak mérges ombizalommal irott előszava ki-
[illegible] vánkozásokat gerjesztett bennem iránta. [illegible]
[illegible] elveket adni elő, melyek által fordításában vezéreltetik, még
[illegible] „legutolsó arcot, hogy a tanuló ifjúságnak nem vezér-
[illegible] fonalt nyujtson." Miután azonban saját elveit kifejtve, „ész-
[illegible] észrevételeit" terjeszti Földy Ferencnek a műfor-
[illegible] elveiről irt munkájá[illegible], ez ügyről azért, „mivel hogy
[illegible] Schedel véleménye egy teljes megállapodást közmegegye-
[illegible] nem nyert," talán azért, mert a Horatzi Palak
[illegible] nem nyert, talán azért, mert a Horatzi Palak
[illegible] jelenésre alkalmával egy valaki Horatzianer módjában
[illegible] k látta a fordítót arra, hogy Horatz arcképére [illegible] utalni,
[illegible] hogy Horatz arcképét, akarta a fordítót meg-
[illegible] különben lehetlen volt be nem látnia, hogy
[illegible] Schedel elveinek legkevesebbé sem felel meg
[illegible] magyar nádor-perspektiva, melytől Gy. ur mind a
[illegible] pedig Földy Ferenc ditirat munkáját távol
[illegible] nem látja vala arra magának észrevételét, hogy
[illegible] Földyval, mindjárt első
[illegible] „tizenöt észrevételeket" tesz ezt elő, melyekből épen ma
[illegible] Először ugyanis, Gy. ur szerint, szükség-
[illegible] általában [illegible]
[illegible] a magyar műfordításról általában
[illegible] műfordításról értekezni." Ördögh
[illegible] Gy. urat, hogy ebbeli kiadványának az ebbeli meg-
[illegible] mert nem tudom, hogy abban a műfordítás általá-
[illegible] vonatkozással a magyar műfordítás-
[illegible] de továbbá, nagyon [illegible] műfordítónk: annak
[illegible] alapul [illegible] mind ebből szerint
[illegible] a folyó benső [illegible] szem-lapulna a versnek fordí-
tásának

mondja is. "Nem fog-e Gy. ur megharagudni, ha ezre nézve
egy "szigony észrevételt" merek előterjeszteni? Nekem t. i.
látszik, hogy — kivált fordításban — nem próféra vesz
re prózát nem alapíthatni. Vers és próza két külön, egym
mellé, nem egy egymás alá rendelt alakzatai az érzés
a miben előzének egymástul, abban függetlenek is egymás
a miben megegyeznek egymással, abban amaz nem azért a
viktól, de nincs tőlle (emitt) nyelvezet szabályaitól független
De Gy. ur "ez okból csupán csak a jelen tárgy
is az Ezeneis fordításáról szólnak." Hallják fel, mi
tárolja Voltyt. szavai ezek: "de tehetek szerint az
az ehó kérdés: kinek fordítson és mi célból? Vall
azoknak-e, kik a latin írókat nem értik, vagy azokn
kik a magyart a latinnal összehasonlítják?" S Gy. ur
gondnimi czélt magyarja, mondván: "Én nem az egy
sen a másik osztályokat nem tartottam meg előtt
S ha nem lett-e volna jobb, igen akkor, mind az
mind a másik osztályokat nem előtt tartani? De
fordítónk ezt akarja tudjon képen, mert célja: "
a latin irodalomnak legremekebb költői korát ma
nyelvben olvasható legyen, mind azok által, kik
eredetit nem értik, mind azok által, kik gyönyör
abban, ha a szép latinságot szép magyarsággal fejezhetik
jelen fordítás ellen, ezt Gy. ur
elkép nyilatkozik: "Az ezeket visszaadva
még határozottabban ezeket mondja: "Hogy
kényszerítsük, tudósokat vagy valószínűtlenséget, annál k
be paraphrasisokat nem engedtem magamnek, az ok
értetik." — "Nekem, mint fordítónak erkölcsi kötelm
le követnem, melyet a tárgy s a magyar nyelv szellem
jelelk, s. m.: megtartani az eredetiben, mely a
Több" művét jellemzi, hogy látható

beli

felfogását; megtartani az eredeti versmetet és mennyi
ment nyelvünknek kifejlett állapotja ezt tőlem
kívánni; visszaadni az eredeti oly hatás- és erőteljes,
annyire nyelvünk természete megengedi és kívánja, s ez
szavakhoz nem ragaszkodni, hanem csupán fejezni ki;
hozzá tenni itt-ott mellőzhetlen apróságokat, melyek által
szépsége és hatása legkisebb csorbát sem szenved, magá-
tekintetekből mellőzni."

Fogadhatlan, hogy, ha Gy. ur bevallja szavát, ha t. i.
ezeket hűven adja vissza, ha magának sem kihagyásokat
sem toldásokat, sem változtatásokat nem enged, ha az
ehó ily hatás- és erőteljes magyarja, mennyire nyelv-
ek természete megengedi és kívánja, vagy fordítása ellen
esetekben kifogást sem fognak tehetni, sőt a legrene-
magyarnak vallandják azt. Hogy [illegible] kívánhatja
szabadságot vesznek magunknak, egyéni helyet köze-
ül megvizsgálni, — többek közt mindjárt a költemény elejét.

[illegible] kezdeni a mondat-sort;
[illegible] tehetőbb szépben, a mi [illegible] tolkokat arra
Kényszeríteni, hogy a földművelő bér kapzsit uralják;
Tettszett is művem —
sorokra nézve csak azt akarjuk megjegyezni, hogy nem fo-
nak s a szótékl bennök igen ainált és magyartalan.
— Most Marsnak vad dühe szálba
Harcokat éneklek —
nd dísz (mely kifejezés magában véve ha szép, kiválóbbszere
elmaszavak elől nem fordul az eredetihez, mert kortársia arma
a anynyi miat rettenő harcok. Hanem ezen toldás ellenére
ával mindjárt az utána jövő sorban kifogásolható lálláshoz.

Harcokat

4/

Harcokat énekelek, s egy hőst, ki, a végzet akarván,
Elsőben jöve Trójából lavinumi partra
Italiába —

Hol van itt a profugus kifejezve? — Megjegyzendőnek v
azt is, hogy egy hős helyett a hős kétségkivül erőteljesebb

— nyomort eleget szenvedve az utban.

A latinban igy olvassuk: multum ille et terris jactatus
alto, azaz, sok hányatásnak volt ő kitéve mind szár
mind vizen. Sok helyett a fordító erőtlenül eleget te
nyatás helyett nyomort; Szárazon és vizen helyett pe
zailag az utban. Az erre következő vi superûm
ki is hagyatott, s az idézett sor után közvetlenül ez á

Mert Juno a dühös nem tudta feledni haragját.

Ez az első sor, mely nezeten szerint megállhat.

Harcokat is küzdött ő, míg alapithata várost,
S védszenteit bevihette —

Hová? — Virgil erre megfelel: Latio; de forditónk
magosabb tekintetekből — ezt mellőzi.

— a honnan eredt a latin nép,
Albán tisztes atyák, és Roma a fénynyel övedzett.

Fénynyel övedzett legkevesebbé sem felel meg az eredeti
nek: altæ moenia Romæ. Itt hát ujra kihagyást is,
dast is, változtatást is engedett magának Gy. ur, — a
annál megrovandóbb, hogy forditását leginkább a tanule
ságnak készité, az ifjuságot pedig mindenben a legjobb ille

Muzsám, adjad elő: mily fönség lön vala sértve —
Lön vala!

S Juno mit fájlalt, hogy az ajtatos és kegyelettel
Tölt fértit —

Insignem pietate virum, rövidebb és hatóbb kifejezés.
— belőké

Verehrliche Redaktion!

Beifolgend übersende ich eine Erwiderung auf die Rezension meines forstwissenschaftlichen Werkes im Figyelmező unter G. 11 u. 5. l. G., mit der Bitte, diese in Ihr sehr geschätztes Blatt aufzunehmen. – Da es noch manche Schwierigkeit macht, sich in der Forstkunstsprache ungarisch gut auszudrücken, zumal in unserem Slowakenlande, so wird eine Löbl. Redaktion um Nachsicht ersucht, wenn sich einige Sprachunrichtigkeiten eingeschlichen haben sollten, und zugleich um gefällige

Anwendung auf die Regierung der Leibeigen zur Landwirthschaft und Verbesserung der ungarischen Landwirthschaft &c.

Wenn aber auch [illegible] so wird doch auf eine Regierung Galiziens das „Leibeigen zur Landwirthschaft und Verbesserung der ungarischen Landwirthschaft von „Leibeigenschaft“ in den 4ten und 5ten Bänden dieses Blattes, bemerkt werden, daß die Gesetze der Bauernbefreiung in Ungarn dasselbe Verhältniß, obgleich dasselbe ein ganz anderes Ansehen hat, als in Galizien herbeigeführt haben, und daß daher auch wenn es möglich wäre, solche Bauernbefreiungen in allen ganz ungarischen Landschaften, selbst in ganz Ungarn, gefunden zu haben, und wenn diese Data vom Verfasser der Leibeigen übersehen werden, aber diese ganz genau seyen. Wie unparteiisch gewählt muß, wird dem unbefangenen Regierungsrath diese Lösung gelassen haben aber alle Personen zu sprechen, und müssen auch daraus daß [illegible] nicht gesehen worden sei: dann sollte es sich gut machen, so wäre es ganz Ungarn mit der Absicht der Verfasser der Leibeigen nicht vermischt, und so [illegible] Resultat gebracht und auf der Wiener [illegible] Seite [illegible] Bauern der ganzen Monarchie [illegible] Seite [illegible] Bauern [illegible] Regierung [illegible] Bauern [illegible] Bauern [illegible] Bauern

und Hr. Gätz sich abermals sehr geirrt haben; denn Thal ist eine der ersten Forstautoritäten des Landes. Es ist jedenfalls unbegreiflich, wie bei solchem Stand der Dinge Hr. Gätz die Entragsberechnung von Handelsträgern und Wirklichkeiten deren Verdienste um die Forstwissenschaft, wie übrigens zu schätzen wissen, gleichsam als den Schlußstein dieser Wissenschaft betrachten kann, und wenn bemannter Rezensent die hohe Lobhudelei der ausländischen Schriftsteller das inländische Verdienst herabsetzen will, so wird er sicher nichts zur Förderung des vaterländischen Forstwesens beitragen, und sich auch selbst wenig Verdienste dadurch sammeln. — Wie der Verfasser der Beiträge übrigens zu seinen Entragsansätzen gekommen, welche der Rezensent nicht begreifen kann ~~und~~ oder will, steht ja auf S. 53, 55, 84, 85 u. s. w. deutlich genug geschrieben. Der Rezensent möge daher zuvor das Alles besser lesen und dann sein Urtheil fällen, und dabei bedenken, daß sichs in der Aufgabe S. 89 um einen ausgelichteten unvollkommenen Wald handelt, von dergleichen die genauen Zuwachs- und Entragsberechnungen, wie sie sich der Hr. Rezensent denkt, nur auf dem Papiere in Zimmer, aber nicht im Walde möglich sind — doch müßte der Rezensent uns ein richtigeres Resultat zuweisen, so hätte er es thun, aber auch nachweisen und beweisen sollen — wir würden dasselbe mit Dank aufgenommen haben. Ber so hätte der Rezensent bedenken sollen, daß der Verfasser die Beiträge im 4ten Abschnitt, wo sichs um eine Ausmittelung des Forstertrags auf praktischem Wege handelt, nicht die Lazarimtsysteme, über welche sich die deutschen Forstgelehrten streiten und noch lange nicht in Reinen sind, entwickeln und abhandeln konnte, sondern sich auf eine einfache praktische, leicht verständliche Art und Weise dieser Berechnung beschränken muß.

Die übrigen Einwürfe, als weniger bedeutend, werden hier übergangen, sind aber eben so wenig stichhältig als die bereits angeführten.

Ueberhaupt ist ~~[illegible]~~ dem Verfasser jede Bemerkung von Sachverständigen willkommen, insofern sie auf gutem Grunde beruht, etwas Besseres, Wissenswerthes oder Lehrreiches darbietet, so wie der Verfasser auch die guten Bemerkungen dieser Rezension und gegebenen Winke zur Beförderung des vaterländischen Forstwesens nicht unbeachtet und unbenutzt lassen wird.

Vett. apr 16. 1859.

Különösen tisztelt Academiai Titkár Úr!

Henszelmann Imre ur engedelmével és rá hivatkozva bátor vagyok tisztelt Uraságodhoz egy kérésel járulni, sót ha megengedi kettővel.

Az első ebből áll. Szövetségben egy hazámfiával a magyar történetben buvárkodván, már közel két év óta kutatom a francia országi nyilvános könyv- és levéltárakat, hogy II Rákóczi Ferencz fejedelem „Confessions" czimű kéziratát, melyet ő Memoires-jai első lapjain mint maga által irottakat emlit, felfedezhessem. Több rendbeli utmutatások közt erre nézve azt olvastam az „Annales Camaldulenses" VIII^ik kötete 652^ik lapján, mit lemásolva van szerencsém ide mellékelni. Azonkivül egy Histoire de la Maison d'Autriche-ben ez áll: Un Commentaire sur le Pentateuque de Ragoczi se trouvait en original dans la bibliothèque de l'Abbaye de St Germain des Prés. Az előbb emlitett adat szerint az irományok a Grosbois-i apátság levéltárában maradtak valószinűleg egész 1790–92^ig, de ekkor a zárdák, apátságok stb. ellörültetvén, az irományok az illető departementi levéltárakba rendeltettek áttételni a mennyiben birtokot illettek, a tisztán irodalmiak pedig a nyilvános könyvtárakba. En mind a Párisi könyvtárakat, mind az Archives de l'Empire-t, a Versailles-i és Mélun-i levéltárakat átkerestettem és siker nélkül, mert hiszen 1792–3–4^ben a régi irományok roppant tömege égettetett el a Constituante és Convention rendeletéből, mikez járult a köznép' és kisebb helyhatóságok vakbuzgalma s papság is feudalismus elleni dühe, mellynél fogva sok olyan irómány is lőn a lányok

inaszalékja, melly mint történeti emlék megtartást érdem
volna. Annyi igaz, hogy a Grosbois-i ugyanegynek még csak ny
som maradt... a semplom, a zárda, a mellék épületek mellyek össz
egy mellyet Rákóczi ott laktában magának építtetett, földig leron
tattak 179... ben s helyében házak új utnák építtek. Így
Rákóczi emlékét is nyilván elenyészett. Így szólt a Conserv
eredeti kézirat-tárak megtekintése felett csak nem kétségbe esvén, az
szeretném már most kipuhatolni valljon nem létezik e n
solatban valamelly magyar levéltárban; mert, miután a nevez
Grosbois-i vagy alias St Germain des Près-i apátságban 1705 t
1790-ig megvolt (talán a Memoires du Prince François Rákóczi is
alapján írattak), nem éppen lehetetlen hogy valamelly magyar gy
az akkori időszakban lemásoltatta e kéziratot. Ez okból az, h
én tisztelt Uramnak nyájassága s kedvessége által megtudni óhaj
t. i. valljon a magyar történeti kézirat-tárak (Horváth Istvánok, S
László-féle) közt van e valami hire az illy másolat létezésének
vagy ismerik e azok az eredeti kéziratot? s ha igen,
van egyik vagy másik?

Második kérésem által azt óhajtanám megtudni tisztel
Uramnak szivessége által, valljon ismeretes e a magyar történ
előtt a következő czimü kézirat:

Descrittione della Transilvania fatta da M. Pietro Bo
Bresciano all'Illmo et Eccmo Principe. 1595. Vége
e datum alá: Di Albagiulia li 21 Gennaro 1595. 19 lap nagy
E kézirat magában foglalja, igen érdekes modorban előadva
Erdélyország és népei rövid leirását, jegyzeteket Báthori Zsig
fejedelem uralmáról, természetesen ezt, annak olaszt kijövén, Can
és a katholicismust pártolólag, végül pedig a rendek s Báthori
Lengyelország ügyeskünyéről s azzal megegyezkedéséről szóló tör

Találtatik pedig e kézirat a Bibliothèque Impériale-ban fonds des
Mélanges Etrangères № 309 folio 70 — 81.

Ha e kézirat ismeretlen a történetirók előtt s magam magyar
vagy Erdély ügyben, akkor ugyanis jelöltségem volt felszólalásom, ellen.
kező esetben, s ha tisztelt Uramat tudna valakit e kézirat
érdekelnekiannak másolatát kérni óhajtaná, ez esetben kész
vagyok e munkára ajánlkozni, miután az illyes ügyis fáradt foglal.
kozásom egyik ágát képezvén, a mint hogy a közelebb mult
évben volt is szerencsém Hunfalvy Mr megtiszteltetésből tisztelt
Uramat számára irományokat a könyv- és levéltárakban kijegyzni.

Minek egyébiránt hátra mint hogy alkalmatlankodásomért
bocsánatot esedezve, üggyemet s magamat nagy becsü kedve.
zésébe ajánljam vagyok

Tisztelt Tekintetes Uramnak

Paris april 12en 1859.

alázatos tisztelője
Grisza Ágost

54, rue de Bourbon-Villeneuve

3, rue Saint-Claude-Bonne-Nouvelle
et
à l'Exposition universelle.
Pour services rendus
54, rue de Bourbon-Villeneuve, à Paris.
1855. 1855.
BUREAU DE TRADUCTIONS
TECHNIQUES, COMMERCIALES, SCIENTIFIQUES, ETC.
On se charge de la légalisation des pièces.
RÉDACTION EN PLUSIEURES LANGUES ÉTRANGÈRES.
CORRESPONDANCES AVEC L'ETRANGER: EUROPE ET AMERIQUE.
A. GRISZA
ancien avocat
TRADUCTEUR.
Typographie Ernest Meyer, à Paris.

Annales Camaldulenses. tom. VIII p. 652.
Bibl.e S.t Geneviève. Paris.

(1735.) Defunctus est hoc anno Franciscus Leopoldus Princeps Rakoczy qui accusatus apud imperatorem Leopoldum tanquam turbas contra ipsum cieret in Hungaria, circa annum 1701 fuga se subtraxerat ab eo regno; declaratus fuerat inde anno 1704 et iterum anno 1707 Princeps Transilvaniae, demum anno 1713 sub nomine Comitis de Sáaros se receperat in Gallias, ubi etiam eodem anno secesserat in solitudinem Camaldulensem de Grosbois prope Parisios, in qua vitam exemplarem ducens, et solitariae vitae indulgens, poenitentiis vacans, artibusque humilitatis, mansit usque ad annum 1717. Quo anno Massiliae navem conscendens, Adrianopolim se recepit summa estimatione receptus ab Ottomanica potentia et amorem sibi concilians omnium, quibus perspectae erant rarae ipsius qualitates. Vixit inde solitarius apud Rodostium, locum situm super ripam maris Marmorae inter duo castra, vulgo Dardanelli et Constantinopolim, ubi et decessit die octava Aprilis 59.o suae aetatis anno. Editum fuit sub eius nomine Testamentum politicum et morale Principis Rákóczy,

sed a nonnullis dubitatur an fuerit eius
fœtus. Certiora sunt opera, quæ Rodostii composuit,
minimum Meditationes in Sacram Scripturam
et Confessiones, quas ad eremitas Parisiensis
transmisit post eius obitum consignandas
una cum corde balsamo condito apud ipsos hu-
mando. Epistola quam idem Princeps scripsit
cum corde transmittendam, redundat sensibus
plane Christiani et piissimi hominis, et se sub-
scribit: Cinis et pulvis, appellatus olim Franciscus
Princeps. Post biennium erectum fuit illi sequens
monumentum: In huius cœnobii cœmeterio jacet
cor Serenissimi Francisci Dei gratia S. R. Imperii et
Transilvaniæ Principis Rakoczy, partium Regni
Hungariæ Domini, Siculorum Comitis &c. qui miro
divinæ providentiæ ordine per varia vitæ discri-
mina ductus in Domino requievit Rodostii ad Pro-
pontidem anno salutis mundi 1735 die VIII aprilis,
ætatis suæ 59. Pro gratia animi monumento ipsi,
dum viveret, nolenti Serenissimo repugnantique præ
modestia principi, post mortem R. P. Macarius
Pene, Camaldulensium Major eremique huius Prior
huno posuit lapidem anno Domini Millesimo
Septingentesimo trigesimo nono.

Hochwohlgeborner Herr!

Im Vertrauen auf Ihre bekannte Menschenfreundlichkeit und Güte erlaube ich mir, mich mit einer Bitte an Sie zu wenden, durch deren Gewährung Sie den ergebenst Gefertigten zu grossem Danke verpflichten würden. Um Ihre kostbare Zeit nicht zu lange in Anspruch zu nehmen, werde ich mich ganz kurz fassen. Ich bin hier in der Redactions-Canzlei angestellt, und da der Herausgeber der Arader Zeitung zugleich Buchdruckerei Besitzer ist, so besorge ich häufig Uebersetzungen von Placaten, Annoncen etc. Die vorige Woche nun hatte ich eine Anzeige zu übersetzen, wo ein Zuckerbäcker wegen Umbau seines dermaligen Locals die Verlegung desselben in einen Kiosk (mitten des Hauptplatzes) bekannt gibt. Ich habe nun dieses Wort, für das ich in den Wörterbüchern keinen bessern Ausdruck fand nach Fogarosi mit der Bezeichnung Kéjlake (Pavillon) übersetzt. Nun wollen viele Leute, meist Advokaten, die doch der ungarischen Sprache mächtig sein sollen, durchaus behaupten, dieses Wort hätte die Bedeutung von Bordell. Ew. Hochwohlgeboren können sich leicht denken, wie arg nun dem armen Zuckerbäcker mit diesem Worte zugesetzt wurde, so zwar, daß derselbe sich zum Herabreißen der Placate bemüssigt sah, da ihm angedroht ward: es würde keine ehrbare Frau diesen Kiosk resp. dieß Bordell betreten. – Vergebens waren alle Auseinandersetzungen meiner Seits und ich wende mich nunmehr vertrauensvoll an Ew. Hochwohlgeboren als den Secretär

der ungarischen Gelehrten-Gesellschaft, der Repräsentantin ungarischer Gelehrsamkeit und Sprachforschung in höchsten Instanz mit der unterthänigen Bitte, über diesen Wortstreit eine Erklärung abgeben zu wollen, die, wie sie auch immer ausfalle, in unserer Zeitung veröffentlicht und das hiesige Publikum über die wahre Bedeutung des in Frage stehenden Wortes, so wie auch über die richtige Uebersetzung des Wortes Kiosk belehren solle.

Genehmigen Ew. Hochwohlgeboren den Ausdruck meiner innigsten Hochachtung und Verehrung.

Arad am 6. Mai 1855.

E. Grünwald
Bischofgasse No. 44.

N. S. Da ich verhindert bin, eine Marke beizulegen, so bitte ich jedenfalls unfrankirt zu schreiben.

Első Caesar
Fénykorában
Immár Herul egyesült
Győzedelmes
Bajor néppel
S Régenvárnál települt.

Míg Tassilók,
Pipin, Guntram,
Dagobertek tüntenek,
Luitpoldnak
Leánya lön
Üdve magyar nemzetnek.

Í ismét nyolcz száz
Év multával,
Fejedelmi ERSÉBET
A kegyes ég
Jóvoltából
Úgy mint Géza miénk lett.

Í jött régenvártt
Szép Császárnönk
És Királynönk ERSÉBET,
Ki ATYÁNKNAK
Választottja
Nekünk pedig Anyánk lett

Mily felséges
Szende képed!
Te lészsz immár örömünk;
Önként hódol
Keblünk Néked
Tiéd szívünk, mindenünk.

Éljen! hangzik
Birodalom -
Szerte Feléd, midőn ránk
Virradt jöttöd
Dicső napja,
Légy Királynönk, légy Anyánk!

Grynaeus Aloys
egyetemi tanár.

427 pltk.

Unterschrift

Abendberg 14. July 1860

Vatt jul. 22

Ew. Hochwohlgeboren!

Habe die Ehre meine neueste Arbeit über die Erforschung des Continuums und Blödsinns zu überreichen, in der angenehmen Hoffnung daß, für die neue Ausgabe derselben, auch ein Beitrag von Seite einer hochverehrlichen Akademie mir zu Theil werde, um ihn im Anhange gleich den Mittheilungen der St. Petersburger, und mehrerer andern Akademien, welche mir versprochen sind, abdrucken

zu lassen, und auch im Texte das Geeig[illegible]
darüber hervorzuheben. Da über[illegible]
diese Angelegenheit jeden Gebilde[illegible]
interessiert, so wäre es sehr [illegible]
wünschen, daß die Fragen [illegible]
2085.21. in den geeigneten Org[illegible]
[illegible] Öffentlichkeit übergeben w[illegible]
könnten. Bei der vielseitigen [illegible]
nahme, welche sich jetzt für di[illegible]
Sache durch ganz Europa reg[illegible]
steht zu hoffen, daß eine [illegible]
und Humanität gleich förder[illegible]
Werke zu Stande komme, und d[illegible]

[illegible] gewordene Lebensaufgabe immer
mehr ihrem schönen Ziele entgegen-
eile. Da der sporadische Cretinismus
überall vorkommt, auch wo er nicht
endemisch gefunden wird, so ist sehr
zu wünschen, daß die Akademie den
Gestaltungen desselben eine be-
sondere Aufmerksamkeit widmen
möge, sowie dem Kropf und seines
Verhältnisses zum Cretinismus, welcher
erstere dem Vernehmen nach, auf
der Insel Vaska sehr verbreitet sein
soll.

Mit dem innigsten Danke für die
Theilnahme Ew. Hochwohlgeboren
hat die Ehre zu verharren
Dr. med. J. Guggenbühl

Sr Wohlgeb:

den Herrn Toldy, Sekretär der

Ungarischen Akademie

zu

Pest

Toldynak Guzmics

Baráti tisztelelét.

Pannonhalm. Szeptemb. 17d. 1831.

Kazinczynk nincs! az ő gyönyörű tolla, levelei, tisztalelkének, szép szívének azon hű vonásai, nem melegítnek, nem bájolnak ezentöl bennünket. Augusyt 8d. irt levelében igérte hogy minden postával fog irni. Irt 11d. és 15d. s vége! Barátsága arántad, tisztelt Férfin, épen úgy ismeretes előttem, mint Te előtted arántam. Nekünk az ő sírján, annyi érdem takaróján, eggyesülnünk kell. Irtam Szemerének is, de a gondos Nő elfogá levelemet, s a nélkül hogy neki mutatná, válaszolt: „Palim még nem tudja K. halálát, rettegek attól a szempillantástól, mellyben meg fogja tudni."

Úgy tisztelt Férfin, egyedül Veled, mint az elhunyt nagy emlek Barátjával osythatom meg az ő aránti tisztelettől és szeretetből származott aggódásaimat. Vedd ezeket

a' Közlekedendőkben.

Köz ti ézen nem hibás véleletes, hogy Kazinczy Lelkéne
játszagait legutóbb leveleibe öntötte. Egyéb Folyozásai n
bán vagy fordításol vagy imitatiol. Hogy ő a levé
ban fáradhatatlan volt, ti a Házában többekkel levele
tudjuk. Ezeket a leveleket összegyüjteni, kiadni, s
jött pénzt — a kiadás költségeit vonván le egyedül
szükségben hagyott özvegyének s árváinak ezeg
első gondom, forró óhajtásom, de előre bocsátva
mennél bővebb ti tovább Biographiáját. Ez a dolg
nagyobb ti, terjedtebb ti, hogy sem magam végbe
sem. A levélgyüjtés legnehezebb. Senki sem akar
igen drága kincsétől megválni, sem a világgal mi
Kut a mi szokban van, tudatni, s együt a más
megválasztásához nem bízik, s egyhez valamen
még kevesbbé. Ki a dolgot imigy gondolod végh
vihetőnek: szabadságában álljon minden levelező
vagy az eredetit, a mi kívánatosb, vagy ehe kívánig
nálát annak megküldeni a hásunk közül
nek, a kiket t. i. inkább vonk bizodalma. Ha sz
deti küldetik, azt, megtévén a kivonást — m

mindent kiadhatónak nem vélek — ipnét bíztosának
ssza fogalgátatjuk, ha kívánja. Haki maga tehesen ki-
vonást, az tartozik jól állani neve aláirásával,
hogy a kivonás kiv, hogy önitéletét, évszét be nem
fogyatta. Az összegyüjtöttetet együtt készítse el sajtó
lá, ti a kiadás gondjait viselje a nélkül hogy e bavati
hazafiui fáradságáért legkisebbet ti kívánjon. Ez ma-
kor részéről kétj vagok. A biographiát együtt dolgoznk,
hogy minél teltjesb ti tökéletesb lezen. Már irtam az
özvegynek életéhez küldjeg oklevelek iránt, úgy
kiadhatója ti Erdélyi levelei iránt ti. Ha mind ezeket
tud. Társaság maga költségén kiadatná, úgy kelle-
ne kívánni, hogy a jutalom, melly ne fösvenyül
adjék, egészen a familiának adjék. De mindezek-
ről utób több beszéd fog lenni közöttünk, most csak
véleményedet óhajtom minél hamarább venni,
mig majd személyesen ti szabad lészen érteknünk.
együt fel, nemes lelkü főpap, ezt a szent ügyet, ti lépnek
a dologhoz minden érdekeltség nélkül, hü, tiszta, egya-
nes lélekkel. Ellenség barátunk tőlünk mindent ér-

Toldynak Fanny
tiszteletét, szíves üdvözletét.
Bakonytól Febr. 7k. 1835.

demelék, azért méltán vár ily minden. Kálam, a
rom utolsón Kivül, mellyek Ujságkor hozzulók in
mint szerencsen vett levelekben, 67 elég bőtárg
levelei vannak, mellyeket kivánn in. Vannak
nálam Antikrekhez (Kisfaludy Sánd. arányt
vát Endrékez irottad is. — Most az Özveg
Kivánságára Pyrker Erzsikez irk, hogy megujta
segedelmet az elhagzattaknak. Irk Kis Sepe
tendenkez is a levelek arant. Hiszem, nem fog
talán a dolgot Ujságbaru kérdeni szükségez, ismer
tesek lévén levelerüji előttünk. De ha szükségem
gondolod, legyen; csak röviden, és szemere tudára
is. A Gyüjtők magában a teltusban emlitesse
s csak tenneved legen az aláirásban. — A
ted. Társaság társaldá eggyesitett benmünk; ob
tom, Kazinczy emléke borzgtban olvassom
benmünk. Milent ne legenek az ő barati c
Előtt ő barátok a jó nemesb értelmében? —
tiszteld Barátom, egészségben, a jövendő ember
javara. ———

Nem tehetem, hogy Kegyed' becses levelére nehány sorral is ne válaszoljak. Ha, hogy a' még netán szükséges felvilágositások iránt részéről recendő kérdésekre jegyzéseket adjak, szives örömmel kötelezem le magamat; a' másikra, hogy a' Tud. Társaság' tudománytárában dolgozzam, mostani helyzetemnél, folyamatban folyó munkáim mellett nem lehetetlennek tartok igérhetnem. Ha ez a' nekem a.... tőzzülés megjönnék, 's én telyes független rendelkezője lehetnék az időnek, nem fogom magamat sem kéretni, sem ösztönöztetni a' Társaság' Ügyeinek előmenetelére. Mennyire ve, tett engem egy a' helyzet kétes az én kedves kellemetlenségeimnek. Ez idén akarom Szophoklest' Oidipuszát a' Társaság' sárgyait bemutatni 's ajánlani. Elmaradt, ha kesperthetjük simitva, tisztitva nem leend; mert ott itt valamit tenni ni lehetetlen. Ha bevégzendem az időre, fogok nemi jegyzeket Előleni nehány irótársi legujabb nyilatkozatok, részint ajánlva részint megirva nyolcat.

Szabad legyen Kegyedhez egy bizodalmas kérést bocsátan
A' Zárhely reám bízá taval Kisf. Károl munkáji bírál
Egy legszívegebben vevém minden paranczolt dolgozások kö
's iparkodtam minél pontosabban járni el a' dologban, az
időhosszabítást is kértem. Egy én a' tavali Nagy Gyülés előtt
beküldém. Abban a' Kritikák számüzettek. Kérém Döbre
teit juttatná nekem vissza recensiomat, másuttal
adandókat, ha érdemlendik. Egy a' kérdégben levőt nem
találá. Ha Kegyednek, mint Levéltárnoknak lenne
a' Levéltárt megforgatni, 's csakugan benne találkozná
legyen olly szíves, küldje azt meg nekend, hogy átnézve
még egyszer 's tán igazítva is, kiadhassand. Hiszem ott
Kisfaludinak tömjén sincs ugyan tenméntelenül, de b
zony Máglya sincs gyujtva; ellenben a' dramatur
giáról jönek elő nem minden figyelemre méltatl
jegyzések, mellyeket ugyan szándékom bizonyos függelem
mel, folytatólag az Évkönyvekben közleni, de itt t
legegebben 's példákban láthatók. Vannak ugyan t
gemnél jegyzések, mellyekből a' recensio készült, 's kész
hetne ujra, de munkával is ujjal 's talán nem olly k
vem szerint, mint amaz készült. Ha vé akadandn

lepecsételve juttatná Briedl János' kezébe, kire Kazinczynk
sírkövére szánt 20 pengő forintnak kifizetését is biztand, mi-
helyest bizonyos helyről pénz kapand részemre. Lakik ő
a' Duna ferdő 2dik emeletében. De én őt Kegyedhez utasítám a'
pénzzel, 's bizonyosan szolgálni fog tüstént; olly pontosnak
ismerem őt. — Éljen Kegyed egészségben, övönül a' Ha-
gának is Magának.

Tekintetes, Tudós Társaság!

A' hellen-magyar literatúrában eddig tett fáradozásom, nem első ugyan, de bizonyosan legbecsesb gyümölcsét sietek a' M. T. Társaság' karjain az édes Haza' szent oltárára tenni. Vajha fáradozásom' sükere olly tiszta, olly kellemes legyen, a' millyen az azt benyujtó fiú' szívének lángja! — Sparkodtam tenni, a' mennyit tehettem, 's ha a' T. Társaság kedvezőleg fogadandja e' munkámot, műhgondom' főtörekvése leszen, több ehez hasonlót nyujtani.

Szophoklesznek, a' hellen dramai kar' fejedelmének fejedelmi szinműve, "Király Oidipusza" az, a' mit itt ajánlok. Magasztására nem kell, nem illik semmit fölhoznom; neveznem ő elég. De fordításomrol van egy 's más, miről értesitnem a' T. Társaságot, még inkáb az általa kineveztendő műhbirákot szükséges:

1.) Tudjuk, hogy a' hellen szinművészek hatos jambusznál alább nem szállíták a' dramai metrumot. Itt azért, hanemha a' versszámot szaporitani 's ezzel az igen szükséges rendet bontogatni akarom, nem felelhetek meg a' T. Társaság' abeli kivánatának, hogy jambuszajuk az ötögt meg ne haladják. Az az egyhanguság, melly uj szinműveinkben a' hatosból származhatnék, a' hellenben eloszlik, a' szinek közé szőtt, szabadon szállangó kar által, mellyben legnagyobb különféleség mulatja a' füleket. — Különben hiven ma-

vadtam a' hellen metrika mellett, több engedvényt — 's egy igen kev
nem engedvén magammak, mint a' mennyit magoknak a' hellenek
De a' karban nem épen tartám meg az eredeti tagszámot és mé
ket, mert egy, a' könnyértelem' sérelme nélkül lehetetlennek
tám. Elég hogy, mi itt a' fő dolog, az Antistrophét szervsan
felelnek a' Strophénak.

2.) Magyar Langmészetűségem az, mit Theokritemben alap
tám. Ettől semmi, azóta körlött nézetek engem el nem mo
tottak.

3.) Legnagyobb kaborásban tart maiglan a' hellen nevek
gyar helyesirattk. A' T. Társaság, mit én végen azelőtt
valtam, minden idegent úgy hagy iratni, miként az az eve
tiben irattk. E' szabályt Eövetem én a Oidipusromban. De
v (y) nálam most is ü, a' o (s) most is sz, a' már más
elmondott okoknál fogva. Különben: Oidipusz, Kith
ron, Teiveszias &c. Megvallom, alarmiként nyom
sult mi ezekel, a' közönséges olvasó ütközni fog benne. a
letne nyomtatni: Oedipusz, Cithaeron, Tivesziasz, de ez
sem nem hellen sem nem meggar, hanem latin helyesirat
Lehetne irni, miként a' németek: Ödipusz, Kithäron
de, kivál az utolsó nem különben idegen nálunk.

4.) A' hellen Oidipous Tyrannos, nálam „Oidipusz a' király"
mert sem az uj értelmü tirannus, sem az uj magyar zsarnok
a' tirannak csak uj értelmét adó etimologiai értelme a' hel
len Tyrannos eredeti értelmének meg nem felel. 's épen Oi
dipusz nem mondhatni zsarnoknak, ki népének a' legjobb atya
volt. Irhattam volna — meggyarul tisztábban — a' Jejedelem,
de jobbnak találám a' hellen eredetü (Kyrios) Királyt.

5.) Nem vélem, hogy eggyéb eddig egészen ismeretlen ujitás jö
ne elé Oidipusromban, mint a' kü (ex) ki helyett. Az e
vőnyt meg fogja nekem engedni a' T. Társaság, ha nem e
gyéb okból, azért bizonyosan, hogy az é és ő nyelvünkben
olly könnyen föleséretik, 's olly gyakran cseréltetik föl. — Ki
az eddig magammal is uj jelenetü kü szócskát illeti, leggyen
elég alapgondolatomat jelentenem: ez a' jelen szóvetkának a'
neómási ki-töli különzése, 's a' közönségesen elismert kül,
kün szavacskákra utalnom. Mind ettől, mind nyelvünknek
eggyéb uj fordulatairól legközelebbet a' Tudom. Táron fogok
bővebben értekezni.

6.) Tudva dolog, hogy a' hellen színművek nimseket osztá
gozva úgy nevezett Actusokra és Scénákra: Én az elsőt fő
szakasz megnevém, a' másikat, a' scénákrait, mindenkor
szükségetlennek tartom, minthán azt maga a' mük föl és le-

Schedel Ferencznek, Szarmir Szisztér
tiszteletét.

Balonyból, Jun. 7d. 1835.

Oda létem az országgyűlésen oka annak, hogy Április 18dikán hozzám beérkezett igen kedves levelére csak most adok választ, mert ittkoni tudományos ügyvivőm korai megtérte-nemét remélvén, nem véle a levelet utánam küldendőnek.

Bátor nyilván nevedre a levélben nincs, nem kételkedem még is, hogy a' panaszlott kézirat nem más mint épen az melyet én Kegyedtek irt levelemben érintek. Igen fáj nekem, ha az már előbb érzett fájdalmat gerjeszteni újra fel, mit ha tudok, bizonyosan nem fogod azt említeni. Igaz, hogy kedvetlen dolog azt tudnunk, hogy Társaságunk' hűségére bízott iratainak tévedtek, de még kedvetlenebb sértve tudnom azt, kivétel a' dologban, annál inkább, hogy épen nem lehetetlen, sőt nem ritkán történhető 's történt dolog, illyes minek, 's ennél még fontosbnak, vétkünk nélkül is tévedhetnie. Én tehát, tudván jól a' nem érdemlett keserítés' fájdalmát

lépett személyeiken elég nyilván teszi. Az Actus helyett én Oszt-
tal élek, inkább élnék szín-nel. A' Jelvonás v. vonat-ra
melly nem a' műnek, hanem a' műszínnek physikai, szol-
bizandó dolga, hitványabb szót ide nem gondolhatok. — Különbe-
a' dramai műhsztárt egy idei nagy ünnepi ünnep idején szándéko-
Hellen-magyar Literaturám' folyamában a' Társaság
Evkönyvében felajánlani.

7.) A' függelékben Sophokles' élete, Oidipusz' művé-
kritikai és műthosi rövid áttekintése, 's a' kevés számu jeles
Deákl mondatok hellen nyelven közöltetnek. Az utolsót a
zértis tevém, hogy miután egyszer felterjesztett javaslatom
hogy az eredeti textus együtt jelenjen meg a' fordítással, ne
sükerülé, 's kellemre nézve azt sok karával történhetne
a' T. Társaságnak magam is átlátom: legalább csak v
lanicske is sükerüljen abból azoknak kedvökért, kik
összehasonlításban örömüket lelik.

Nem lévén egyebet mit mondanom, fordításomat Kegy
itéletes alá bocsátván, maganath egészen készneh nyilvá
nitom mind azoknak hódolni, miket a' T. Társaság, kegy
vizsgálat után javaland.

Ján Pesthben, Máj. 29dikén 1835.

Szemere Bertalan
a' M. T. Társaság' tag

érzékenyen kérem Kegyedet, méltóztassék nekem hinni, és
avról tökéletesen meggyőződve lenni, hogy valamint mind
keserédés nélkül tevém az említést, úgy á keserítés se
efyem' sem szívem' tudtával nem történt, 's nekem, ha e
gem keserítni, mit én viszontag telyesen hiszek, nem ak
megbocsátani: mert az legkisebb gondom lévén, kinek k
zébe került légyen azon irat, mellyet az egész nagy k
zönség elébe valék viendő, ha nagy kedvem volna egy te
csekély munkába kerülne, mozt is kezemnél lévő jegy
keimből ujra 's talán még jobban alkatni.

Hogy boldogult Horvát püsp. emlékbeszéde nekem ju
osztályul, nehezteloe épen nem veszem. Nem gondolom, h
emlékbeszéduek egészen és egyedül magasztalónak ke
ljen lennie, sőt meg vagyok győződve, hogy jó emlékbeszé
lehet az is, melly á dicsőültnek sötét oldalát is mutatj
Beszédem ugyan kökseyi emelkedtséggel nehezen kirand,
de igazséggal nem kevesebbel.

Ajánlom Kegyeteknek Oidipuszomat. — Gondolatai
kivásákoz „á honi literatura ujabb fordulatairól" m
fogtam, á Tudom. Tárba menendőkkez. — Ismé
vén tisztelettemet, magamat jó emlékébe ajánlom.

246

Tekintetes, Indós Titoknok Úr!

A' barátság' hő szellemében irt levél nekem kimondhatatlan örömet hoza épen akkor, mikor illyentől legtávolabb véltem lenni magamat. Elgondolhatja azért Titoknok Úr, mennyire esett az jól nekem. Válaszának hosszabb időre halasztása épen nem vala mentendő, mert Bried Gán. engem beteges állapotáról hiven tudósita, s hivatalos terheinek sulya nem ismeretlen előttem. Aztán engem e' várakoztatás épen nem aggasztott, tudván hogy a' szinművek kezénél vannak, a' többit békesen tudom elvárni; söt bár mint ohajtom is, a' közlöttem okoknál fogva kiadatásukat, a' tulakodásnak vétkét magamra venni még sem szeretném, s az időben megelőzöttnek elébe vágtatni nem akarok. De bár mi fontos okok tartottak volna is aggalomban, azokat ezzel együtt ez a' kései levél egyszerre szétoszlatná, s most érzem, milly jótékony volt reám annak eddigi halasztása, melly ha előbb jö, ha tüstént jö, ennyi keggyel és kellemmel nem fog jönni. A' költészi nyelv, miként irám, kezdetben Athenaeonnak vala szánva, de szeretem, hogy a' tudom. Tárban fog az jönni. Athenaeonhoz egy mást készitettem ez idő alatt „Képzevő" czim alatt; ezt most tisztáztatám le és épen most olvagom a' tisztázott lapokat. De kevesebbet tettem, sem-

miut akartam, épen azért mert többet. Köröden alaráni adni a' képzet
átlanos fogalmait, hogy a' művészében annál bővebben terjeszkedhes
és ime öt egész íve terjedt annyi. Ha Kiri Tiszteli Úr, hogy nem fo
érdek nélküli lenni emez, mint tavaly nyilvánal hozzá ülök. Külön
ben a' vallásos (religiosus) emberi képet szeretném az Athenaeumban
adni, 's ezzel nagyobb körre hatni, 's azon körre, melly az Egh. Tár
nem, vagy gyéren olvassa, 's tán dükerel i nagyobbal hatand ivra, mint
az Egh. Tár különben i igen vallásos olvasóira.

Az Egyh. Tár iránti nagy részvére Tiszteli Urnak az különösen
igen kedves levélben, mi engem meghatott. Hogy részvéttel fogadtatik
az kezdetben. Én csak két példányt rendeltem, de az első füzet úgy
elkapatott, 's úgy kívánsztetett, hogy Beimel mire 200at utánna nyom
tatni, 's folyvást 800at nyomtatott. Ekkor én kezdtem volek az
nal, kiktől az Egh. Tár szerencséje főleg függ. Az országgyülés, me
lyen a' főnépség' kiváltsága' ügyében szólanom kelle, minden meg
szonta. Beszédem, melly rosszul értetett, rossz néven i vétetett, mint
én Különséget a' püspök és presbyter között nem ismerek. Eg
kissen hellenben későbben ivé értekezésem (egyh. Törvény), mely
még ezek bevezetés alatt lenni egy hosszabb értekezéshez, és m
ném nyomtatva i volt az Egh. Tárhoz, előbb semminut nyilvánjtat

nék, tudatukra jött a' Pozsonyban egyesült püspököknek (akkor Pozsonyban
nyomattam a' Tárt) Szepesy' sz. irásának recensiójával együtt (ez még
csak Kéziratban vala sajnát vásandj) és nyilvánjtását megyékben nem
engedék. E' körülményt a' végből közlöm Tiszteli Úrral, mert be-
lelében látszik vérkenről valamit tudni, hogy azt hü forrásból rud-
jai az episcopatusok' emlitése gyanitatja egy velem, mellyel, kérem
birodalmazan, semmi nyilványgyo iratban ne éljen, mert én fejek an-
nak megpendítésére adózni, bár kitől 's mi iratban nyilvánjtassék i az
Én pedig olly igen katholice érzek e' dologról, minél jobban a' tek. zsinat
sem szólhatott. Ki fogott volna ez értekezem tenni ama' kegyelt ér-
tekezésem folyamából, ha folyni engedtetik, de nekem soha sem szo-
kásom akar abbúl akar partiából nyilvánni a' sorokba, hanem mindig
az nyílt kezemet, 's ezzel sem szólom egy ujjnyival a' közepe. De hagy-
juk ezt. Az Egh. Tár Beimel Kívánatára kinajivá, vagy kaviva válik
és postán i jósható, de a' melyen eddig még nem indulhatott, mert
a' póstát szeptember óta Febr. 13ig még nem erhalgolhatá Ke-
ményi (Hoffman) Agenjünk. Ez leket oka, hogy még a' januarius
fogat sem mutathatjon, bátor én javallám Bruck, nem késedelmes-
kedni a' posta miatt, melyen különben i kevesen fogják járatni.
Én, míg a' Kiadó győzendi, kész leszek azt folytatni. Vajha világi ura-

Tekintetes Direktor és Titoknok Ur,
Tisztelt Társ és Barátom Uram!

Talóban én az Athenaeumhoz engem meghivó levelet nem vettem, e' másolat is, melly Febr. 7d. indult, csak e'h. 25d. került kezemhez. Illy hiányos nálunk minden! — Én, a' nagy érdemü irói társaság' meghivását annál többre becsülöm, minél tisztebbek nekem a tagok, mellyekből az alakult, minél szentebb az Athenaeumnak kitüzött czélja, irányzata; minél ohajtóbb annak sikere. Én eggyéb folyóirataimnak iránkább enyémeikért nintsen ennyaganért tartom; ez eggyet jelesben magamért, azért saját nevem alatt rendeltem is azt. Az irói társaság azért forró részvétem iránt teljesen biztosithatja lehet. Heves kis ragadt engem annyi's olly kedves irónéve, mint annak hire, hogy az Athenaeumnak reményem felett nagyobb elején annyi olvasója találkozzon; most, midőn vállalom kivánt kelete miatt aggalomban voltam, ismerve nagy közönségünk' izlését, melly komoly tárgyu iratok iránt nem tanúsított elégé hajlandó-

ink' is javatnák azt ne ezt olvasnák. Ha Pesten néhányan megrendel
azt, a' kiadó vigasztalódnék bajaiban; pedig, különösen a magyari
tól kezdve folyvást érdekes lesszen az, vagy ezek Strauss' nyilkosa
tekintetében is, mellyek juniustól Octóberig terjednek. — Ha Sziv
ellenmérge akar-e lenni a' Társnak, nem tudom. Gy. engem megta
levelével, hogy dolgoznám hozzá. Előbbi kötelezettségeim's foglalatos
im nem engednek uj kötelezettséget. Én azt ohajtom, volna bár t
ezéljai folyóiratunk; a' rettenetes malaiera ezek halálnak való.
lebes, de nem vad oppositiot mindig szeretem's ohajtom, az igazság' ov
gában, mellyben győzni's győzetni egyaránt szép és kivános. De
épen azáltal, ha elalad is Társam; annál nagyobb erőt fordíthat
egy régen kezdtem nagy munkára: az erkölcsi világ' rajzát
mellyel reflectálni ohajtom munkáim pályámat is főleg létetem
Ég a' Társ hiányát pótolandja, ha van mi jó a' Társban. És szí
jaljon e' tudósitásom Titeknek Uraknak utasitásul a' mult nagy
gyülés' határozata' következésében, Munkáinknak, és munk
Körünknek följegyzése' végett. A' többit följeggyezem má
Titeknek Ur' barátságos föltevéseire; különben sem tartom fi
ségesnek, minden apróságnak följegyzését; elég elmondani: i
's oda dolgozott a' tag. — A' képzelő mennyi, mikelyett mo
barátságos kezei közé, mellyekbe ajánlt magam's

tisztelő barátj

Ofen, Febr. 27d. 1837.

Fuzmics M

nak. Örömem így tettés, mert Athenaeont eléggé biztosítva látom, nem pedig közönségünk érdekét fontebb ítélés iránt tanulgatni.

De ay már más kérdés, ha az irói társaság' nekem tisztelkedő kívánatát köszetendem-e? Én a' munkás részvétet akarom jóban ' hasznosban nem keresülöm, sőt ítélem a' részvételt nyujtott alkalmat, ' törekszem azt tehetségem szerint mi jóban használni: de saját, választást nem szenvedő, üres óráimat alig engedő házi ' irói foglalatosságaim, magam bámuli fényt, hasznot igérő közmunkálatra lelőtelenem engedneke. Az egyházi Tár, kiválc ha még nem vélc bajárulnak hozzá: a' kellen dramák' most simitása és tázása, majd fordítása; mostani helyzetem a' szerzett és épen most egy számitásamon kivül reám vetett uchéty aggalmas fáradságu munka, melly, ha folgyvrajta ülendek is, három hónapot bizonygan elvezek, tisztelt Főfiu, nem engedik, hogy magamat nagy érdemü társasághoz, mint vendy dolgozó csatjam. De, hogy tudja, ' tudják jelen társai, miként szivemből barátja vagyok a' nemes választnak; el ne

lasztom, ha hogy időm engedendi, annak céljait irásaimmal elemozni. Athenaeumunknak kitüzött célja az egész tudományi egyenlévén, a' hozzá dolgozók' száma pedig nagy; az ' célszerüleg terítse, hogy a' társalnak munkálatuk köre kitüzetik, netán, ha szabadon választandná tárgyait, az egyetemnek egyik rósz, fölösen munkálatlanul, másika egészen parlagon haggyassék. Én, a' nekem talyul jutott ekkor nem panaszolkodhatom, az lévén rendeltetésem munkálodásom' főtárgyja, az egyházi literatura. De a' kiszemelt egyes tárgyak mosolyra választanak. Szepesy' Bibliája' Ennek censurájára, még pedig kemény reconsiójára engem maga rávon föl még 1835ben, az országgyülésen a' lelkes püspök, Szepe- Engedtem parancsának, ' igen akkor, hogy Nád Reconsiója tud. Egyben megjelent, vala sajtó alá bocsátandó. Hogyan ha- ' ő, a' Hierarchiától, a' Posvegban együtt lévő püspökök Szepesy nem volt jelen — nagy neven vették, ' a' kiadót ajánlásától, ennek szerzésétől eloggyanték. Ezt tekintve, azt, hogy egy jeles kéziratát ápolja vagyok; Barátom Uram bizonyos dálli kivánatától. — A' pesti nevendékpapság' Iskoláját Egh. Uram egyik Füzetében olvastam, hogy János Kiejtése után, adni; ezeket nem engedé Hátra vannak a' Vetnyéri tévedések: gyelül fog mulni Oszt. Nyarunk. hónapban vetem tudósítást, ' Közülök két körülmenyt, ha Egh. Urunkban akarnám

ismeretés végett emlitteni. Akkoriban folyt az egk. kormá
mintt bajom, 's nem vala hozzá kedvem. Nem láttrita k
nek, hozzá'n, hi ny egk. Tárt szerkeztem, egyházi tárgyu
más folyóirásban szóljak. Azonban ugyanezen tárgyu
Különféle oldalai lévén, ezeknek némelyike itt, némely
másutt áll inább helyén. S kévem a T.é. tárgyegyen,
jr a válaszhoz nézem szabadon.

Tehát hell. mag. Dramaturgiáim i tajr szerez.² szerencse
ségemre ay, mit Kontról mondottam, nincs meg nálam
De ha még több 's nagyobb genese mondtam volna is, m
ott irva van, nem elég lisseretes-e a Revisor, Különös
a' történetegtől ayt mi czupa költeti? Mi köze a' s
művésznek, mi a' színműbirálónak a' történeti kont
és Zsigmonddal? S hát miért eresztetek át a' színm
Vagy most Kinügyebb a' censura? — De mi hijában v
Evünk, hijában panaszlunk. Én örömest n.t. Tit
nnra bíznám ay egész bej elintézését, ha szükség
lenne. Ha pedig az idő engedi, magam is örömest se
tek a' dolgon, szükség ay a' dolgozásom ne akadályoz
séb. Kont nélkül, minden Kont nélkül ayt adni n
leket. Teze n.é. Barátom Uram, mit a' közönség
engednek 's parancsolnak. — Becsej barátsájába aj
T.T. Titelnek Urnak
Bécs, Febr. 22. 1837.
dávatos szolg
Gyurmiczk

Bécsben, Márcz 15d. 1837.

Igen tisztelt Titelnek Úr!

folyó 3dikán hozzám eresztett levelét 's utána negyed napra, átnézés végett irtja kiadni Oedipusomat vettem, miért is vége köszönetemet. Ámbár pedig a' felszólitásra már ment válasz tőlem, 's hihetem, hogy ayt eddig vette n. Titelnek Úr: nem tar tom még is itt szükségtelennek azt ismételni, hogy én olly válogatott férfiakból álló munkás társaságnak egyike leketni, hűségnek tartom, 's azt, mit tőlem kiván, mennyire erőmből gyából foglalatosságaim engedendik, tehetségemnek Már elvesgetem e végből a pesti ref. papság iskolájának harmadik Eötvös munkálatait 's megyei a' kegyenmél lévő vá rigyi kötelességeket is forgom.

gyházi Törvénynek kivánma szerencsés Ez ay én ohajtásom is. Úgy látszik, nálunk még ma is nagy ay indolentia. De, kivált egy házi dolgokban, ay alig szüdálható. Akkéy valamit a' megszokot tan; a' mindennapin tűvél mondani; ayt pedig miért kelle ne annyiszor mondani? V. vagy Y. nálam mind egy: bottlásiul' jelölésére mindig nyugodt lélekkel sőt hálával is veszem, kü lönvegye azt; de gúnyt nem szívelek, mert ayt nem érdemlettem. Több józan fejü, nemes lelkü theologust ismerek hazánkban, 's olyanokat, kik képesek volnának kinelygés és gúny nél

Tekintetes. Tiszteltnek Úr!

Szeles tapasztalásom mellyet az írók felöl, tsúnyire lesten létemben szereztem magamnak, de főleg a' múlt nagy gyülésen, nekem igen váratlanul mutatkozott nem szép Scéna előre gyanítatá velem azt, mit a' f. Maj. 14t. hozzám bocsátott igen bensőes levele bévul, az indelikedő és fondorkodó ellenzőkről; s még ezelőtt egy velem vesztőmben találkozó pesti pap jelentgetett. Honunk jelen kritikus, igen kritikus állapotja aggasztóba meríti a' gondolkozó embert, mondani javallani s tenni azt, mit különben tartózkodás nélkül volna javalandó, tetendő, s ez aggalom nem épen ön- sőt jól megfontolt jószán honszeretetből. Hétünk a' legszükségesb eszmékről és tárgyakról sincs még telyesen kifejlett, világos fogalmunk. Hangzik felőlök minduntalan a' hazafiúság' szabadság' tökélesedés' nagy eszmélnek szent neve, de e' nagy eszmélnek, e' szent nevekhez mi meghatározott ételmünk, tárgyaik nálunk egyé? A' kik haladni akarnak, közöl- a' haladás' tárgyait, czéljait és módjait csak igen kevesen tudják. Ha az nem emelvé embert, hogy majd a' zavarból fény és rend lövelen elé, kétségbesve kellene a' tegyverbátnak magát elhagyniuk.

Két tétlen hell. magy. Literatur-Gyjámra

Kül recensealni Theologiánkat, de ők inkább hallgatnak, semmint a mindennapi ágon feeregjenek, akar bajba keveredni akarjanak. Kettő kezdé recensealni Theologiánkat: az egyik csak hozzá irt leveleiben, s egy tellyen szerint férfiú; a' másik a' m által megindított Egyházi folyóiratban; de sok az ellenvezést fejtegeté s a' theologiai rendszereket virgálá s t nem találá. Tárnai recensensének nem okvetetkedő a' tekintben tsekély férfiút, de inkább a' régi mint az uj theologiában, s a' recensiónak alig lenne vége. Az első — Szenczy Sromubarhelyen a' hittani Professora, tapasztalá annak, ki latinságát megtehetősen jól fordítá, szívem szerint emberi theologus. Egy talány, ha neki szabad lészen névtelennek maradnia, fölvilágolja a' Recensiót, kivált ha az a' tekintetben hagyatik, hogy inkább szellemét mint egyes tárgyait vegye szálja a' Tárnak. — Beimelnek kezdetben meg volt tőlem kívánva, hogy a' magy. tud. Társaság' könyvtárához folyvást tegyek egy példányt a' Tud' Gyűjteteiből. Elvárom tőle, hogy nekem Urtól a' tudósítást, ha kívánsom volt-e tselyesítve.

Ez, mint iram, Athenaeumnak szívéből örvendek, s azt szem, hogyha Kisf. S. indítja azt meg, nem fog a' nagy Kademia oltz vagy részt venni benne!! — Szívem barátságba ajánlt vagyok

T. Tiszteltnek Urnak

alázatos hívő
Guzmics

Az Athenaeum' szabályait, benne fölveendő tárgyak iránt helyes
's szivesen köszönöm azoknak közlését. De, mit á kezemhez tegnap
kezett számban olvastam, hogy ára jövendőre nagyobb leszen, ko
lam 's tartok tölbeknek visszaijédésüktől. Azonban á szerkesztő
ismeri legjobban saját helyzetét.

Nem akarván Beimellel, á sok szövényüvel küszlődni, küldöm
Egyházi Tárunk' IX. Füzetét. Hasztalan! ez egyetlent részünk
ezt sem lehet tartósb időre nevelni, mert nevebedésének ere dug
kezd. Megtevém az utolsó próbát, ha nem sükerül, vége. Igen kis
tos volna épen most egy jó recensio fölötte, ha tán nem érden
ne is még most olly jót, fogná azt érdemleni, ha élend; de úg
jót, hogy jóságával neki ne ártson, 's ez nagy föladat.

Igen örvendek, hogy szegény Kontunk ez egyszer menekhe
kesz gondom reá, hogy uj bajba ne keveredjék. 'S most már
gabban ülök folytatásához.

Vazinczy' leveleit, minden esetre fogom T. Titoknok Urn
közölni, mielőtt tovább adjam, sőt tovább adásáta is föl f
gom kérni. Ha menendek á Gyüléshe, magammal viszend

Elvem' következésében az irói díjt elfogadom, 's azt Czuczo-
runknak kívánom átadatni, ezen levéllel együtt.

T. Titoknok Úr' 's á társurak' irántami figyelmüket hálá-
san becsülve, 's azt továbra is magamnak föntartani óhajtva,
jelentem baráti idvezletemet, 's vagyok igaz tisztelettel

T. Titoknok Urnak

Bakonybél, Máj 20d. 1837.

alázatos szolgája

Gyarmin Kádóss

3 lap
4
9 1/6 lap

ferjoló anya

8 = 4# 1/2 1/12

~~4 36~~

11 f 30

~~16 f~~
~~2 f~~
2

21 —

2 f 4

v 4#

barátja
miecski

250

Tekintetes Titoknok Úr!

Itt küldöm a' tud. Társaság által elfogadott két hellen szinmüvet: Ödipuszt és az' Auliszi Sphigeneiát, ujra irva 's kiigazitva egyt, ujra iratva amazt. Küldöm pedig azzal az ohajtással és reménnyel, hogy még ez idén megjelendenek. Ez ohajtásom és reményem' fontos okai: mert még hellenből nem bíz a' Tártaság 's nem mutatott fordítást; mert már több 15 esztendejénél, hogy rajtuk dolgoztam, 's Ödipuszom a' társaság által is már másad éve hogy elfogadtatott; mert igen kivánatos, hogy a' szinmüvészet illy példányait minél hamarabb adjuk fiatalainknak kezükbe; mert részemről igen jó minél hamarabb tudnom, minő kelendőségük leszen, hogy folytassam-e, vagy szüntessem ebéli munkálatomat, mert valamint hálátlan munkával terhelni nem akarom a' társaságot, úgy kettőzött erővel iparkodom olly munkákat nyujtani birtokába, mellyekből haszon háramlik reá. — Hatalán, másoknak igen világos elsőbségük vagy más körülmények miatt mind a' kettőt lehetetlen volna ez idén adni; azt hiszend egyiket adni még is lehetne, 's nem fogna épen megvetendő kötetéeskét tenni, sőt egyet adni még hasznozb is volna, tekintvén az ár' cseklyb-ségét, kelendőségére, 's meg arra, hogy látnók miként fogadtatik. De ez esetben Sphigeneiát ajánlanám, melly előbbi dolgozásom

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

is, és ha nem müvészi, bizonyosan izlési tekintetben fölmulja Ödipusz
Mi á czímet illeti, miként mondám: á hellen nevezet igaz nevez
á végi nagy nemzetnek; á Graecus névvel hellen író nem élt
Ennek megmutatása végett Funké Real Schul-Lexiconára hivatkozo
rövidségnek okáért, á Graecia czikkely' elején. Ha azonban ez a
csekélység olly fontosnak látszanék, hogy miatta á kiadás ez ál
hátramaradást szenvedne; miattam legen á czím Görög, s
á munka folyamáty tartassék meg á hellen név. Csak á correct
vezettessék jól!

Küldök egyszersmind két külön kéziratot: 1.) Költészi, Különö
színmüvészi nyelv; 2) Á Religio czímü könyv recensióját, á k
vel együtt, ha tán az á Társaság' könyvtárában tartoznék, 's ne
csak használat végett adatott volna át. Az I. Értekézés, megvallo
kezdetben az Athenäumnak volt szánva; de látván utób hogy á
ge egy kissé iskolás, azt hittem, hogy inkáb á tud. Tárba illi
's hogy abban is jelenjenek meg á tagoktól dolgozások, méltán m
kivánhatja á közönség. Az Athenäum' számára nem késem kés
teni valami érdekest. — Á várva várt vendégek, kik valóba
igen kedvesek fogtak lenni, fájdalom elmaradtak. Mondjon ne
tőlem idvezlést. Szíves barátságába ajánlt vagyok

Tisz Titeknek Urnak
Bbél, Novemb. 4d. 1837.

alázatos szolg
Guzmics Bé

U. I. Nagyobb öszton végett biztosíthatom az iránt hellen-magy. szín-
müveimnek kiadóját, hogy á tanító szerzetek és egyes szerzetesek
számas példányt fognak magoknak megrendeltetni. Á fő Apát-
ságról, Zirczről és magamról bizonyosan állíthatom egy.

Tekintetes, Indós Titoknok Úr!

Szenczy Ferencz tozzám küldé az Egh. Tár' nem annyi-
ra Recensioját mint inkáb Ajánlását, hogy ezt
Kegyednek megküldjem á Figyelmezőhez. Im
itt küldöm azt. Táram' jelen állapota, megval-
lom, az illy ajánlásnak nem csekély hasznát veend-
heti; azért ohajtom is ennel minél hamarabbi
közöltetését. Az á kérdés: illyen lévén, lehet-e
helye á Kritikus Figyelmezőben? Talán, ha
ez fölvétetik, á bizonyosan értelmes beküldő majd
az egyes (jövendő) fogatokat, vagy egyes egész
Füzeteket is fogja ugyan á Figyelmezőben, 's
már szorgabban recenseálni, bátor érzékenyen
látszék venni az előbbi (Spiritualis Rátz ellen)
irt Recensiojának á Censor által történt
visszantalítását. Ha csakugan á Figyelmező
föl nem veendné, kikérem T. S. Titoknok Úr'

barátságát, hogy adná azt át Helmeczi társunknak megkérve nevemben, hogy akar barátságból, akar bizonyos járandótág fejében, iktassa azt Salkodójába. Ez még akkor is kivánatos volna Egh. Járam' részéről, ha á Figyelmező föl veendné is. — Mindenképen ajánlom minél hamarabbi közlését Kegyed' barátságába, ug szinte magamat is

TT. Titoknok Úr'

Bbél, Decemb. 15d.
1837.

alázatos szolgája
Guzmics Szidórsz

252

Doctor Schedel Urnak Guzmics Afát
szives tiszteletét.

Bakonybél, Marty 10d. 1838.

Tegnap vettem á Névkönyvet; á rossz utak mindent megakasztanak. Hivatalos irata végén olvasám, hogy Életrajzomat vették. Én tedig úgy emlékezem, hogy ugyan akkor küldém dolgozásaim' jegyzékét is. Azóta á Tud. Tárhoz irtam á Nyelv' uj fordulatairól; á Tud. Gyüjteményhez: Megjutalmazások és dicsöitések. Előbbi levelemben megirám, most miben munkálódom. Tudósitást kérek azért, elegendö-e ennyi, vagy ujra jegyezzem föl s egy tehetben á dolgozásokat? Ha szükséges, nem vonakodom ugan, de inkáb szeretnék illy veszödségtől fölmentetni.

Küldöm á Képzerőt. Hami visszatetszenék benne á szerkeztőségnek, tudassa velem előbb semmint, akar kihagyja, akar jegyzéksel adja ki. Különben én az ellennézeteket örömmel veendem külön kritikában — Egy kivánatára feledtem előbbi levelemben felelni, t. i. Szionva nézve. Bármilly örömest szolgálok az Athenaeum' részére, még is Sziont ott nem fogom recenseálhatni, épen azért nem, mert ellen-méreg készül lenni, neki

azért, ha bántand, Záromban fogok felelni. Átlan, a' vallási és egy
házi könyvek' recensiojától fölmentetni kivánok, mintán az, e
házi Tárban is fogom recenseálni vagy recenseáltatni az e
dencehebbeket. Ajánlom helyettem Szenczy Ferenczet, ki a
könnyebben is, jobban is fogja tehetni. Méltóztassék azért ő
Titoknok Úr fölstólitani. Igy nyerend a' literatúra is, midőn u
az a' munka két recensiot is veend, 's a' nézetek különféles
lendnek. Én is fogom őt erre serkenteni. — Fogadja el, barát
gy idvezlésemet és tartson meg barátságos hajlandóság
ban.

E' napokban jöttek meg az Egh. Tár 1838. januari folyam' példány
Szolgált-e Beimel a' Tárhely' Könyvtárához példányal? Ezt
én neki kötelességévé tevém. — Az is kedvetlenit, hogy tömve
nyomtatási is Correctori (!) hibákkal.

Tekintetes, Tudós Titoknok és Doctor Úr!

Egy Értekezésem — „Képzerő" — kétszer utazott Pestre: elöszer
a' szerencsétlen vizözönkor, mellyből kivergődve, szárazon
érkezék vissza; másodszor az után Beimelhez utasitva;
de itt is, miként utóbb tudtam meg, csak nagy ké-
sön jutott B. kezéhez. Az a' kérdés: ha B. átadta-e
azt Kegyednek? Én azt Kegyed' igen barátságos kiván-
ságára irtam, melly már nevem alatt jelenhessen
meg az Athenaeumban. Ha ez fölvétetik, 's érette bi-
zonyos járandóság itéltetik, ezt, bár sok, bár kevés le-
gyen, a' Kegyed által olly szépen ajánlt Oláh-ma-
gyar iskolára engedem. Olly sok, mai időben jöté-
konyoknak lennünk az alkalom, hogy én, hanemha
fáradozásaim' gyümölcsét teszem oltárra, minden-
felé, miként szeretnék, nem adhatok. Az Értekezést
levél is kiséré, mellyben én a' vallási Könyvek
recensiojától fölmentetni kivántam, ajánlván he-
lyettem Szenczy Ferenczet a' Figyelmezőhez.

Br

E' kívánatomat inmételem, magam ú szedertője leéen Egh. fő
irásnak, mellyben afele Könyvek' recensiója mellőzhet
len. Ugyanazon levélben teszem a' Kérdést, ha az a' bi
ographiám, mellyet egykor Kegyed' barátságos fölkí
tása közlöttem, elegendő-e a' t. társaság' czéljához
Hozzá függesztém azt, mi amabban megjegyzve n
volt, hogy most az Erkölcsi Világ' Története' Ka
zában dolgozom. — Most pedig azt kérdezem, há
mel megadja-e kívánt a t. társaság' Könyvtárá
általam vendelt egyes példányait az Egházi Társa
sta mulasztás, méltóztassék ő ez iránt nevemben
emlékeztetni. — Egy barátságos kérésem ú vagyo
Eggenberger a' mult vásár' alkalmával megfüle
nekem a' t. Akademiai Évkönyvei III. kötetét.
Eddig egy én ingyen kaptam az Akademiától, mert az
Könyvekhez dolgozom. Ha ez most ú így adatik,
tóztassék a' nekem szántat most már Eggenbergern
beszámítani, 's őt figyelmeztetni, hogy a' nála vett Kö
vek' számejéből kitörölje.. Egy más tekéssel i

sírzalmas vagyok terhelni Kegyed' barátságát: a' Tud. Tár' eddig
utolsó Kötetében megjelent Értekezésemet = A' költészi, külö-
nösen színművészi nyelv ½ járandó díjt eszközölje annak
helyén, átadván azt nyugtatvány mellett Eggenberger Jó-
sef Könyváruscsnak, azzal a' meghagyással, hogy abból
Beimel' Könyvmutatónak fizesse le három példány
Egházi Tárért a' postapénzt. Áll az Értekezés 24 oldal
ból.

Itt az idő, hogy a' philologiai kérdésekről iránt ujelentsem
javalatomat. Én, mint a' Pesten egyesült társak javaladnak,
ökönesse teendem magamévá. Ajánlatban tettőt jegyzek ki,
hogy javaljak: 1.) Milly nyelvészi elveken alapszik a'
hol és hová tett kérdésekre adott feleletek' eféle külön-
sége: Budán, Pesten, falun, vízen, hegyen, stb voltam,
Budára stb. falura megyek; és: Győrött, Pécsett vol-
tam, Győrre, Pécsre, falura stb. megyek: végre:
Sopronyban, Komáromban voltam, Sopronyba stb.
megyek. 2) Igaz-e, mit némelyek vitatnak, mi-
sok erek után hisznek vagy fölbeszélnek, hogy a' kelet

nyelvekben, tehát á magyarban is csak az egytagu gyökvak exedetiek, á több tagnak ellenben költsönözötte

Hellen-magy. dramaturgiámot az Évkönyvekhez folytatólag most tisztázom, söt reformálom itt 's ott. Gövö hónapban, miként kivántaték, megküldöm. Ivánok Istentől minden jót, hivatalához, 's á vele összekapcsolt izetlenségek' is aggalmak' elvisleséhez bé ketüxést 's lexült kedvet 's maradok igaz tisztelettel

T. T. Titsknok is Doctor Urnak

Bakonybél, Jun. 20d. 1838.

alázatos szolgá

Gyzmin Kidórsk

Meg

Bo

nyelvekben, tehát á magyarban is csak az egytagu gyökszavak eredetiek, á több tagnak ellenben költsönözöttek.

Hellen-magy. dramaturgiámot az Évkönyvekhez folytatólag most tisztázom, söt reformálom itt 's ott. Gövő hónapban, miként kivántaték, megküldöm. Kívánok Istentől minden jót, hivatalához, 's á vele össze kapcsolt izetlenségek' is aggalmak' elvisel'ésékez bé ketürést 's lerült kedvet 's maradok igaz tisztelettel

T. T. Titoknok is Doctor Urnak

Bakonybél, Jun. 20d. 1838.

alázatos szolgája

Guzmics Szidórsz

254

Tekintetes Titoknok Úr,
igen tisztelt Férfiú!

Megyen hellen-magyar Dramaturgiám, az Évkönyvek' számára. Á' nézetek itt annyira sajátaim, hogy szinte magam rezzenek vissza azoknak nyilvánításuktól, attól tartva, hogy mind á két részről hatalmas ellenhatást vonzandnak magok után. De meggyőződésem olly szilárd, ösztönöm á nyilvánításra olly ellentállhatatlan, hogy egyedül á tud. Társaság' javalatá megtagadásának esete bírhat ellenkegőre. Az én rendszerem á mindent egyenlitő rendszer, 's ez itt legvilágosabban mutatkozik. — Ohajtnom kell, hogy belőle föl semmi ne olvastassék; különben is én érezvén fölolvasási ügyetlenségemet, föl soha sem fogok valamit olvasni. Ha még is á választmány belőle valamit kivánna á közgyülésben fölolvastatni, 's fölolvasó vállalkoznék, kivánnom kell, hogy á fölolvasásra kijelelt tüzet velem eleve közlessék. — Beimel nálam van; igen erősíti, hogy mindent átadott. — Magyar barátságába ajánlt

Bakonybél, Aug. 5d. 1838.

alázatos szolgája

Guzmics Szidórsz

Tekintetes Titoknok úr, igen tisztelt Férfin!

Nem fogja nehéztelve venni, ha levelemet azon kezdem, mit nekem szóval's tollal mondanom tilta szerénysége; mert ha e' tilalomnak engedek, nem fogom magamtól ellegyinteni azt a' nekem kedvetlen gondolatot tudni, hogy talán szertelennek látszható sürgétésem kislelküség' gyanúját támaszthatá azon férfinban ellenem, kit én, midőn végóta több tekintetből tisztelni tanulék, egy idő óta tapasztalt gyengéd szerénysége, 's a' bárkinek ú séxelmes bántások között bizonyitott csendes tüzése miatt szeretni 's becsülni tudok. Röviden tehát: én a Képzerőt eltévedtnek gyanítám, 's azért sürgettem ez iránt ú, a' vele ment levél iránt ú bizonyos válaszát.

Strauss, honnukban olly terjedelmesen, miként én vevém őt tollra, fölvetetni nem érdemle; de az épen honnukban e' tárgy fölott tapasztalt hanyagság tevé nekem a' terjedelmesb eléadást szükségessé. Úgy irtam, hogy mindenki extzen, ha úgy ú-e, hogy mindenki meggyőződjék, valamint megtenni, úgy tudni sim, hatal-

mamban. A' tárgy, kornukban tagadhatatlanul nagy fontossága, 's azé
rhajtom, hogy laiensok is minél többen olvassák, 's a' hozzá szólani k
pesek és bátrak, hozzá szóljanak is. Ez nálunk kissé nehéz föladat, úgy
lani, hogy olvashassuk is, nyilvánban; de talán, ha miként illik, illem
szerénység vezérlendi a' tollat, lehet; legalább is kérdésekben, miként A
gel' philoszophiájával az Athenaeumban történt, lehetne. Ezt azért is
hajtnom kell, mert lehetnek még oldalok, mellyekről vagy épen nem,
nem eléggé világosan tüntetém ki a' dolgot.

A' grasszálókat én szeretem hagyni: ők a' fölvilágult korban csak magokat tesz
nevesség' vagy megvetés' tárgyaivá; az a' rész, mellynek árthatnának, fö
te gyéren olvas; 's ellenük csak grasszálva lehetne irni, 's így irni én n
akarok. Részükre legsulyozb bündjnak tartom, őket ignorálni, 's nem adni a
kalmat nekik nj szemtelenségekre, 's így utób elhallgatnak.

A' nagy gyülésre ugyan lemegyek, de valamivel későbben, mert Jö. Afá
tunk a' Káptalanra Aug. 28 is 29re irá ki, mellyről elmarad
nom nem szabad. Szivesked jék ezt, tisztelt Barátom, Ő Excellent
ájával, alázatos tiszteletem mellett bejelenteni. Sept. 3dikán
zonyosan ott leszek. Addig is tiszteletem mellett maradok

Bbél, Aug. 21d. 1838.

alázatos szolgája

Guzmicsky.

Tekintetes Titoknok Úr!

Barátságos látogatásának következésében küldöm itt két rendbeli, de összetartozó Ódámot, szíves ajándékul. Briedl Fidel megküldé a' kívánt tüzeteket, Barátságába ajánlom azokat, hogy bajt nekem ne szekerzenek. Szíves emlékébe ajánlt maradok szíves tisztelettel

Tres Titoknok Urnak

Bbél, Novemb. 12. 1838.

alázatos szolgája

Guzmics Sz.

Guzmics V. tagtól.

Tekintetes

Schedel Ferencz orvos dr Urnak, a' magy. kir. egyetemben nyilv. rendk. Professornak, több tud. Tártatág' Tagjának, a' magy. tud. Tártatág' Titoknokának.

Hivatalotan

Pest.

BAAB

A'

VÁNDOR - CSILLAG.

Méltóságos, és Főtisztelendő

SZTANKOVITS JÁNOS,

Bozoni választott Püspök,

's a' t.

Ő Nagyságának,

a' nemes győri káptalanból a' vácziba általköltözése alkalmával

BÚCSUVÉTELŰL

hódolva szentelik

Tisztelői.

Böjt más havában

1837.

Györben,

Nyomtatta Streibig Lipold.

Távozol tőlünk, Te szelíd ragyogvány!
Te, kiben Györnek derülének arczi,
'S gyülve zengének körülötted édes
Symphoniái.

Míg Budának csak lebegél szikláin,
Bájsugáridban mi is ébredeztünk;
Néked innen mi, Te nekünk le onnan
Idveket adtunk.

És miénk voltál! — Lederül nekünk, ah!
Már jeles fényed, 's ki világot intéz,
Átragad tőlünk, kebelünk szerelmét
Vácznak egére.

Győr' egének hát halavány körében
A' vidám sphaerák szomorogva lejtnek;
A' szökő órák akadozva tünnek
'S zúgnak utánad.

Kháriszek' keblét könyözön locsolja,
És Árionnak vadonán sohaj nyög;
'S Terpsichorénknek zokogásban elhal
Ajkain a' hang.

Csak szerelmünk él 's vigaszolja szívünk':
Ott is a' honnak leszen ö világa,
'S a' szeretetnek leyonul felénk is
Szárnyain idve.

Győrnek és Vácznak szíveik derülve,
Hintsenek kellő koszorúkat a' Fény'
Vándor-ösvényén: Ez örök borostyánt,
Az Nefelejtset.

Csak szerelmünk él 's vigaszolja szívünk':
Ott is a' honnak leszen ő világa,
'S a' szeretetnek levonul felénk is
Szárnyain idve.

Győrnek és Vácznak szíveik derülve,
Hintsenek kellő koszorúkat a' Fény'
Vándor-ösvényén: Ez örök borostyánt,
Az Nefelejtset.

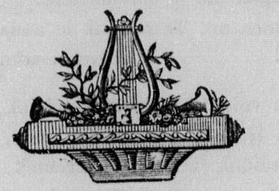

Vett apr. 21. 839.

286

Tekintetes Titoknok Úr!

Hányszor kellene nekem, tisztelt Férfiú, Kegyednek köszönnöm azt a' szíves és munkás részvétet, mellyel Egyh. Táram iránt nyilatkozik! És az a' kimélés, mellyel ezt utolszor, Fidelhez irt barátságos levelében tevé, tiszteletre, szeretetre olly igen méltó, hogy az ézzelmet, mellyel az engem megkapva tölte el, toll nem képes rajzolni. Milly hatalmas szerül szolgált ez nekem az ellen a' keseküség ellen, mellyet lelkemben Beimel' hanyagsága, saját haszna iránti csuda részvétlensége, csak néhány nappal ez elött támaszta! Hogy a' mult évi háram végfogat egyszerre 's késön jelent meg, tudám menteni magam elött, 's mentém mások elött is, mert házát igazitatta, mellybe áthordozkodott, 's én tudom, mennyi gond 's időt kiván egy typographiának átszálitása. Hivém 's ő fogadva fogadra, hogy ezentúl megelözöleg fogja a' fogatokat adni; én, hogy szent fogadása miattam ne törjék, egész télen át egyedül az Egh. Tárra fordítám gondomat 's iparomat. Már hat hónapra kezénél van 's revideálva, censurálva a' kézirat; 's ő, tarta biztatásaival, hogy a' jósefi vásárra két fogat készen fog lenni, 's embereim, a' januarinsiból a' második nyomtatott ivet hozák pusztán, tán azt látnom,

mit már Kegyednek, igen tisztelt Barátom, érdemem 's még talán
Tavén is fölül emelt diséretével telyes ismételt ajánlásából tudhé,
velin papír fogja már ezentúl a Tárt kapósabbá tenni. Elsajdu
az uj családáson, 's neki keserűm panaszló levélben ismét értés
adám elégületlenségemet, 's következéseket, mellyeket e' folyto
már nem mouthető pont 's rendetlenség huzand maga után, m
ki legeternesb Kárával. Levelében ekkor azt irá, hogy a' junius
vásárkor egyszerre adandja a' hat fozatot; igy teszi a' Tárt
zá, a' mi ezak nem rég volt, félévi folyamuvá, holott ő sürgette
ellenem, ki évenként négyszer akarám adatni, a' hónapos fo
mat!

A' nemes lélekkel tett szép ajánlat engem virgasztal is, keserít is: virga
tal, mert szép részvét' gyümölcse ott, hol ilyet várni sem tudta
keserít, mert el nem fogadhatom, ez idén legalább nem, miután
már félévi Kérivat van B. kezében. Egyszersmind nem irtol
hatom aggalmaimat, hogy e' ezakor változtatás csak kárát sz
porithatja a' Tárnak; tartok uj bajoktól. A' kétedik füzettel a
dig kéredelmezék B. hogy a' nyolczadikat Pozsonyban vgyanu
tám, 's ott ez előbb jött ki mint annak; de uj bajokba dö
te a' pozsonyi kiadás, 's örömest látám Beimelt Pestről Bala

bélbe sietve érezni, kahogy virzangyerhetné, mit elveszte. Hitten,
hogy a' megrezzentés használni fog. Ő jó emberséhan, de, a'
mi neki legszükségesebb volna, hiányik nála — a' rend és pon-
tosság. — Most már be kell várnunk, fogja-e adni a' jelentést,
mellyet elébe irtam, és telgesiteni a' pontosságot, mellyet
a' közönség előtt igényi kénytelen. Aztán, ellenkező eset-
ben, beavatkozhatunk a' tett ajánlás' érdemébe.

Vajha követlen már valaki adna az emberek legyét, 's tudná el-
hitetni vele, hogy mesterségében főbolog a' hitel és pontosság.
Ime közelit az orszaggyülés, és én czélba olly tárgyakat
adok, mellyek oda vágnak. Ilyen a' már censurált recensi-
oja Bérchajinak, Cheviernek és Tibiscanusnak; ilyen az
épen most készülő értekezés a' veggyes házaspárokról és
a' vallás változtatásról, ezek lennének a' julinsi és
augusztusi füzetekbe. Ha megkésnek, menyit veszte-
nek érdekükben! — Hekezem tehát fel az Egyh. Tárral,
mert a' miről magam is telgesen meggyőződve, azt többen is
érzik, hogy az Orszagban nincs hasznos nélkül. — Visszavá-
széves barátságát, 's egy tovább is kikérve is fentartva vagyok
legőszintébb tisztelettel

Kedvelt barátja

Kis Tirnek urnak,
Bbél, April 1sején 1839.

Gyurikk

Tekintetes Titoknok Úr, igen tisztelt Férfiú!

Beimelnek használt a reáijesztés; nyomban érkezett a januári folyamat, 's hiszem a többi nyakra főre készül. De most fontosb tárgy van előttem, mellyben irántam eddig mutatott szíves barátsága Kegyednek bizalmazan vonz előtte nyilatkoznom. Az országgyülés kiírva már, 's én rettegek attól, mint a mellyen kaptam a fejszédelgést, melly most is a valamivel hosszabb bár csendes ülés után zaklat. Én attól menekedni akarok, de a mód előttem kétes és bizonytalan. Kegyed tisztelt Barátom, nyujthat segédkezet, elébe terjesztvén Ő Excellentiájának, gr. Teleki Józsefnek, kegyes Elnökünknek ügyemet, 's tőle tanáczat és, ha talán szükséges volna pártfogást kérvén részemre. Ügyemet elémozdíthatnák a következendő körülmények: már a mult országgyülés' alkalmával e' bajom miratt kegyes volt a Jötterezeg haza bocsá-

tani, ezen fölül most a Jöapáton kül hárman vagyunk fiok
apátok, 's a két uj meg fog a diétan jelenni. Ennyit az
sedező levélben. A' N. Méltósága Gróf pedig jól méltóz
tik tudni, hogy én az alatt jobb dolgot tehetek ehendes
pátságomban: az Egházi Tár rendesen fog haladni; i
fogok a Tud. Tárhoz 's az Athenäumhoz az erkölcs
Világ' rajza is készül lassanként; 's ez mind föl akad
ha országgyülésen kell haszontalanul ülnöm. De én
olly tudatlan és járatlan vagyok az illy dolgokban, hog
az ehedező levélnek formája, borétéli fölirása, 's a be
sö megszólítás és aláirás egyaránt ismeretlen elő
valamint az átkezelés is; pedig tudom, hog mind e
fölötte kényes dolog ott fön. Méltóztassék azért, ifj
Jérfin, szíves barátságának ez ügyben irántam e
gedni, 's nekem kezdetet és kimenetet szerezni.
Drága szolgálatot teend, mert reám nézve a lege
dekesb ügyben. Milly boldognak fogom magamat
rezni, ha honn maradhatok! — Szíveskedjék Ö

cellentiája iránt alázatos tiszteletemet bejelenteni, 's ügyemet
minél hathatósabban ajánlani. Hála érzetem határtalan
fog lenni. — Barátságos, kedvező válaszát ohajtva vá-
rom, 's magamat további szíves barátságába ajánlom

Itcs Titoknok Urnak

Bbél, Apr. 17d. 1839.

tisztelő barátja

Guzmics Szidórsz

181 pr. vk.

Vett. máj. 9. 839

260

Tekintetes Dr és Titoknok Úr!

Eszemben tartván, hogy a' közelebb mult nagy gyülés' alkalmával, az Évkönyvekhez szánt kéziratok' megvisgálására vendelt választmány az én magy. hell. dramaturgiámban némi kifejezéseket szeretne abban nem látai; ezennel fölkérem kegyedet, tisztelt férfiu, méltóztassék nekem e' jelen biztos alkalommal kéziratomat visszaküldeni, hogy a' választmány' véleményét és ohajtását érdeme és szívem szerént méltányolván azon kifejezéseket igazíthassam vagy törölhessem, magam sem akarván olly kifejezéseket benne hagyni, mellyek művelt izlést sértenek.

Vajha bizalmas kérelmemre, az országgyülés' tekintetében, ez uttal nyerhetnék, akár utasító akár visszautasító választ, mert az idő lejár. Engem a' visszautasítás sem fog legkevesbé is tiszteletlenné tenni azok iránt, kiket valóban tisztelek, 's tisztelve maradok állandóan

Tteb Dr és Titoknok Urnak

alázatos szolgája

Bakonybél, Maj. 5d. 1839.

Guzmics Izidóff.

E Vinldém jun. 4.

Épen pecsételni akarám e levelet, midőn pósttáról hozák
Athenaeumot és Agensem' levelét. Az elsőhez mellékelt Fogy
mezőben Egh. Tázam jan. és febr. folymatja jelentetik. Bel
házy recensióját, ha a' martz. folyban bevégezve jelenem
meg, figyelmébe ajánlom. Ott a' kurszellem talán közme
tányláska fog érdemes lenni. Sz. L. nem Silberknoll,
többnyire, s talán mindig kiírja egész nevét s már régen
nem dolgozik; különben Ő S. I. volna. Agensem' level
ben remény adatik az országgyülésiöli fölmentésre. Adj
Isten! Milly buzgón fogok majd dolgozni; mert esende
ha alatt fejem is esendegebb.

Guzmics tisztt. tagtól.

Tekintetes

Schedel Jeremiás orvos Doctor Urnak, a pesti Egyetemnél k. i. k. Professornak, több tud. Társaság' tagjának, a magyar tud. Társaság Titoknokának 'stb.

Hivatalosan.

a' M. T. Társaság' ügyében.

Lest.

261

Most már kettős levelére. Első kötelességem legszívesb hála és köszönet ovszgyülési fölmentetésem' ügyében tett fáradozásaiért, és a' közlésért, mind Kegyednek, tisztelt Barátom, mind a' N. M. Gr. Elnöknek, kinek ebeli kegyeségét személyesen is meg fogom köszönni. Az az aggalom, hogy talán a' N. M. Gr. Elnök Úr távollétében megkésnék az ügy, arra vitt, hogy ugyan abban Agensünknek is (Rehorovszky Urnak) kivánnám utasítását. Ez rögtön megtette a' teendőket, 's engem oda utasított, a' hova most Kegyed, t. i. hogy irnék folyamodást a' Fő Herczeghez, mellyet ő fogna Stoffer nádori Titoknok Urnak átadni, kivel ügyem iránt már értekezett legyen. Ezt, úgy tetszik utolsó levelemben éxintém is már. Én a' folyamodást rögtön megirtam, és már de 15. Maii Alcsutról meg is kaptam Ő Herczegsége kegyelméből a' fölmentő levelet. — Igy

Igen tisztelt Főjegyző, Társ és Barátom Uram!

Bálomnak már harmadszor vagyok kénytelen ugyanazon tárgyról részént kérdezőleg, részént tudósítólag irni Kegyedhez. Utolsó igen bizalmas levelében, mellyben különös részvétet az Egh. Dis iránt volt szíves jelentéseimet egyszersmind azt óhajtám, hogy irnél az Athenaeumnak valamit nevem alatt, irtam, mert szíves levélnek ellentállni nem tudtam, a „Képzevő" czimű értekezés, s egy a' szomorú ügyünkig utáni le a' Különösem egy levéllel, mellyben kérdést tettem az iránt, ha — mintán kéznél lévő bibliographiámról tanúságot vevék — bibliographiám-e, mellyet egész hiven Elsőlétemül, Kielégítőleg kéznél vagyon-e? hozzá adván, hogy mostan az exlételei világ' történeti rajzában foglalkozom. Ugyanazon levélben fölmentetni kivántam magamat a' választ és eghajzat tárgyazó Könyvek' recensiójától, mintán azokat úgy a' többire magam vagyok kénytelen fölvenni az Egh. Tárcával, s ajánlám helyettem Szeneey Jeremiást. — Ewe nem nyervén választ, ismét irtam, talán a' mult hónap' elején. Most, midőn bizonos levelét vettem, azzal a' reménnyel nyitám azt meg, hogy utolsó levelemre nyervendek választ. S mert ezt itt sem lelvem, gyanakodni kezdek, hogy sem a' „Képzevő" sem levelemet nem vevé Kegyed, mi ha igaz, Beinelt kell vádolnom, kihez voltak azok utasítva, s ha vádam igaz!

mese már csendességben folytathatom munkáimat, 's egy az én gyengélkedő életemnek elő-
Most vagyok végzendő az Egh. Tárhoz — más
Septembri fogathoz — egy Hexameteriek
censioját; ezt bevégezvén, végtön az Athenaeum
arán a' Jud. Tárhoz fogok dolgozni: oda: Költő
ező; ide: Philosophiai tárgyelő, tehát minden
tabúlag tavali értekezéseimet. — Hogy Bei
más Octóberben készen volt kézzel, elkészem
már valami sínen volt igaz Eotte annak kész
nek, sőt ez, kímélve véve a' dolgot, való ér
hető, mert épen 27 Octóberi — decembri fo
hal késett meg előlem, 's egy elkésés magam
többet húz. De Brül és a' Társ szóval. Hag
ay, hogy a' martziusi fogat más itt van kegyed
's a' mozgalmak Ejzött még sem találom: E
első dolgának tekinteté, mit neki hívére is
tem, nem egyszer, oda beküldeni a' példányt. —
Primás Herzegnél én más tisztelkedtem; ajánlám
Tárt i pártfogásába, és a' mojusi fogattal me
talán a' beiktatásra elkészül, néhány strophe
őt megleptni. — Jó tudni Kegyednek, hogy én
mest Kapom Ő Főjegyétől a' Regalist, de azt
inkább, hogy én Kegyedet, tisztelt Barátom, va
tisztelem és becsülve becsetem
Buda, Maj 22d. 1839.

Barát
Gazm

megfoghatatlan előttem az emberek alás gondolatsorja, alás vissza-
sége. Ha pedig talán "Képzeröm" nem találván helyben hagyja, Ke-
csupa Kinálásból kísérelmeskedik azt tudomra adni, gyengéd es-
mét nyugtan nem lehet nem nagyra becsülnöm, de ez esetben
nyugtan ki kell nyilatkoznom, hogy engem annal félve vétele mi
tsbeszéltetni, tudván jól, hogy a' magában nem vitz munka is
ez vagy annak irányzatu folyóirásban kaffanvehetetlen, mely
szerben első Ízlésiratomat kívánnám irjja, a' nélkül hogy legkisebb
kezdéshi i évegnek magamban. Az első esetben, méltóztassék
mele tüsténr szóra venni, i engem a' dolog' mibenlétéről
tudósítani. — Már már végére járok a' hell. magy. dra
tuvgiusnak, mellyet tüstént kezéhez fogok szolgáltatni. Elem
talán, ha később érkezik is, mintán én elszavalni sem
sem fogok belőle, hogy addig helyettem más szavaljon, n
kívánhatom. En szavalni nem tudok, kérő veven észre a
különbséget: beszéd, szavalás i szinészség között, ugyt egy
sem birom tökéletesen, és nyilvánosan beszédet föl sem i
lok soha. — Nem tudom, jöhetek-e arra, hogy legalább i
egy pár hell. dramát tökéletesen lefordíthassak i ajánlha
a' tud. Társaságnak; rajta lehetnegnni, de talán jó volna
i szebb jelenetekt megismertetni ugy Athenaeumban,
ugy ifjuság a' hellen literaturát tanulni ébreszthessék. Ha jav
ja leggyed, szíves örömmel teendem. Szíves barátságába aj
ek kapra.

alázatos hívő
Guzmics

Kitüntető, Tudós Társaság úr!

Szerencsélteném a' magy. irtsola' munkálatainak, különösen a III. Kötetnek recensiójá. Több van itt mondva, mintsem a' recensio kívánná; de, ez lévén első iratom Athenaeumhoz, ugy az egsz. literaturáról, azt hiszem, hogy bevezetésül szabad előszót kisajtolnom, i talán helyén i időben van mondva, mit ott elmondtam. Erős föltétem volt nyugtan eddig, i eddig hiven megis tartám, hogy munkálataim soha nevetlenül ne nyugtassanak. de itt, ha ízetlenséget nem akarok magamnak szerezni, azt kell kívánnom, hogy nevem hallgattassék el, nem irtsolázás' kedvéért nincs mit irattsét akar fölnevem akar pirulnom, hanem béke' kedvéért, melliget lelkem óhajt. Tudhatja azért mindenki a' recensenst, de ezt ne az aláirásból.

Mozt egy kérdésemre kívánok th. Társ[illegible]
szerkesztősége nékem a' nagy egyh. tiszt[illegible]
tsügye ki, szabad lesz-e még[illegible]
nacionhoz értekezést, akar a' Főlyol[illegible]
hogy nyelvész[illegible]
nyelv' igazítását küldenem, hogy fogom, hogy másikhoz annyit ist[illegible]
di a' szerkesztőség azokat? Véleményemnek, Ezt ón mindenkor szeretek, gyakorlani
észtek, bár hol, ha magáh[illegible]
Fizeten közöltettek-é, a' nélkül hogy[illegible]
a' társak sérelemnek veggék mer[illegible]
gemet? Igen helyesem, hogy kinyomtatja OE maga után hagyta egyik gyilkos
Czuczor a' nyelv' titkait, sajátságait[illegible]
földészeik ott föl; igen ist az idejét[illegible]
renni, mielőtt nagy Szótár készítésihez[illegible]
de ugyan egy tán többen is tehetjük[illegible]
a' Nyelv' fordulatairól a' kül. Társ[illegible]
Kezdtem, itt elmondám folytatni, ho[illegible]
szava rendben nélkül, mellyhez se[illegible]

[illegible] Vasvárynak Vitkay ist levelét, kihagyva
[illegible] Körülhetőket, folyvást iratom Nékiczy
[illegible] hogy jövő Szeptemberig kész legyek volnék.
[illegible] egyéb pedvnányon vadúl egyek jó Követet fogunk adni, nem
[illegible] igazítását küldenem, hogy fogom, hogy másikhoz annyit ist volna bol-
[illegible] Véleményemnek, Ezt ón mindenkor szeretek, gyakorlani
[illegible] bár hol, ha magáh[illegible] azokat[illegible] nincsen többé levelein megyek át,
[illegible] közöltettek-é, a' nélkül hogy[illegible] Hellemü fija alig volt eddig be-
[illegible] sérelemnek veggék mer[illegible] alig leend jövendőben é. Mennyi-
[illegible] Igen helyesem, hogy kinyomtatja OE maga után hagyta egyik gyilkos
[illegible] sajátságait[illegible] Hellemi világban!
[illegible] lett. nagy dolgunk
[illegible] Szótár készítésihez[illegible] a' Segény Kont.' a' rostán[illegible] le-
[illegible] nem engedi th. Társunk ist hallgatója.
[illegible] Kezdtem, itt elmondám folytatni, hogy[illegible] annak folytatásához fogok, mertől-
[illegible] rendben nélkül, mellyhez se[illegible] tsakhamar tsavargok más, s ve-
[illegible] nyelv elmélyítik vele. Sok Kérésemnek

volnának egykissé discretusabbak 's tüftént illyenek volnának, ha mikroskopiumokat letennék 's többnézetüekké tudnának lenni. Miként ejthetik a' költést istentelenség 's istentagadás gyanúja alá, ha Prometheosszal szidalmára kél Zeüszneck? Barátsága indulatába ajánlt J. Titoknok Úrnak.

Szeretője

Guzmics Sz.

Tehát nincs már Kaz. özvege Széphalmon? 's mi lett az emlékkel?

264 266

Ittes Doctor és Titoknok Úr,
különösen tisztelt Tagtárs és Barátom!

Diaetetikai elemeit szívesen köszönöm. Ki még gyógytani könyvet nem olvastam, ez egyet végig olvasandom. Mi a' jegyektől megtisztított betüket illeti, miként ne javalanám én azokat, ki Theokritomban megkíséztettem, 's el sem is állottam volna tőlük, ha egykét jelesb követőkre találok? Én ott mindegyikre külön okokat is hozék föl. A' ez ét meghagytam a' es miatt, bátor tudnám, hogy a' végiek puszta c-vel éltenek. De épen azért helyeslem ezt is. Az illy változásokat jobb is egyes iróknak kezdeni kisebb terjedelmü Könyveikben; de nem igen remélhetni közönségíthetésüket. A' németeknél több jeles irók adták példáját a' latin betükkeli nyomtatásnak, 's az idomtalan szemrontó gothbetükön kifogni nem tudának. Nehéz, élő nyelv' ügyében a'

megvögzött szokást, bár mi fonák legyen az, kürtani, szinte mint az elfogult emberrel tévedéseit megismertetni.

Bházi haragszik Sionban. Készen valék reá, mert nem hivém elég szilárd lelkünek, ki az igazságot békesen tűrje. Gyanúkkal terhel, 's kárörömmel és bókolási kislelkűséggel, és mind azt vissza mondja, mit tőlem veve, 's hiszi, szilárdul áll ügye, ha rajtam gázol. Még a Figyelmezőben elejtett kefét is ellenem sujtja, és rostát, korbácsot tol reám, melly eszközökkel és nevelkel én élni nem szoktam. Hűtelen hivatkozásait saját magamra, meg fogom vóni a' Tárban; többet semmit, hogy tűrjek valamit az igazságért. Kérem, ne éxintsék őt, míg nem az Egyh. Tár referense talán szóland valamit válaszához. — Szíves barátságába ajánlt

Bbél, Jul. 2d. 1839.

barátja

Guzmiczy

Tekintetes Úr!

Á' mitől tartottam, hogy az országgyülés tudós Gyülésünket hátra vetendi, beütött, mit annál inkáb sajnálok, hogy ez idén igen ohajtottam lemenni, most fedig könnyen megtörténik, hogy az idő bomlása, melly Novemberben ritkán marad el, honn tartoztat vadonomban, honnan ha könnyű lenne is á kimenet, mindig aggasztó, olly időben á vissza jövet. Már csak kiöntöm Hegyednek barátságos keblébe lemeneti ohajtásom' főokát: hivemet, Briedl Fidelt szeretném ajánlni levelező tagnak; hiszem, több jeles magyar értekezései, kivált az utolsó á Tudon. Tárban, megérdemlik, hogy ajánltassék, meg azt is, hogy elválasztassék. Az á kérdés: lehet-e remény hozzá, ha lemegyek; lehet-e akkor is, ha nem megyek? 's ha igy is lehet, szabad-e á szükségből elmaradt tagnak irásban ajánlani ragot? — Ezekre ohajtom barátságos válaszát minél hamarabb. Hegyed honn leszen-e

Septemb. elején? mert az utolsó esetben, talán akkor megyek le, mert
Fidel, ki Novemberben nem jöhet, cathedrája miatt, akkor fogja
bátyját és pesti ismerőit látogatni, 's együtt téve az utat
kellemegb is takarékosb is. — Még egyet: Tisztelt Férfin! mi-
ként jelentém már, én tulakodni nem szeretek, még is a ve-
lünk született gyarlóság, hogy szülötteinket, kihet rég kibo-
csátánk kezeink közül, látni minél előbb óhajtjuk: én is
megvallom e' gyarlóságomat, hogy iker fordításaimat mi-
nél előbb óhajtom látni 's idvezelni a' nagy világban még
mielőtt meghaljak. Már közlött okaimat is az indít-
mányokat nem ismétlem, hozzájuk csak azt vetem, hogy
a' hellen literaturai gyüjtemény azóta szaporodott Plu-
tarch' párvonalaival; 's ha áll, hogy az én fordításaim
nyitják meg e' mezejét a' literaturának, ideje hozzá fog-
ni, hogy a' többiel hosszu időre ne maradjanak. Ba-
rátságos nyilatkozásomat ajánlom barátságos szívének
és vagyok megkülönző tisztelettel

Tiszt Titoknok Urnak
Bbél, Aug. 11d. 1839.

alázatos szolgája
Guzmicsky.

Sekintetes szerkesztőség.

A b. füredi napló szerkesztője levén, lapom mutatvány példányát, és a követ kezett számot rézint a kegyeletes közlés, rézint pedig a csere példányok meg nyerhetése végett bátor vagyok meg küldeni.

A sajtó hibákért – mivel a nyomda tőlem távol levén – kegyeselnézést kérek.

Tisztelettel marad van B. Füreden Jul. 5. 1862

alázatos szolgája.

Györök Szörgyhiz Ugyed
mint a B. Füredi Naplónak
Tihanyi Viszhany nér alatti
szerkesztője.

269

Kinsetes Toldig Jekenen
per Nesrö Urnak
Lipót Város
3. Kokona utcza 12. sz. Pesten

Tekintetes Úr

Drága Barátom Uram!

A' mi napi előadásomat ezek élő szóval tartom mellyt is ki dolgozva nincs. Volnak ugyan jegyzetek és számolások kezemnél hogy a könnyen történhető számolásbeli hibáknak általok dejé vehessem de azokon magamon kívül senki sem fog elmenni, és hogy ez iránt meggyőzlessem Tek. urat ime el küldöm, kérvén egyébiránt nissza szolgáltatását. Különben is azt hiszen nem egész értekezések tartoznak az értesítőbe hanem csak a gyűlés tárgyainak ismertetései. Erre nézve pedig dég lesz röviden jelenteni hogy: N. N. előadása tartott az egyenletek alább kállításárol mellyek alapja ez:

Minden egyenletből áralámosan következik:

$$x^m = Ax^{m-1} + Bx^{m-2} + Cx^{m-3} + \dots + P$$

mellyek következében mivel ~~[illegible]~~ az x nek m dik s minden felsőbb hatványai az

m nél

M-nél egyel alsóbb hatványokkal lehet kifejezni, s ezen felvételekre akarmi adott vagy felvett egyenlethe bevinni, akarmi egyenletet a megfejtésre feladott egyenlet törvényei szerint, az adottnál egyel alsóbb egyenlethe átalakítlatunk,‡ melly, ismérete felemelés s alább szállítások által, az adott egyenlet értékéhez, s ennek gyökerei az adott egyenlet gyökereihez ~~[illegible]~~ kívánatólag fogunk közelíteni. Előadásait példákkal világosítottá azokat ezen ismeretes egyenlethe $x^3 - 2x - 5 = 0$ alkalmaz vin. Pest. Febr. 7-én 1847.

Apolgyi
Győry

‡ s egyszersmind alább szállíthatunk;

Tekintetes szerkesztő ur!

Talán legjobb lesz az egész sort így javitani kis ha lehetséges: Még is utoljára a legészékengelben ő sérté meg ez ugy szólva második atyját mert. sat.

Igy nem valami jó, de nem tudok helyébe jobbat találni. Ha a T. szerkesztő ur jobbat pótolhatna, megkösönném. Különben a névmások kihagyását nem tartom a magyarban mindig hibának, általában az accusativus és nominativus helyettes a legtöbbszöt kihagyható, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ha már tudva levő tárgy vagy személyről beszélünk.

Egyébiránt bocsánatot kérek, hogy a kéziratot nem ~~[illegible]~~ igazitottam ki az a hoz kellett volna. Regényem, melyet a napokban meg kezdenek, annyira elfoglalt, hogy ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ e czikket nyelvi tekintetben épen meg nem javithatám. Méltóztassék a fölöllöbb hibákat megjavitani.

Maradtam mély tisztelettel

Kolozsvár dec. 9. 859.

Vett dec. 14. 859

272

Tisztelt Tiltoknok Úr!

Nagyon köszönöm reszvétét, jóindulatát. Barátságos figyelmeztetése könnyebbé teszi nekem azon kérésem előterjesztését, melylyel székfoglaló értekezésemet illetőleg különben is önhöz szándékszám folyamodni.

Beköszöntési kesedelmem oka nem annyira hanyagság, mint inkább némi kapkodás s egy pár kedvezőtlen körülmény. Négy tavasszal hozza fogtam egy nagy értekezéshez, melynek tárgya holmi párhuzam lett volna a régibl és ujabb költészet között. Azonban munka körben kezdém észrevenni, hogy a tárgyhoz sem elég készültségen nincs, sem nézeteim nincsenek kellőn kitisztálva. Felhagytam vele és September elején „Bánkbán"-hoz fogtam. Ekkor Miki gróf úry dolgoggal bizott meg, melyet lehetlen volt visszautasitnom, körbejött a Karinczyünnepély, a Muzeumegylet gyűlése s én most ott álltok, hogy értekezésemnek csak előtanulmányaival és vázával vagyok kész, s igy önnek még félben levő munkát sem küldhetek. Két nap óta folytonosan dolgozom s remélem, hogy legfeljebb januar végére az egészet bevégezhetem. Azért bátor vagyok kérni önt, hogy szíveskedjék munkámat, mint készet bejelenteni s rendet kérni februar valamelyik ülésére. Ha ezt nem tehetné, vagy ha tehetné is, de némi alkalmatlansággal járna, ez esetben méltóztassék bejelenteni, hogy körülményeim miatt méndeddig gátolva levén fölolvasást tartani, az Akademiálot időhaladékot kérek februar valamelyik ülésig.

Nagyon

Karinczyhoz ezt leveleit
egy hely van e levelekben,
egés volna ülöbeszedem.
éltóztatnak hagni.

[illegible]

[illegible]

Gyula Pál

Ez Pálfy Ferenc urnak.

Helyben

Nagyon sajnáljuk, hogy Muzeumegyletünk alakítógyűtésen nem lehete önhöz szerencsénk. Valóban az ön erdélyi utjának mindig ellensége a sors, pedig senki sem kutathatna az itteni könyvtárakban több eredménnyel. A mi collegiumunknak épen ez vagyok könyvtárnoka; a nyáron rendezéséhez fogtam s nár is találtam egyet mást, mi iránt szerettem volna öntől felvilágosítást kérni. Körösbbi fenntemkor kerestem is ez ügyben, de alkalmasint a Kazinczy ünnepely előkészületei miatt, nem találhattam ott hon. Azonban a mi halad, el nem marad. Addig is, mig hőbb közléseket tehetnék, vegye e nem épen érdekben adatot.

Költészeti kézikönyvében azt írja ön, hogy a Keltai fabulainak egyetlen fennmaradt és csonka akademiai példányában a czimlap hiányzik s így megjelenési évét nem tudhatni. A mi könyvtárunkban szintén van egy példány, mely csonka ugyan, a mennyiben a végén egy pár lap hiányzik, de a czimlap teljesen ép s ig hagyziki száz fabula, Mellyeket Aesopusból és egyeb ünnen egybe gyűtet és öszve szerzőt, a fabuláknak értelmézet egyetembe Keltai Gáspár. Cum S. R. M. H. Privilegio. Colosvárot. 1. 5. 6. 6.

Az Akademia számára megrendelt „Nemzeti Társalkodó" teljes folyamát reménnyem van vagy szerében vagy nagyon olcsón megszerezhetni.

Sennebbi kérésemet ismételve maradtam

Mély tisztelettel

tisztelő barátja
Gyulai Pál

Bátor volnak Nagyságodat kérni, hogy Zádornak Kazinczyhoz ist levelet kölcsönözze át egy pár napra nekem. Nem egy hely van e levelekben, melyek Vörösmartyra vonatkoznak is szükséges volna átolvasnom. Holnap este le eljönek utána ha kérni méltóztatnak tagni.

mély tisztelettel

(Pest, aug. 30. 1869)

alasatos szolgája
Gyulai Pál

Pestino Brasam Posonium per Köpsiény numerantur
Stationes postales 14¼. – a járandóságok

minden Statióra pósta bér fejében, minden egyes lóra 54x
" " borravaló d° " " " 9x
" " Kotsikenés " " " " 8x
" " Kotsihasználat " " " " 20x

Nyitrán 12/3 1858.

275

278

Tekintetes Könyvtárnok Ur!

F. hó 7ről irt becses soraira van szerentsém válaszolni, hogy a kivánt könyveket /: kivéve Hungarikákból a 26. 160. 254. 323. számuakat, melyeket már az előtt eladtam Másoknak :/ e napokban vasuton Tekintetes Urnak leküldendem. A szükséges láda még nem kész. Elküldését ismét Tekintetes Urnak tudtára fogom adni. Magamat Kegyességébe ajánlván

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Gyurikovits Ferencz
c. k. Tvrzéki S. H. Igazgatója

Nyitrán 16/3 1858.

18 276 778

Tekintetes Ur!

Van szerentsém Tekintetes Urat arról értesiteni, hogy a megrendelt könyveket - kivéve a 160. 26. 254. 323. és 4o 33. számmakat 4 ft 28 kr értékben - most estve Nyitráról a vasutra Ttes Urnak elküldöttem. A fontebbi hiányzó könyveknek levontával azon megrendelt könyveknek öszres ára 226 ft 30 kr pf. Az uj ládának ára abrincsozással, és Nyitrai Spediteurhöz való elvitellel együtt 2 pft. A könyveket kérem annak idején tanu jelenlétében lajstrom szerint revidcalni, és azoknak árát pósta utján nekem megküldeni. Magamat további kegyességébe ajánlván

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Gyurikovits Ferencz
cs. k. Tőrzéki S. H. Igaz-
gatója

Tekintetes Tolaly Ferencz
Egyetemi Könyvtárnak Urnak

Pesten

PESTH 14/3

Tekintetes Tolely Ferencz
Egyetemi könyvtárnak Urnak

Pesten

PESTH 18/5

Nyitrán 5/10 1858.

277 278

Tekintetes Ur!

Előbbi leveleink folytán megkeresem, szíveskedne Tekintetes Ur a tudva levő Fejér Codexet, ha lehet, legalább 100 ffton eladni, ha pedig így sem lehetne, azt 3-4 hét mulván ismét nékem ide küldeni. A tudományos gyűjteményt 450 kötetben 80 ffton, a 320 hung. broschurákat in 8o 60 ffton, a 44 hung. broschurákat in 4o 15 ffton, a 26 hung. broschurákat in folio 10 ffton eladom. Magamat további uri kegyességébe ajánlván

Tekintetes Urnak

alázatos szolgája
Gyurikovits Ferenc

PESTH 7 10

Tekintetes Toldy Ferencz magy. egyetem könytárnokának és magy. Akademia Titoknokának

Pesten

778

Tekintetes Professor és Titóknok Úr!

Az országgyűlés bejezése után szomszéd német tartományokban u. m. Austriában, Morvában, és Szilesiában tett utazásomból 25én haza térvén, sietek f. h. 12ról hozzám intézett betses levelében előterjesztett 2. kérdésre válaszolni:

1re öszintén megvallom, hogy én a feltett kérdést nem értem, mert az értekezés tartalma, jegyzés és sirirat között semi ellenmondás sem tünik előttem, hanem azon világos öszvehangzó előadást látom mind a három helyen: hogy Balassa Jánosnak apja Bálint, annya pedig Dobó Kisztina vala.

2ra azon állitásomnak „B. B. a tudományok és tudósok kedvelője 's pártolója vala" kútfeje nem tsak Lampe in Hist. Eccla Reformatæ in H. et Tr. és Tóth Ferenz a m. és erd. orsz. Protestans Ekklesiák Históriája, — hanem Bálintnak azon cselekedeteis, mellynél fogva a szegényebb sorsú tanuló ifiak a külső Akademiára

ákra való kijárásukat pénzzel segitette.

Tolnai Balog István B. B. halálára mondott halotti beszédével én nem birom; meg lehet azomban, hogy Pápán a Reformatus Ekklesiai levéltárában található. Tudom t. i. az 1808. eszt. ott laktamkorról, hogy az akkori Ref. Prof. Tóth Ferencz a fentidézett munka szerzője egyszerésmint a protestans ekkesiai Archivum czimü munkába betcendő és kiadandó Documentumokat, halotti predicatiokat 's egyébb történeti Aktákat nagy szorgalommal gyüjtött, 's millyenekkel szemem láttára szomossan birt. Erről Prof. 's t. t. r. tagja Stetner úr legbiztossabb tudósitást ád, legalább adhat. És valóban nagyon örvendeni fogok, ha ezen csekély útasitásom következésében Ttes Úr óhajtott czélját elérheti; mihez szerencsés elömenetelt szivemből kivánok.

Egyébberánt őszinte igaz tisztelettel maradok

Tekintetes úrnak

Pozsonyb Junius 28. 1840. alázatos szolgája

Gyurikovits György

I. U. Tolnai Balog I. beszédére nézve bátor vagyok megnevezni Debreczeni Reformatus Kollegium, és Gr. Telekg és Ráday nemzetség könyvtáraitis, a hol sok régi munkák lappangnak.

Tekintetes Schedel Ferencz
úrnak, Or. Doct. Professor, Tábla-
biró, több t. társaságok tag-
jának, magyar tudós Akade-
miá Titoknokának 's at.

Urahutczájaban
612. sz.

Pesten

281

Tekintetes Ur!

Ma f.h. 12kén elkésülve az irományok-
kal mentem Tettes Szlemenics N.
Professor urhoz, mint kihez szavai-
ban utasítva valék; azonban ő
ezen meghagyásra nézve mit sem
tudván, a Tettes ur volt szállá-
sán pedig azon hírt vevén, hogy
egészen elköltözködött Pósonybul
a Tekintetes ur; – bátor vagyok
további részemröli intézkedés
végett utasítást kérni: vajjon
méltoztatik é közelebb ismét
feljöni, (s így becses válasza elmarad-
hato) vagy az irományokat alk a-
lommal küldjem? Alázan enge-
delmet ez alkalmatlanságomért. – Be-
cses jóvoltiba s kegyébe magamat
továbbra is ajánlva maradok; alázatos szolgája

Gyurkovics István

Tekintetes Tudós Schedel Ferenc
urnak, a magyar t. társaságne
tiroknokának vagy tiszelt
jóakaró Urannak

Pesten

282

Tekintetes Ur!

tisztelt Jóltevőm!

Mig gyakorta kegyelettel emlékezem vissza az általam ta-
lán soha többé nem látandó kedves Pest előttem
becses nehányaira, kik közt a Tekintetes Ur mint
valódi Jóltevőm első helyet foglal, nem találtam
okot mellyel felkeresheztem volna s kinyilatkoztat-
hattam volna irántuki tiszteletemet s vonzódásomat.
Örömmel fogtam tehát alább következő ügyem miatt
tollat, mintegy szerencsésnek tartván magamat hogy álta-
la a Tekintetes Urral összeköttetésbe jöhetek. A
harát oly siralmasan látogatott napokban, mint ta-
lán méltóztatik is emlékezni, a hadügyministeri-
umnál mint irodaigazgatói segéd szolgáltam s
e minőségben maradtam is Szegeden, - hol jelenleg
is vagyok - vissza. Nőm hozománya s iparunk által
szerezgetett holminktól Budán a tüz által, mig mi
Debreczenben voltunk, egészen megfosztatva, a

végső

catastrophá után, semmim sem lévén magammal mint
nőm, gyermekem, a bankjegyek megsemmisülésével, egé-
szen a nyomorúságnak látám magamat kitéve s
mig csaluggyan November hóban az itt fenálló fő-
birósági hivatalnál díjnokságot nyerhetnem, minden
valamit érő javaimat réspini eladogatni réspini el-
zálogiani valék kénszerülve — arra a nyomor jobb
más erővel együtt nem kevés mértékben szorgal-
maltam. Hivatali buzgóságom, gyakorlottságom kiü-
nővé tett a többiek felett s jövedelmem javíttatott,
de a mibe legtöbbet fáradtam, a fentemlített
főispáni hivatalnál egy hanyag de el nem mondá-
ható lisprovisel" helyett a levéltár rendezésében, ki-
dó év lajstromáig is együtt véve, - a főispáni hiva-
tal felosztásával el nem érhettem hogy vagy e-
gyik vagy másik állásra kinevezésemet nyerhettem
volna. Ugyanezen ever van jelen hivatalomban
a cs. kir. kormánybirtoságnál. Már két hónapja
hogy elődöm állásában mint levéltárnok s lajstro-
mó foglalkozom s megerősítésemet a ministeri
biztoság változásával nemcsak hogy kétlik, de

rendelet által minden már kinevezve volt vagy állá-
sért folyamodó és még megerősítésre nem nyert hi-
vatalnok és tisprovisel" mindennemü bizonyítvá-
nyokkal ellátott kérvényének beadására közlet-
tetett. Nem szorom ugyan ellenkezőnek, mint-
mint a Tekintetes Magyar Academiánál szolgált
éveimről hiteles bizonyságot mutassak elő, de e
részben, miután már eddig is lett volna arra sük-
ségem, jelesen igazolásom alkalmával, tudván
hogy miatta nem nagy alkalmatlanságot szeret-
alázatosan megkérem a Tekintetes Urat, legyen
szíves a mái nyert de elveszett bizonyítványomat
kipótolni. Szolgálatom pedig 1845. Juniustól 1848 Oct.
végéig. - Midőn ebeli kérésemet ismételném, nem fog-
hatom el még örömömet nyilatkoztatni, hogy ernye-
detlen buzgósága által az Academiát, több évekre
nyugtalan visszavetett, de mégis kitűzött irányában fel-
serdülni látom, az ur isten adjon áldást hozzá és
nyujtva kezet élesöket, kik nemzetünk ezen
támaszát bármikép előmozdítani igyekeznek.

Csak tehetetlenségem okná eddig is, hogy a Magyar Museumra az előfizetést fel nem küldtem, de jövő hó elején nem marád el, mint a Magyar Irodalom füzeteire s más a Tekintetes Ur munkassága s hő szeretete által a nemzetnek adott irodalmi munkáktól sem. Családom egy kis leánykával szaporodott most egy éve s egészségesek vagyunk, mit becses családjának i tiszta szivemből kivánok. Magamát további becses hajlamiba s tapasztalt szivességébe ajánlván vagyok

a Tekintetes Uznak

Szegeden, Oct 15. 1850.

Gyurikovics István
cs. kir. kormánybiztosi levéltárnok

Ha netalán itt Szegeden vagy közelében valami jelentett regi irat vagy más leirandó volna, vagy valamely megbizással szerencséltetni a Tekintetes Ur – szivesen teszem és ajánlom szolgálatomat.

283

Pest aug. 10kén 1841.

284

Tekintetes titoknok úr!

Lajstrom el nem készülte's más hirte-
len közbejött akadályok miatt a' ma dél-
utánra határozott összejövetel meg
nem tartathatván, szerencsém van önt
ezennel értesíteni, hogy a' tanácskozást
bizonytalan időre elhalasztottuk; mihelyt
azonban a' szükséges előkészületek meg lesz-
nek téve, nem mulasztjuk el tisztelt
tek. uraságodat az összejövetelről annak idején
értesíteni. Ni egyébiránt teljes tisztelettel
vagyok

Tisztelt tekintetes uraságodnak

alázatos szolgája

Gyurmán Adolf

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

2[

MTAK - KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM LEVELEZÉS

4.º

67.

TOLDY FERENC LEVÉLTÁRCÁJA

XII. „G"

VÉCE